

Nr 381.

*Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående tillfällig
löneroglering för tjänstemän vid statens järnvägar m. m.;
given Stockholms slott den 29 april 1918.*

Under återopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet öfver civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att *dels* godkänna det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till förnyat avlöningsreglemente för tjänstemän vid statens järnvägar;

dels ock medgiva, att Kungl. Maj:t må, i huvudsaklig överensstämmelse med de i statsrådsprotokollet angivna grunder, utfärda nödiga bestämmelser i fråga om öfvergång på ny stat för den personal, som antagits i ordinarie tjänst före den nya lönestatens trädande i kraft.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Axel Schotte.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 april
1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER.
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Schotte anförde:

*Utredningen
och dess för-
historia.*

Då jag nu går att inför Kungl. Maj:t anmäla frågan om vissa provisoriska löneförbättringar vid, bland andra verk, statens järnvägar, anhåller jag att i korthet få erinra om uppkomsten och utvecklingen av denna fråga och vad därmed sammanhänger.

Genom beslut den 17 december 1915 uppdrog Kungl. Maj:t åt en särskild kommission att företaga undersökning, huruvida då gällande avlöningsreglementen för tjänstemän vid statens järnvägar, postverket, telegrafverket, statens vattenfallsverk och tullverket kunde ersättas av i huvudsak gemensamma avlöningsbestämmelser för samtliga nämnda verk, samt, därest kommissionen ansåge detta vara förhållandet, avgiva de förslag till dylika gemensamma bestämmelser, kommissionen

funne sig böra föreslå. Ifrågavarande kommission benämnes av mig i det följande 1915 års kommission.

Sedermera förordnades genom kungl. brev den 17 mars 1916, att kommissionens uppdrag skulle utsträckas att omfatta jämväl domänstyrelsen och dess underlydande personal.

I betraktande därav, att de gällande lönestaterna för flertalet av de verk, vilka sålunda skulle tillhöra 1915 års kommissions arbetsområde, redan besatte en relativt hög ålder, ansågs det åt 1915 års kommission lämnade uppdraget böra omfatta jämväl åstadkommandet av en verklig lönereglerying, gemensam för de av kommissionens uppdrag berörda verken.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 9 augusti 1917 anmälde 1915 års kommission, att ett arbete av den omfattning, som sålunda anförtratts åt kommissionen, krävde utredningar av den vidlyftiga beskaffenhet, att ett fullständigt förslag i enlighet med det kommissionen meddelade uppdraget icke skulle kunna avgivas inom sådan tid, att frågan i hela dess vidd kunde föreläggas 1918 års riksdag. Omständigheter av olika slag syntes kommissionen emellertid allt mera oavvisligt kräva åstadkommande snarast möjligt av en verklig löneförbättring för de stora grupper av statstjänstemän det här gällde. Kommissionen hemställde därför, att Kungl. Maj:t måtte *dels* uppdraga åt kommissionen att inkomma med förslag till sådana ändringar i gällande avlöningsbestämmelser för befattningshavare vid statens järnvägar och vattenfallsverk samt skogsstaten, att i stället för då till vissa tjänstehavare utgående tillfälliga löneförbättringar måtte, från och med år 1919, kunna åstadkommas förhöjning av dittillsvarande ordinarie avlöningar och därmed sammanhängande pensionsförmåner, varvid jämväl syntes böra tagas i övervägande, huruvida icke dylik förhöjning även borde komma sådana ordinarie befattningshavare till del, vilka för det dåvarande icke tillerkänts tillfällig löneförbättring, ävensom att föreslå sådana ändringar jämväl i avlöningsreglementena för personalen vid post- och telegrafverken, som kunde anses påkallade för beredande omedelbart av motsvarande löne- och pensionsförbättring åt ifrågavarande verks personal, *dels ock* föreskriva, att vid fullgörandet av ifrågavarande uppdrag mera genomgripande förändringar uti de i gällande avlöningsbestämmelser tillämpade principer för avlöningens utgående m. m. så vitt möjligt borde undvikas.

På given anledning hemställde därefter generaltullstyrelsen, att kommissionen jämväl måtte åläggas utreda, huruvida icke i avbidan på genomförandet av tullverkets omorganisation och med bibehållande

i huvudsak av det vid sistnämnda verk tillämpade sportelsystemet kunde åvägabringas en provisorisk löneroglering för verkets personal, samt framlägga av utredningen påkallade förslag.

Dessa framställningar föranledde därtill, att Kungl. Maj:t den 13 augusti 1917 uppdrog åt kommissionen att — med behörig hänsyn tagen till den återverkan ett förverkligande av kommissionens förslag kunde tänkas utöva på avlöningsförhållandena i de centrala verken och jämförliga ämbetsverk jämte dem underställd personal — *dels* verkställa en närmare undersökning om möjligheten och lämpligheten av en löneroglering för de i kommissionens skrivelse åsyftade befattningshavare vid statens järnvägar och vattenfallsverk, vid skogsstaten samt vid post- och telegrafverken ävensom, i den mån undersökningen därtill föranledde, inkomma med utlåtande och förslag i ämnet, därvid emellertid mera genomgripande förändringar i de i gällande avlöningsbestämmelser tillämpade grundsatser för avlönings utgående med mera borde undvikas; *dels ock* inkomma med utlåtande och förslag rörande tillfällig löneförbättring för åsyftade befattningshavare vid omnämnda verk ävensom med dem jämställda befattningshavare i tullverket, beträffande sistberörda verk med bibehållande åtminstone i huvudsak av det därstädes nu tillämpade sportelsystemet.

Det särskilda uppdrag, kommissionen härigenom erhöU, innebar sålunda i sin ursprungliga form åstadkommande för flertalet verk av utredningar och förslag efter två jämlöpande, alternativa linjer, den ena gående ut på en verklig, om ock tillfällig löneroglering med ändring av de hittills gällande ordinarie lönesatserna, och den andra — som för tullverkets del borde ensam ifrågakomma — åsyftande allenast särskilda tillägg utöver de nuvarande avlöningsreglementenas fasta avlöningar, vilka i sådant fall komne att lämnas orubbade i avvaktan på en senare, definitiv löneroglering.

Efter uppdragets enottagande anmälde emellertid kommissionen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 31 december 1917, hurusom kommissionen förvärvat den bestämda uppfattningen, att det utan avsevärda lönetekniska svårigheter låte sig göra att för flertalet av de ifrågavarande verken redan nu åstadkomma en verklig löneroglering enligt det av Kungl. Maj:t angivna förra alternativet. Kommissionen förklarade sig likaledes hålla före, att de syften, som närmast föranlett den framställning från kommissionens sida, vilken legat till grund för Kungl. Maj:ts beslut i ärendet, bäst skulle tillgodoses genom en dylik reglering, där omständigheterna gjorde en sådan möjlig och

lämplig. Då å andra sidan utarbetandet av ett system med allenast tillfälliga lönetillägg för ett så stort antal personalgrupper med sins emellan så olikartade avlöningar, som det här gällde, skulle kräva åtskillig tid och medföra vissa svårigheter samt sålunda komme att fördröja framläggandet av kommissionens förslag i ämnet, syntes det kommissionen, särskilt med hänsyn till de fördelar, som den nyss antydda verkliga regleringen skulle erbjuda, vara högeligen önskvärt, att kommissionen finge på sådant sätt fullgöra det erhållna särskilda uppdraget, att kommissionen beträffande varje enskilt verk eller del därav framlade förslag allenast enligt det av omnämnda tvenne alternativ, som kommissionen för sin del företrädesvis ansåge böra komma till utförande. En dylik valfrihet borde givetvis icke gälla tullverket, beträffande vilket verk, såsom förut nämnts, det särskilda uppdraget endast avsåg beredande av tillfälligt lönetillägg.

Kommissionen hemställde därför, att det kommissionen i förevarande hänsende givna uppdraget beträffande statens järnvägar, postverket, telegrafverket, statens vattenfallsverk samt skogsstaten måtte få anses fullgjort därmed, att kommissionen i fråga om varje särskilt verk eller del därav framlade allenast *ett* förslag, avseende antingen reglering av utgående ordinarie avlöningsförmåner eller ock beredande av tillfälliga lönetillägg utöver nuvarande fasta avlöningar.

Genom nådigt brev den 31 december 1917 godkände Kungl. Maj:t den av kommissionen sålunda gjorda hemställan.

Slutligen bör i detta sammanhang nämnas, att kommissionen i skrivelse till statsrådet och chefen för civildepartementet anmält, att det för kommissionen framstått såsom önskvärt för sakens allsidiga utredning, särskilt ur statsfinansiell synpunkt, att kommissionen bleve satt i tillfälle att, innan den slutligen avfattade sitt förslag i förevarande ämne, samråda med några medlemmar av riksdagen, som kunde anses särskilt förtrogna med frågor av denna art. Med anledning härav har jag, efter erhållet bemyndigande att utse högst tre sakkunniga personer, med vilka kommissionen skulle äga samråda vid uppgörande av de förslag till lönerreglering för befattningshavare vid statens järnvägar och vattenfallsverk, vid skogsstaten samt vid post- och telegrafverken, som kommissionen hade att avgiva beträffande vart och ett av nämnda verk, den 14 januari 1918 anmodat ledamöterna av riksdagens första kammare bruksägaren Ivan Erik Gustaf Svensson och ordföranden i svenska murareförbundet Nils Persson samt ledamoten av riks-

dagens andra kammare lantbrukaren Johan Jönsson i Revinge att biträda kommissionen på ovan angivet sätt.

1915 års kommissionens betänkande och dess överinfördrade yttranden.

1915 års kommission har sedermera med skrivelse den 20 mars 1918, som hit inkommit den 22 mars 1918, överlämnat betänkande angående reglering av löneförhållandena vid statens järnvägar, postverket jämte postsparbanken, telegrafverket, statens vattenfallsverk, tullverket samt domänstyrelsen och dess underlydande personal, att tillämpas i avvaktan på avgörandet av frågan om införandet av gemensamma avlöningsbestämmelser vid ifrågavarande verk.

I förevarande betänkande föreslår kommissionen i fråga om statens järnvägar och vattenfallsverk, skogsstaten och statens skogsskolor samt post- och telegrafverken nya ordinarie avlöningar. Vad tullverket och domänstyrelsen beträffar, innefattar kommissionens förslag däremot huvudsakligen särskilda tillägg med bibehållande av de nuvarande fasta avlöningarna oförändrade.

Beträffande de motiv, som varit bestämmande för kommissionen vid det särskilda uppdragets fullgörande på sätt nu nämnts, hänvisar jag till vad kommissionen anfört å sidd. 24—28 i betänkandet. Jag inskränker mig till att påpeka, att kommissionen ansett sig böra i all den utsträckning, sådant utan olägenhet kunnat ske, föreslå nya ordinarie avlöningar för de tjänstekategorier, med vilka kommissionen haft att taga befattning, under det att systemet med tillfälliga lönetillägg erhållit så liten plats som möjligt i kommissionens förslag. Såsom huvudskäl härför har av kommissionen anförts dels önskvärdheten av att även kunna bereda förbättringar i pensionshänseende åt de befattningshavare, vilka under den närmaste framtiden av åldersskäl komme att avgå ur tjänst, och dels en strävan att i fråga om avlöningarna för befattningshavare i tjänst åstadkomma största möjliga rättvisa mellan olika tjänstemannagrupper.

Över kommissionens förslag hava infördrats underdåniga utlåtanden från vederbörande verks styrelser, vilka avgivit sådana yttranden, järnvägsstyrelsen den 7 april 1918, generalpoststyrelsen den 5 april 1918, telegrafstyrelsen den 3 april 1918, vattenfallsstyrelsen den 6 april 1918, generaltullstyrelsen den 4 april 1918 och domänstyrelsen den 3 april 1918. Då ifrågavarande utlåtanden i vissa fall innefatta framställningar och anmärkningar jämväl rörande en del förhållanden, vid vilka jag i det följande icke kommer att särskilt uppehålla mig, enär jag i dessa punkter icke anser mig böra ifrågasätta någon ändring i 1915 års kommissions förslag, torde det få anses lämpligt, att varje

styrelses yttrande i sin helhet bifogas statsrådsprotokollet i vederbörande ärende.

Därjämte har tillfälle beretts för sammanslutningar av personal vid de olika verken att uttala sig i anledning av 1915 års kommissions förslag. Över de huvudsakliga erinringar och yrkanden, som på grund härav framställts från de olika personalorganisationerna vid varje särskilt verk, har jag låtit uppsätta särskilda sammanställningar, och torde dessa sammanställningar jämväl få bifogas statsrådsprotokollet å vederbörlig plats.

Kommissionen har påpekat, att vid flera av de ifrågavarande verken de nuvarande lönestaterna fastställts för över ett tiotal år sedan och på denna grund numera måste anses ganska föråldrade, då man tager i betraktande den snabba utveckling, som ägt rum inom verken, samt den redan före kriget tämligen regelbundet uppgående priskurvan å de viktigaste livsförnödenheterna. Vad beträffar de under civildepartementet hörande verk, må erinras, att vad statens järnvägar angår, skedde fastställandet av de ännu i huvudsak gällande avlöningsbestämmelserna genom avlöningsreglementet av den 15 november 1907. Detta reglemente har visserligen sedermera avlösts genom förnyade avlöningsreglementet av den 30 juni 1916, men, då tillkomsten av det senare icke innebär någon förändring i fråga om avlöningsbeloppen, utan allenast föranletts av vissa särskilda omständigheter, såsom inrättandet av nya befattningar m. m., angiver förstnämnda datum i verkligheten alltjämt åldern av de nuvarande ordinarie lönestaterna vid detta verk. I fråga om avlöningsgarnas förhållande till det allmänna prisläget å de viktigaste slagen av livsförnödenheter m. m., grunda sig beräkningarna för statens järnvägars del huvudsakligen på uppgifter, som av 1907 års järnvägskommitté införskaffats för år 1905.

*Senaste löne-
regleringar
för kommu-
nikations-
verken.*

Även för post- och telegrafverken hänföra sig de nuvarande avlöningsarna delvis till ett motsvarande tidsläge. Genom det nu gällande avlöningsreglementet av den 20 juni 1913 för tjänstemän vid postverket erhöles visserligen de lägre avlönade grupperna av tjänstemän tillhörande detta verk en lönestat, i vilken togs någon hänsyn till den stegring i den allmänna prisnivån, som inträtt under åren närmast före år 1913. Vad övriga ordinarie befattningshavare vid postverket beträffar, innebar däremot utfärdandet av 1913 års avlöningsreglemente icke någon lönerreglering, i det att för dessa tjänstemäns vidkommande endast vidtogos sådana ändringar

i det föregående avlöningsreglementet av den 27 augusti 1909, som, utan att rubba grunderna för den då fastställda lönestaten, visade sig behövligen för undanröjande av en del vid övergången till den nya staten uppkomna ojämnheter. I fråga om prissförhållanden och dylikt hade för 1909 års avlöningsreglemente vid postverket lagts till grund uppgifter från ungefärligen samma tidpunkt, som varit bestämmande för löneregleringen av år 1907 vid statens järnvägar.

I fråga om telegrafverket åstadkoms, liksom vid statens järnvägar, en genomgående lönereglering vid 1907 års riksdag. Det i anledning härav utfärdade avlöningsreglementet av den 11 oktober 1907 är fortfarande gällande, men har i fråga om en del lägre befattningshavare undergått vissa förändringar genom kungl. kungörelsen den 29 juni 1912 i anledning av beslut vid samma års riksdag angående löneförbättring för åtskilliga befattningsgrupper vid telegrafverket.

För tjänstemännen vid statens vattenfallsverk uppfördes avlöningar å ordinarie stat vid 1913 års riksdag, och utfärdades i anledning därav det nu gällande avlöningsreglementet av den 29 augusti 1913. Till mönster härför låg i stort sett avlöningsreglementet vid telegrafverket med de vid 1912 års riksdag däri vidtagna ändringarna.

Vid statens järnvägar samt i mindre omfattning statens vattenfallsverk hava visserligen under den senaste tiden beviljats tillfälliga löneförbättringar för att i någon mån upphjälpa ställningen för å avlöningsskalan lågt stående tjänstemannagrupper. Om dessa tillfälliga förbättringars beskaffenhet tillåter jag mig hänvisa till den i 1915 års kommissions betänkande å sidd. 10—17 intagna redogörelsen.

Genom beviljande av ifrågavarande tillfälliga tillägg hava emellertid några mera avsevärda löneförbättringar ej åstadkommits. För de grupper av personal, som stå nära existensminimum, är behovet av en verklig lönereglering sedan ganska lång tid tillbaka erkänd, särskilt beträffande de tidigast reglerade verken. Jag erinrar härutinnan om, hurusom redan den 6 mars 1914 av Kungl. Maj:t tillsattes en kommitté med uppdrag att avgiva yttrande och förslag beträffande reglering av avlöningsförhållandena för de lägre tjänstemannagrupperna vid statens järnvägar. Denna kommitté blev emellertid efter tillsättandet av 1915 års kommission upplöst, innan densamma hunnit framlägga något förslag till nya ordinarie avlöningar. För nyssnämnda personalgrupper har sålunda en verklig lönereglering ställts i utsikt redan för mer än fyra år tillbaka. Man kan emellertid ej längre anse det vara enbart de på avlöningsskalan lägst eller närmast däröver stående tjänstegrup-

perna, som äro i behov av löneförbättringar. Även mellangrupporna och tjänstemän i mera ledande ställning måste anses äga berättigade krav på förbättrade löneförhållanden.

1915 års kommission har framhållit, att de nu till följd av världskriget rådande abnorma dyrtidsförhållandena icke lämna någon hållbar grund för en verklig lönereglering, även om denna, såsom nu vore fallet, finge anses bliva av provisorisk natur. Den extra ordinära fördyring i levnadskostnader, som inträtt på grund av världskriget, har kommissionen ansett fortfarande böra från statens sida mötas genom tilldelande av ett efter omständigheterna avpassat krigstidstillägg jämte särskild krigstidshjälp för vissa befattningshavare med försörjningsplikt. Oavsett denna i ögonen fallande krigstidsfördyring har emellertid, framhåller kommissionen, den allmänna prisnivån även visat en genomgående, så att säga mera normal stegring från den tid, omkring år 1905, vilken i de flesta fall kan anses beteckna utgångspunkten för de löneregleringar, som senast ägt rum inom de av kommissionens uppdrag berörda verken. Även om man följer priskurvan allenast till den tidpunkt, då de speciella krigsförhållandena i avsevärd mån började påverka densamma, är denna stegring dock, anför kommissionen, så avsevärd, att ett verkligt behov av genomgående löneförbättringar för de tjänstemän, vilkas nuvarande lönestandard blivit fastställd avsevärd tid före krigsutbrottet, därigenom klart ådagalägges.

*Allmänna
grunder för
nu ifråga att
lönereglering.*
Kommissionen.

Såväl nyss berörda förhållande att, vad särskilt statens järnvägar beträffar, redan för över 4 år sedan åtgärder vidtagits för en fullständigare lönereglering för vissa av dess tjänstemannagrupper, som penningvärdets allt starkare fall, gör det högeligen påkallat, att löneförbättringar snarast möjligt komma till stånd för de verk, varom nu närmast är fråga. Kristiden har medfört icke blott en oerhörd fördyring av alla levnadskostnader, utan också alltjämt ökade anspråk på verken och deras personal. Det är att förvänta, att den utveckling av rörelsen, som, fränsett ett och annat fall av tillfällig avspänning, fortgått under krigsåren, skall komma att sträcka sig till åren närmast efter fredsslutet. De i eminent grad affärsdrivande verken, statens järnvägar, telegrafverket och statens vattenfallsverk, äro stadda i stark utvidgning och rusta sig med hjälp av anvisade rikliga anslag till att mottaga den ökade verksamheten efter världskriget. Det är då också nödvändigt, att verkens personal erhåller

*Departements-
chefen.*

de löner och hålles vid den levnadsstandard, som för verkets intensiva utveckling är av största betydelse. Det hade därför enligt min mening varit påkallat, att redan nu kunnat framläggas ett lönereglerngsförslag, som icke blott tagit sikte på angelägenheten att avhjälpa de starkaste missförhållandena med avseende å lönestaterna, utan även på ett närmare avvägande av personalens uppdelning i löneklasser och det inbördes förhållandet mellan dessa klasser i förhållande till deras vikt och betydelse för driften och de kvalifikationer, som krävas. Till god del har detta hindrats av de förut citerade uppdrag, som lämnats kommissionen den 17 december 1915, den 17 mars 1916 och den 13 augusti 1917, och vari ändring av mig ej ansetts kunna vidtagas utan att äventyra framläggande av varje förslag om löneförbättring vid innevarande års riksdag. Tanken på enhetlighet i avlöningsreglementena för statens järnvägar, postverket, telegrafverket, statens vattenfallsverk, tullverket och domänstyrelsen med underlydande personal förefaller i och för sig tilltalande, men dess omsättande i verkligheten har redan vid den provisoriska löneroglering, varom nu närmast är fråga, visat sig medföra stora vanskligheter. Att vissa allmänna bestämmelser och särskilda förmaner, tilläventyrs också själva lönesystemen, bliva enhetliga är visserligen mycket önskvärt, men uppbyggandet av enhetliga löneskalor, skärande tvärs över ett flertal verk, som hava sina avlöningssystem sedan lång tid helt olika byggda, medför också sina alldeles särskilda svårigheter. Det kan näppeligen heller bestridas, att de verk, som med avseende å personalrekrytering hava att i högre grad än andra konkurrera med den privata verksamheten, måste bygga sina löneskalor i vissa delar något annorlunda än de andra verken. Ej heller i förhållande till varandra äro de först berörda verken i allo jämförliga.

Jag anser därför nödigt att, så snart som möjligt efter det riksdagen fattat beslut i anledning av den provisoriska löneroglering, som nu är ifrågasatt, till prövning upptages frågan om huru, närmast vid de affärsdrivande verk, som i sin personalanskaffning hava att konkurrera med enskilda affärer av liknande art, vissa avlöningsspörsmål böra föras vidare.

De av 1915 års kommission föreslagna avlöningsbeloppen ange sig icke innebära annat än en provisorisk lösning, som snarast möjligt bör efterträdas av mera stabila förhållanden. Den kritik, vilken kommit kommissionens förslag till del, såväl från vederbörande styrelser, särskilt telegrafstyrelsen, som dock icke synes hava tillräckligt beaktat för-

Anmärkning i fråga om det föreliggande förslaget.

slagets tillfälliga karaktär, som från olika personalgrupper, utvisar otvivelaktigt, att den lönereglerng, varom nu är fråga, icke kan betraktas som en bestående lösning av, vad nu närmast beträffar, kommunikationsverkens löneförhållanden.

Av den nu berörda kritiken, med avseende å vars detaljer hänvisas till de över kommissionens förslag avgivna yttrandena, framgår, att en del ojämnheter torde vidlåda förslaget. Så har av flera bland styrelserna för de ifrågavarande verken framhållits, att avlöningarna för tjänstemän med högre kompetens av kommissionen blivit satta allt för lågt i förhållande till höjningen för grupperna av tjänstemän med lägre kompetens. På grund härav har av generalpoststyrelsen föreslagits vissa förhöjningar av de avlöningar, som kommissionen ifrågasatt för tjänstemän från och med manlig postexpeditör till och med byråchef, i regel med 250 kronor i varje särskilt avlöningsläge. Järnvägsstyrelsen har förklarat sig biträda den sålunda framlagda tanken och hemställt, att vid frågans behandling hos Kungl. Maj:t åtgärder måtte vidtagas för löneförslagets omarbetning i nu omförmälda riktning.

I det av telegrafstyrelsen avgivna utlåtandet över kommissionens förslag hava genomgående föreslagits andra och högre avlöningar än de av kommissionen ifrågasatta, varjämte nämnda styrelse även hemställt om vittgående ändringar i avlöningsbestämmelserna i övrigt.

Vad de olika personalorganisationerna beträffar, gå dessas uttalanden även så gott som undantagslöst ut på krav om höjningar av och andra förbättringar i kommissionens förslag. Detta gäller såväl de sammanslutningar, som representera tjänstemän med lägre kompetens, som de, vilka omfatta högre kvalificerade grupper. Det synes mig böra omnämnas, att det i fråga om de förra icke saknas uttalanden, som, i motsats mot vad verkens styrelser gjort gällande, anse de lägre grupperna enligt kommissionens förslag missgynnade i jämförelse med de högre. Särskilt hava emellertid vissa fackorganisationer av tjänstemän på det tekniska området — såväl lägre som högre — funnit sig böra påyrka mera genomgripande ändringar till dessa tjänstemäns förmån, i det att de, oavsett den allmänna höjningen, även hemställa om uppflyttande å avlöningsskalan av de specialgrupper, en var av dem representerar. Vissa yrkanden av sist angivet slag framföras även av en del bland verkens styrelser.

Vid nu antydda förhållanden och efter ingående granskning av kommissionens förslag har jag haft under övervägande, om ej för de däri behandlade tjänstegrupperna kunnat föreslås något högre genom-

snittligt avlöningstillägg än som av kommissionen upptagits. Emellertid föreligga stora svårigheter för en allmän genomsnittlig höjning av avlöningsbeloppen till följd av den skiljaktiga konstruktionen av löneskalorna vid de olika verken. Kommissionen har sökt att på de bestående avlöningsförhållandenas grund åstadkomma största möjliga överensstämmelse i den allmänna avlöningsnivån för de olika grenar av statsförvaltningen, varmed den haft att syssla, och dess förslag vill betraktas såsom ett organiskt helt, vilket icke utan att riskera karaktären av enhetlighet kan underkastas några genomgripande förändringar. Utarbetandet av sådana skulle för övrigt hava krävt så lång tid, att ärendet ej hunnit föreläggas innevarande års riksdag.

I följd härav har jag i valet mellan att helt uppskjuta hela löne-regleringsfrågan eller att framlägga ett förslag, i allt väsentligt anslutande sig till kommissionens, uppenbart måst föredraga den senare åtgärden, som i allt fall medför beaktansvärda förbättringar för de stora personalgrupper, om vilka här är fråga, förbättringar, vilka äro så mycket mera påkallade, som dyrtiden alltjämt fortfar och tilltager i tryck. Den provisoriska löne-reglering, som sålunda nu framlägges, förutsätter dock tydligen, att krigstidstillägg och krigstidshjälp allt fortfarande utgår efter de allmänna normer och grunder, som varda av statsmakterna fastställda.

*Tjänste-
katego-
riernas pla-
cering.*

För närvarande har också i det hela måst lämnas å sido de yrkan- den om uppflyttningar å löneskalan av vissa tjänstekategorier i för- hållande till andra sådana, vilka framställts i anledning av kommissio- nens förslag. Rörande den inbördes placeringen i allmänhet av olika befattningar vid varje särskilt verk har kommissionen framhållit, att den låtit sig angeläget vara att bibehålla oförändrad den placering i gemensamma avlöningsgrupper av särskilda tjänstekategorier, som ägt rum i de nuvarande avlöningsreglementena. Kommissionen har för- klarat, att, även om densamma under gången av sitt arbete i ett icke ringa antal fall trots sig finna, att det bestående förhållandet härvidlag stundom mindre väl överensstämde med den nuvarande utvecklingen och vissa tjänsters under senare tid förändrade karaktär, kommissionen dock icke på detta stadium av sitt arbete ansett sig kunna upptaga dessa frågor till granskning och avgörande, då desamma närmast finge betraktas såsom delar av det mera omfattande spørsmålet angående en slutgiltig jämförelse ur avlöningssynpunkt av samtliga befattningar inom de olika verken. Därest i några undantagsfall ett sönderdelande

av en avlöningsgrupp eller en sammanslagning av flera avlöningsgrupper skett, har kommissionen motiverat detta med omständigheter, som ansetts vara av sådan vikt, att den angivna regeln därvid fått vika.

Det torde få anses ställt utom tvivel, att bland de många tjänstegrupperna vid här ifrågavarande verk finnas sådana, vilka numera icke kunna sägas innehava den avlöningsställning i förhållande till andra befattningar, som betingas av en vad förstnämnda grupper beträffar särskilt starkt framträdande ökning av tjänstens olika krav. Detta torde vara fallet med flere specialgrupper bland tjänstemännen med lägre kompetens, såsom exempelvis vid statens järnvägar det lägre befälet vid banavdelningen, lokomotivpersonalen och en del stationsföreståndare. I detta sammanhang framträder även starkt den svårlösta frågan om den ställning i avlöningssystemet, som bör intagas av tjänstemän med högskolekompetens antingen på det tekniska eller på det juridiskt-administrativa området. Då 1915 års kommission ansett hit hörande spörsmål falla utanför sin närmast föreliggande uppgift, sådan kommissionen fattat den, hava, där ej alldeles särskilda anledningar av organisatorisk natur föreligga, några speciella omflyttningar av tjänster inom de olika verken således icke kunnat ifrågasättas. Det synes nämligen i ärendets nuvarande läge och på den nu föreliggande utredningen särdeles svårt att bedöma de fulla konsekvenserna av dylika åtgärder och att med säkerhet avgöra, huru dylika omflyttningar kunna verka i olika avseenden. Jag anser mig emellertid även med hänsyn till frågorna av denna art böra å nyo framhålla vikten av, att frågan om tjänstekategoriernas lämpliga placering å löneskalan snarast möjligt underkastas förnyad utredning.

Frågan, huruvida åt de nu ifrågasatta tillfälliga löneförbättringarna bör givas formen av ändrade ordinarie avlöningar eller allenast särskilda tillägg till nu gällande sådana, anser jag i ärendets nu befintliga skick böra lösas på sätt av 1915 års kommission föreslagits. För statens järnvägars vidkommande har jag därför för avsikt att föreslå nya ordinarie arvoden med därtill anslutna särskilda avlöningsformer.

Det av 1915 års kommission nu framlagda förslaget skulle, om man frånser de egentliga avlöningsförhöjningarna, allenast medföra mindre betydande ändringar i nu gällande avlöningsreglementen eller avlöningsbestämmelser. Rörande den allmänna omfattningen av kom-

*Avlönings-
reglementena.*

missionens förslag i sådant hänseende får jag hänvisa till vad kommissionen anfört å sidd. 29—30 i betänkandet. Den ekonomiska sidan av förslaget framgår av kommissionens betänkande sidd. 249—252.

*Dyrorter och
kallorter.*

I den synnerligen viktiga specialfrågan rörande den förhöjda ersättning, som bör tillkomma tjänstemän, vilka äro stationerade på dyrorter, har kommissionen gjort vissa allmänna uttalanden. Bestämmelserna på ifrågavarande område äro, framhåller kommissionen sålunda, för närvarande synnerligen skiftande vid de olika verken, och önskligt hade enligt kommissionens mening varit, att redan nu kunna åstadkomma full enhetlighet härvidlag. Det nära sambandet mellan systemet för de fasta avlöningarna och konstruktionen av de särskilda dyrortsförhöjningarna gör emellertid, anför kommissionen, att en genomgående likformighet beträffande de sistnämnda icke kan uppnås, utan att man samtidigt löser frågan om enhetlighet i avseende å de fasta avlöningarna. Då detta huvudspörsmål icke nu upptagits till behandling, måste åtskilliga olikheter komma att kvarstå även i fråga om dyrortstilläggen. Kommissionen har emellertid härvidlag föreslagit en del förändringar, syftande till större enhetlighet, vilka synts kommissionen väl påkallade av förhållandena. I sådant hänseende omnämner kommissionen, att för närvarande vid postverket, telegrafverket och statens vattenfallsverk utgå särskilda dyrortstillägg endast till vissa lägre avlönade befattningshavare, under det att tjänstemän med avlöningar över en viss gräns icke komma i åtnjutande av sådana tillägg. Detta har i fråga om gränsfallen stundom medfört den oegentligheten, att en på dyrort stationerad högre befattningshavare, som saknat rätt till dyrortstillägg, i fråga om sammanlagd avlöning icke kommit nämnvärt högre än en på samma ort placerad lägre tjänsteman, vilken uppburit sådant tillägg. Även om i vissa fall, särskilt vid bestämmande av grundavlöningarna till de högre tjänstemännen, någon hänsyn måhända tagits till att de tjänstemän, som uppbära dessa avlöningar, i allmänhet äro stationerade å dyrorter, har detta dock långt ifrån varit förhållandet i sådan grad, att dyrortstillägg kunna anses överflödiga vid dessa avlöningar. Allt allmänare gör sig den principen gällande, att de ökade levnadskostnaderna på en dyrort böra betinga särskild gottgörelse, utan att denna må upphöra vid viss avlöningsgräns. Kommissionen har därför, vad de nämnda verken angår, föreslagit utsträckning av rätten till dyrortstillägg till att med vissa särskilt betingade undantag omfatta samtliga

de befattningshavare, vilkas avlöningar varit föremål för kommissionens behandling.

De för närvarande vid post- och telegrafverken bestämda maximibeloppen för ortstillägg har kommissionen icke för någotdera verket ansett sig böra överskrida vid nu ifrågasatta reglering.

I fråga om statens järnvägar har frågan om dyrortersättning icke kunnat ordnas på liknande sätt. Detta skulle nämligen förorsaka allt för stora rubbningar i det nuvarande avlöningssystemet vid detta verk. Vid statens järnvägar består nämligen för närvarande den huvudsakliga gottgörelsen för stationering på en dyrort i en förhöjd ersättning för bostad och bränsle, därest sådan ersättning utgår till tjänstemannen.

I fråga om beloppen av dyrortersättningarna, särskilt å de orter, där levnadskostnaderna äro allra högst, eller i allmänhet de största städerna, har kommissionen funnit de nuvarande avlöningssystemen i åtskilliga fall erbjuda svårigheter för uppnående av tillräckliga och rättvist avvägda dyrortstillägg. Kommissionen har därför i sitt nu föreliggande förslag ofta begränsat dessa ersättningar till belopp, som icke helt kunna anses täcka den med stationering å dylika orter förbundna utgiftstegringen.

Även angående en annan förekommande form av ortstillägg, nämligen kallortstillägg, anser jag mig i detta sammanhang böra yttra några ord. Denna avlöningsform kan hittills sägas hava vunnit tillämpning endast vid statens järnvägar, om ock i vissa fall vid statens vattenfallsverk utgår en ersättning, som i verkligheten delvis är ägnad att motsvara kallortstillägget vid förstnämnda verk. 1915 års kommission föreslår rörande kallortstillägget allenast en förhöjning av det till statsbanepersonalen å riksgränsbanan norr om Gällivare utgående tillägget. Då jag har för avsikt att föreslå förbättringar även å vissa andra linjer av det vid statens järnvägar utgående tillägget, bör detta medföra, att nyssnämnda ersättning vid statens vattenfallsverk jämväl beräknas till något högre belopp än för närvarande.

Givetvis är frågan om kallortstillägg i dess helhet härigenom ingalunda löst. Då den nordligt stationerade post- och telegrafpersonalen icke åtnjuter sådan ersättning, har jag övervägt möjligheten av att i detta sammanhang införa ifrågavarande avlöningsform även vid de verk, där den nu ej förekommer, något som för telegrafverket delvis även påyrkats av telegrafstyrelsen. Då emellertid en dylik i avlöningssystemet ganska ingripande åtgärd kräver utredningar av i gående natur för att rätt kunna avpassa och begränsa kallortstillägget med

hänsyn till stationeringsorter och tjänstgöring m. m., har jag icke ansett möjligt att nu medhinna utarbetandet av förslag härom. Denna fråga bör emellertid ägnas noggrann uppmärksamhet för att kunna nå en tillfredsställande lösning vid de provisoriska bestämmelsernas avlösnings av mera bestående sådana.

Rekryterings-
svårigheterna.
Kommissionen.

Starka skäl föreligga otvivelaktigt att överväga, huruvida en särskilt gynnad ställning i avlöningshänseende bör tillerkännas sådana befattningshavare eller grupper av befattningshavare, beträffande vilka rekryteringssvårigheterna vid statens verk äro särskilt framträdande till följd av den enskilda företagsamhetens strävan att med erbjudande av högre avlöningar draga till sig särskilt förtjänta och specialutbildade personer på de områden, som motsvara statens affärsdrivande verksamhet. Nödvändigheten av att på något sätt trygga statens tillgång till verkligt kvalificerad personal synnerligast på de ansvarsfulla poster, vilkas innehavare hava att följa och leda utvecklingen på teknikens olika områden, gör sig allt mera gällande, enär avgången ur statens tjänst på senare tid tagit oroväckande omfattning. Av 1915 års kommission har också erinrats om den utav vissa personalsammanslutningar ivrigt förfäktade tanken på särskilt de högskoleutbildade tjänstemännens utbrytande ur den allmänna löneskalan och ställande på ett högre avlöningsplan. Kommissionen, som funnit dylika synpunkter i många avseenden beaktansvärda och till fullo säger sig inse de rådande svårigheterna såväl i rekryteringshänseende som i andra avseenden, har dock icke ansett sig äga någon möjlighet att i samband med de provisoriska reglerna, som nu tillämnas, föreslå några särskilda åtgärder beträffande ifrågasvarande tjänstemän. Emellertid har kommissionen ansett sig böra påpeka, att redan de nuvarande avlöningsbestämmelserna inom vissa av här ifrågasvarande verk erbjuda möjligheter att, för förvärvande av särskilt kvalificerad personal, tilldela vederbörande vid anställningen i ordinarie tjänst en högre avlöning än den lägsta för befattningen förekommande. Därest under nuvarande förhållanden denna möjlighet begagnades i vidare omfattning än vad hittills skett, anser kommissionen att de rådande svårigheterna skulle i någon mån kunna avhjälpas.

Departements-
chefen.

Ehuru undantagsbestämmelser av den beskaffenhet, varom här är fråga, alltid måste handhavas med största försiktighet, särskilt för undvikande av uppenbara orättvisor i förhållandet mellan äldre och yngre tjänstemän inom samma tjänstegrupp, torde dock systemet med tilldelandet av en högre avlöning inom den fasta avlöningsskalans ram i

vissa begränsade fall kunna vara ett gott medel för staten att tillförsäkra sig en särskilt önskad arbetskraft. Jag anser därför, att de åberopade bestämmelserna om befogenhet att för förvärvande till statens tjänst av särskilt kvalificerad personal tilldela förhöjd begynnelseavlöning böra något utvidgas i de fall, då denna möjlighet för närvarande, såsom vid statens vattenfallsverk, är inskränkt till allenast ett fåtal befattningar. Emellertid avse de nuvarande bestämmelserna allenast att bereda en förmån vid första anställningen i statens tjänst. Då det är av kanske ännu större vikt att kunna i statstjänsten bibehålla skickliga och beprövade tjänstemän, som erhålla förmånliga anbud från enskilt håll, finner jag mig därjämte böra, i anslutning till ett av vattenfallsstyrelsen framställt förslag, hemställa om beredande av möjlighet för Kungl. Maj:t att, då synnerligen vägande skäl därtill föreligga, för *bibehållande* i tjänst av viss särskilt kvalificerad person tilldela denne en för befattningen förekommande högre avlöning än den han enligt vanlig tjänstårsberäkning skulle äga att uppbära. Jag föreslår i sådant syfte tillägg till hithörande bestämmelser vid statens järnvägar, telegrafverket och statens vattenfallsverk.

Innan jag övergår till frågan om sättet för den tillfälliga löne-regleringens genomförande och tidpunkten härför, anser jag mig böra nämna, att 1915 års kommission icke föreslagit och att jag ej heller anser mig nu kunna tillstyrka någon förhöjning i de avlöningar, som utgå till generaldirektörerna och cheferna för de olika verken, till överdirektörer och souschefer samt till överingenjörer vid statens järnvägar ävensom till verkstadschefen vid telegrafverket, utan måste frågan om de lämpliga avlöningsbeloppen för bemälda tjänstemän, vilken fråga måste ses i samband med en del förhållanden, på vilka jag här icke anser mig böra ingå, anstå till en mera definitiv löne-reglering. Härvid lär också böra komma i beaktande förbättrade pensionsförmåner särskilt för de chefer, som tillsättas allenast på viss tid.

*Chefernas m.
fl. avlöning.*

Med avseende å övergången till de nya avlöningsstaterna har av 1915 års kommission föreslagits, att det måtte få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga föreskrifter på sätt vid föregående löne-regleringar vid statens järnvägar ägt rum. Därvid anser kommissionen böra iakttagas såsom huvudregel, att de nya avlöningsbestämmelserna skola omedelbart efter deras trädande i kraft varda i sin helhet gällande för samtliga ordinarie befattningshavare så som om bestämmelserna varit tillämpade under vars och ens hela ordinarie tjänstetid.

*Övergångs/br.
hållandena.*

*Kommis-
sionen.*

Beträffande vissa tjänstekategorier har kommissionen dock ansett nämnda huvudregel icke böra utan vidare tillämpas. Detta är fallet i fråga om sådana befattningar vid telegrafverket, för vilka kommissionen föreslagit sådan omläggning av avlöningsskalan, att tiden för slutavlöningsens uppnående förkortats. I dylika fall skulle nämligen enligt kommissionens framställning vid en tillämpning av huvudregeln inträffa, att de tidigare åldersklasserna inom en viss tjänstekategori bleve ojämförligt mera gynnade än de befattningshavare, som redan uppnått högre avlöningar inom samma tjänst.

Särskilda bestämmelser angående de avlöningsbelopp eller åldersklasser, som skola anses motsvara varandra på den gamla och på den nya staten, anser kommissionen därför bliva behöfliga för reglerande av den ställning i avlöningshänseende, som vid övergången rätteligen bör tillkomma tjänstemän inom dylika tjänstekategorier.

I fråga om vissa befattningar vid statens vattenfallsverk, för vilka en avkortning av avlöningsskalan ägt rum i huvudsakligt syfte att bereda tjänstemän inom de tidigare åldersklasserna någon avlöningsförbättring, borde däremot enligt kommissionens förmenande huvudregeln utan vidare kunna gälla.

Tillika borde enligt kommissionens åsikt föreskrivas, att ingen må lida minskning i sina avlöningsförmåner genom övergång till den nya staten.

*Departementss-
chefen.*

I fråga om dessa av 1915 års kommission angivna allmänna linjer för erforderliga övergångsbestämmelser äro de ifrågasatta undantagsbestämmelserna för vissa befattningar vid telegrafverket särskilt anmärkningsvärda. Telegrafstyrelsen har i sitt yttrande gjort erinringar emot desamma under framhållande, att de innebure ett obefogat missgynnande av telegrafverkets tjänstemän. Visserligen tala vissa skäl för att man icke anordnar den nya avlöningsstaten på sådant sätt, att en del yngre tjänstemän erhåller avsevärt större förbättringar än äldre befattningshavare i samma tjänsteklass — något som vid ett eftergivande av undantagsbestämmelsen särskilt bleve fallet inom assistent- och telegrafistgrupperna. Men jag anser dock, att när avlöningsförhöjningarna över huvud taget icke bliva större än vad som är fallet vid den nu tilltänkta regleringen, man av billighetsskäl bör frånses från de nyss antydda oegentligheterna och låta den av kommissionen förutsatta huvudregeln innefatta även hithörande fall vid telegrafverket. Det synes mig nämligen angeläget, att man icke utan absolut tvingande skäl vidtager åtgärder, som i vissa fall under ett flertal år beskära den fulla verkan av löneregleringen.

I övrigt har jag icke något att erinra i fråga om kommissionens förslag till övergångsbestämmelser, men vill tillägga, att det även torde böra föreskrivas, att därest en befattningshavare vid tillträdet av ordinarie tjänst fått sig såsom begynnelseavlöning tilldelad en avlöning, högre än den lägsta för befattningen enligt då gällande bestämmelser förekommande, hans ställning på den nya avlöningsstaten bör bestämmas efter liknande grunder, så att han även ifråga om denna anses hava börjat med en på motsvarande sätt förhöjd avlöning.

Det av 1915 års kommission avgivna betänkandet utgår från, att löneförbättringen skulle tillämpas från och med år 1919. Allmänt har emellertid såväl av vederbörande verks styrelser som av personalsammanslutningarna framförts önskingar om, att den avsedda regleringen, med hänsyn till det trängande behovet därav, måtte få räknas till godo antingen redan från och med innevarande års början eller åtminstone från och med den 1 juli 1918.

*Tiden för
ikraft-
träddandet.*

För min del anser jag visserligen önskvärt, att den nya löneregleringen träder i kraft snarast möjligt och skulle jag därför helst velat föreslå, att de nya lönestaterna måtte komma i tillämpning redan den 1 juli 1918. Det kan emellertid häremot framhållas, att den mångfald av övriga löneregleringar, som under året förelagts riksdagen och för vilka medel ej särskilt avsatts eller som från föregående år uppskjutits, äro avsedda att tillämpas först från och med nästa år. Vid sådant förhållande har jag måst avstå från fullföljandet av tanken, att den provisoriska löneregleringen för de verk, varom här är fråga, skulle träda i kraft redan under innevarande år, samt nödgas i följd härav hemställa, att förevarande löneregleringar må träda i kraft först den 1 januari 1919.

*Departements-
chefen.*

Jag övergår nu till att närmare redogöra för det av 1915 års kommission framlagda förslaget till lönereglering vid statens järnvägar.

*Statens järn-
vägar.*

Till en början får jag därvid erinra om de huvudformer av avlöning, som förekomma vid detta verk. Om man bortser från generaldirektören, överdirektörer och överingenjörer, utgår till samtliga tjänstemän såväl inom järnvägsstyrelsen som vid linjedistriktet och huvudverkstäderna arvode, fördelat i lön och tjänstgöringspenningar. Arvodena äro allenast med ett undantag för de olika grupperna av tjänstemän bestämda till ett lägsta och ett högsta belopp, och erhålles i allmänhet arvodesförhöjning vart tredje år, intill dess slutarvodet uppnåtts.

Vid sidan av arvodet erhåller tjänstemannen antingen av staten fri bostad och fritt bränsle eller ock ersättning för bostad och bränsle, bestämd i förhållande till arvodet på sätt i det följande närmare skall utvecklas.

Slutligen utgår i inskränkt omfattning till vissa lägre avlöna le befattningshavare dyrortstillägg, varjämte kallortstillägg tillkomma tjänstemän å de nordligare bandelarna.

1915 års kommission har före behandlingen av frågan om nya arvoden först yttrat sig om nyssnämnda, mera sekundära avlöningsförmåner, och följer jag härutinnan kommissionens framställning.

Fri bostad med bränsle eller ersättning för bostad och bränsle.

Gällande för
stämmeiser

Till tjänsteman i järnvägsstyrelsen utgår antingen, där sådant i avlöningsreglementet för vissa tjänstekategorier finnes särskilt medgivet, bostad in natura, eller, om sådan förmån icke åtnjutes, ersättning för bostad och bränsle. I de fall, då sistnämnda ersättning icke är i staten med visst oföränderligt belopp angiven, utgår densamma med 40 procent av arvodet med i staten bestämd begränsning.

Beträffande tjänstemän vid distrikten kan förmånen av fri bostad i järnvägens egna eller förhyrda lägenheter, där styrelsen finner sådant vara för järnvägstrafiken behöfligt, enligt § 9 i avlöningsreglementet tillkomma åtskilliga befattningsgrupper, särskilt flertalet tjänstemän av lägre grad. Härutöver finnes föreskrivet, att, där lokala förhållanden göra sådant nödigt eller lämpligt, fri bostad i järnvägens egna eller förhyrda hus må komma jämväl tjänstemän vid distrikten inom andra grupper eller kategorier till del.

Med fri bostad är förenad förmånen av fritt bränsle enligt stat, som av järnvägsstyrelsen fastställles.

Tjänstemän vid distrikten, vilka ej åtnjuta fri bostad, äga uppbära ersättning för bostad och bränsle med 20, 25, 30, 35 eller 40 procent av arvodet allt efter den ort, där vederbörande är placerad, i enlighet med av Kungl. Maj:t närmare bestämda grunder. Den härav föranledda indelningen av stationerna i fem olika grupper med hänsyn till hyres- och bränsleprisen är av Kungl. Maj:t fastställd senast den 31 december 1917. För ifrågavarande ersättning äro emellertid även fastställda vissa maximibelopp, vilka i åtskilliga arvodeslägen, särskilt på orter med dyrare levnadskostnader, åstadkomma beskärningar av den procentuellt beräknade inkvarteringsersättningen. Maximibeloppen fördela sig i två serier, gällande den högre å stationer, där ersättningen för bostad och bränsle utgår med 40 procent av arvodet, och den lägre å samtliga övriga stationer. Inom vardera serien förekomma

därjämte särskilda maximibelopp för olika tjänstekategorier, avpassade i huvudsak efter storleken av den bostad, varav motsvarande befattningshavare kunna komma i åtnjutande vid tilldelandet av bostad in natura. De närmare bestämmelserna angående det högsta rumsantal — varierande mellan 7 rum och kök samt 2 rum och kök — som för olika tjänstekategorier kan ifrågakomma, då staten tillhandahåller fri bostad, äro utfärdade av Kungl. Maj:t den 31 december 1907, den 31 december 1915 och den 30 november 1917.

Ersättningen för bostad och bränsle, liksom i förekommande fall bostad in natura, anses i sin helhet tillhöra lönen, och räknas sålunda ingen del därav till tjänstgöringspenningarna.

Beträffande förmånen av fri bostad med bränsle har järnvägsstyrelsen i en till Kungl. Maj:t ingiven skrivelse av den 26 oktober 1917 anfört följande.

Fri bostad
med bränsle.

»Bland de tjänstemän, vilka jämlikt § 9 punkt 1:o) av gällande nådiga avlöningsreglemente kunna tilldelas fri bostad i järnvägens egna eller förhyrda lägenheter, finnas icke upptagna bokhållare och kontorsskrivare vid distriktet. För dem av dessa befattningshavare, vilka förrätta vanlig expeditionstjänst, torde ej heller denna förmån kunna anses vara från järnvägstrafikens synpunkt behöflig. Emellertid har det efter hand blivit alltmera vanligt, att vissa bokhållare och kontorsskrivare å trafikinspektörernas expeditioner ävensom därstädes tjänstgörande stations-skrivare, vilka ej heller i regel kunna erhålla bostad in natura, innehava ständigt förordnande såsom tågledare, för vilket uppdrag de enligt den av Eders Kungl. Maj:t fastställda avlöningsstaten äro tillerkända ett arvode av 300 kronor.

Järnvägs-
styrelsen.

I fråga om dessa tjänstemän, vilkas tjänstgöring kan påkallas dygnet om, måste det anses synnerligen viktigt från tjänstesynpunkt, att de äro bosatta i närheten av tjänstgöringsplatsen, vilket förhållande ju i främsta rummet utgör förutsättningen för att en tjänsteman skall kunna tilldelas bostad in natura.»

Järnvägsstyrelsen har på grund härav framlagt förslag till ändrad lydelse av § 9 punkt 1:o) 1:sta stycket i avlöningsreglementet, i syfte att erhålla möjlighet att tilldela nu ifrågavarande befattningshavare bostad in natura.

I sin skrivelse av den 29 september 1917 angående inrättandet av nya ordinarie befattningar vid statens järnvägar, vilken skrivelse legat till grund för Kungl. Maj:ts proposition nr 150 till innevarande års riksdag, har järnvägsstyrelsen tillika hemställt, att distriktssekreterarna måtte upptagas bland de tjänstemän, vilka kunna tilldelas bostad in natura, varjämte styrelsen förutsatt, att enahanda förmån må kunna tillkomma den av styrelsen i samma skrivelse föreslagna nya befattningen signalingenjör.

Vidare har järnvägsstyrelsen i nyssnämnda skrivelse av den 26 oktober 1917 påpekat, hurusom enligt punkt 1:o) av § 9 uti avlöningsreglementet fri bostad i järnvägens egna eller förhyrda hus kan tillkomma jämväl ej särskilt nämnda tjänstemän vid distrikten ävensom de tjänstemän, i fråga om vilka undantag stadgats beträffande förmånen att erhålla inkvartering in natura. Järnvägsstyrelsen yttrar i anslutning härtill följande:

»På grund av nu anförda stadgande möter hinder för järnvägsförvaltningen att även i sådana fall, där lokala förhållanden göra sådant nödigt eller lämpligt, tilldela en tjänsteman, som icke enligt punkt 1:o) uttryckligen tillerkänts förmånen av inkvartering in natura, fri bostad i *förhyrd lägenhet*. Då, enligt vad som torde framgå av det ovan sagda, utvecklingen av tjänsteförhållandena vid statens järnvägar efter hand för med sig behovet för järnvägsstyrelsen att kunna bereda bostad in natura i förhyrd lägenhet även åt sådana tjänstemän, som enligt avlöningsreglementet icke äro berättigade till nämnda förmån, synes det styrelsen lämpligt, att möjlighet till en dylik avvikelse från den allmänna regeln skulle kunna beredas utan att påkalla ändring av avlöningsreglementet. För den händelse järnvägsstyrelsen icke anses böra lämnas full frihet i avseende å bestämmande av vilka tjänstemän, som skola åtnjuta fri bostad — vilket vore det enligt järnvägsstyrelsens mening lämpligaste — borde enligt styrelsens mening i allt fall en sådan ändring av nuvarande bestämmelser kunna ske, att järnvägsstyrelsen tillerkändes rätt att efter Eders Kungl. Maj:ts godkännande tilldela jämväl en i § 9 punkt 1:o) icke nämnd tjänsteman bostad in natura i förhyrd lägenhet.»

Järnvägsstyrelsen har därför hemställt, att § 9 punkt 1:o), andra stycket i avlöningsreglementet måtte erhålla följande ändrade lydelse:

»Där lokala förhållanden göra sådant nödigt eller lämpligt, må fri bostad antingen i järnvägens egna eller förhyrda hus eller ock efter Kungl. Maj:ts godkännande i av järnvägsförvaltningen förhyrd lägenhet tillkomma jämväl här ovan ej nämnda tjänstemän vid distrikten ävensom de tjänstemän, i fråga om vilka, på sätt ovan angivits, undantag stadgats beträffande förmånen att erhålla inkvartering in natura.»

1915 års
kommission.

De nu omnämnda framställningarna från järnvägsstyrelsen hava behandlats av 1915 års kommission, som därvid funnit sig böra tillstyrka desamma, det sist omnämnda förslaget dock under framhållande av att kommissionen förutsätter, att den utvidgade möjlighet att tillhandahålla tjänstemännens bostäder in natura, som därigenom skulle beredas järnvägsförvaltningen, icke må komma att tillämpas i andra fall än då sådant oundgängligen kräves för tillgodoseende av tjänstens behov.

I övrigt har 1915 års kommission utgått därifrån, att de enligt

avlöningsreglementet gällande huvudreglerna för att en tjänsteman må kunna tilldelas bostad in natura, tillsvidare skola äga bestånd. Beträffande det rumsantal, vederbörande statsbanetjänsteman må kunna påräkna vid erhållandet av bostad in natura, har kommissionen icke heller förutsatt någon förändring i de senast av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelserna.

I sitt utlåtande den 7 april 1918 över kommissionens förslag har järnvägsstyrelsen emellertid även ifrågasatt en avsevärd utsträckning av styrelsens befogenhet att tilldela tjänstemännen i styrelsen bostad in natura. Då denna fråga sammanhänger med vissa av järnvägsstyrelsen föreslagna uppflyttningar i arvodeshänseende, behandlas den samma lämpligast vid redogörelsen för arvodesförhöjningarna för vederbörande tjänstegrupper.

Det vid statens järnvägar i stor utsträckning förekommande upplåtandet åt tjänstemännen av fria bostäder med tillhörande bränsle måste ur tjänstemännens synpunkt betraktas såsom en avsevärd förmån, synnerligast under tider med höga hyres- och bränslepris eller å orter, där svårigheterna för den enskilde att anskaffa lämplig bostad vare sig på grund av dyrortsförhållanden eller av annan anledning äro särskilt framträdande. En viss benägenhet att utvidga möjligheterna till användande av denna naturaform för avlöning har därför gjort sig gällande under senare tid. För närvarande äro bestämmelserna i avlöningsreglementet rörande de tjänstegrupper vid linjeförvaltningarna, som i första hand kunna komma i åtnjutande av bostad in natura, i hög grad detaljerade, och de förslag, som nu av järnvägsstyrelsen och 1915 års kommission framställts i detta avseende, innefatta ytterligare detaljbestämmelser i syfte att bereda tillgång till ifrågavarande förmån åt ännu ett antal tjänstemän inom särskilda tjänstegrupper.

*Departements-
chefen.*

Det synes mig böra bliva föremål för ett senare övervägande, huruvida icke de nu vid statens järnvägar i förevarande ämne gällande specialbestämmelserna kunna ersättas med allmännare sådana, inrymmande rätt för järnvägsmyndigheterna att med hänsyn till tjänstens skiftande krav på ett friare sätt än hittills förfoga över den bostadstillgång, som kan stå järnvägsförvaltningen till buds. Härigenom skulle frågor av denna art kunna ordnas utan att särskilda medgivanden beträffande rätten att tilldela bostäder åt vissa tjänstegrupper behövde sökas hos Kungl. Maj:t och riksdagen, något som ur förvaltningssynpunkt givetvis skulle innebära en önskvärd förenkling. Tillräckliga garantier mot naturaförmånens utnyttjande av verket på ett sätt, som

icke kunde sägas motsvara det egentliga tjänsteintresset, kunna säkerligen ändock erhållas.

Att redan nu i samband med de löneregleringsåtgärder, som för tillfället ifrågasätts, söka genomföra en dylik anordning, synes dock mindre lämpligt, enär densamma ganska intimt skulle beröra själva de principer för avlöningens utgående, vilka antagits av 1915 års kommission. För de ifrågasatta utvidgningarna av möjligheten att efter Kungl. Maj:ts bestämmande tilldela vissa tjänstemän bostad in natura synas mig å andra sidan fullgoda skäl vara anförda. Jag har därför ansett mig, med framhållande av nyss angivna synpunkter, böra tillstyrka de förslag till ytterligare bestämmelser i sådant avseende, vilka innehållas i det här framlagda avlöningsreglementet.

Ersättning
för bostad
och bränsle
1915 års
kommission

Beträffande den kontanta ersättningen för bostad och bränsle, har 1915 års kommission ansett, att de nuvarande procentsatserna 20, 25, 30, 35 och 40 procent av arvudet böra bibehållas, givetvis med anpassning till den av kommissionen föreslagna nya arvodesskalan. Då vidare de i avlöningsreglementet stadgade maximibeloppen för inkvarteringsersättningen särskilt å dyrorterna redan nu i många fall kraftigt inkräkta på den stadgade ersättningsprocenten, har kommissionen jämväl ansett sig böra föreslå en väsentlig förhöjning av ifrågavarande maximibelopp. Såsom högsta ersättning i något fall har kommissionen tänkt sig å 40-procentsorter 2,400 kronor och å andra orter 2,000 kronor, vilka belopp ansetts avpassade efter en bostadsstorlek av 6 rum och kök. De befattningshavare — distriktschefer — vilka kunna erhålla 7 rum och kök såsom bostad in natura, böra sålunda enligt kommissionens uppfattning jämväl åtnöjas med nu nämnda maximibelopp, för den händelse kontant inkvarteringsersättning i något fall utgår till dem. Den sammanlagda avlöningen för dessa tjänstemän har nämligen synts kommissionen vid ifrågavarande provisoriska reglering icke kunna sättas högre än vad förhållandet skulle bliva med det av kommissionen för dem föreslagna arvudet tillika med en bostadsersättning efter senast angivna grunder.

De av kommissionen för distriktspersonalen föreslagna nya maximibeloppen av ersättningen för bostad och bränsle ställa sig, i jämförelse med de hittillsvarande, på följande sätt, därvid dock är att märka att redan nu i åtskilliga fall utgår en förhöjning på intill 100 kronor i form av tillfälligt tillägg till inkvarteringsersättningen:

enligt nu
gällande av-
löningsreg-
lemente. enligt kom-
missionens
förslag
(med vissa
undantag).

a) å station, där ersättningen utgår med 40 procent:

för tjänsteman, som kan erhålla 7 rum och kök	2,000	2,400
» » » » » 6 » » »	1,800	2,400
» » » » » 5 » » »	1,500	2,000
» » » » » 4 » » »	1,100	1,600
» » » » » 3 » » »	850	1,200
» » » » » 2 » » »	650	900

b) å övriga stationer:

för tjänsteman, som kan erhålla 7 rum och kök	1,700	2,000
» » » » » 6 » » »	1,500	2,000
» » » » » 5 » » »	1,200	1,700
» » » » » 4 » » »	900	1,400
» » » » » 3 » » »	700	1,000
» » » » » 2 » » »	550	750

För kvinnlig kontorsskrivare, kvinnlig ritare, eldare, portvakt vid verkstad, maskin- och pannskötare, vagnreparatör, elektrisk underreparatör, signalunderreparatör, ledningsreparatör, vagnskötare samt tjänsteman av lägre grad än dessa med undantag av vaktmästare utgör dock enligt nu gällande avlöningsreglemente högsta inkvarteringsersättningen å 40-procentsort 400 kronor och å övriga orter 350 kronor. Någon motsvarighet till berörda undantagsstadgande skulle enligt kommissionens förslag icke bliva erforderlig beträffande manliga befattningshavare, utan skulle även för de lägst avlönade bland dessa maximibeloppen bliva i tablån angivna respektive 900 och 750 kronor. För de kvinnliga tjänstemännens vidkommande har kommissionen emellertid ansett vissa särskilda begränsningar påkallade på grund därav, att den sammanlagda avlöningen för dessa befattningshavare enligt kommissionens förmenande måste bestämmas även med någon hänsyn till den ställning, som i allmänhet ansetts böra intagas av de kvinnliga tjänstemännen inom statsförvaltningen.

De kvinnliga kontorsbiträdena, som hittills i fråga om inkvarteringsersättningens storlek, liksom i fråga om arvodet, varit likställda med de obefordrade manliga tjänstemännen, borde sålunda enligt kommissionens uppfattning, ehuru de fortfarande skulle i arvodeshänseende tillhöra stationskarlsgruppen, såtillvida nu komma att intaga en särskild ställning i förhållande till denna, att deras högsta bostadsersättning skulle utgöra, å 40-procentsort 500 kronor och å övriga orter 450

kronor. Då bostad in natura icke förekommer för kvinnliga tjänstemän, skulle sålunda den sammanlagda avlöningsnivån enligt kommissionens förslag bliva något lägre för de kvinnliga kontorsbiträdena än för de obefordrade manliga tjänstemännen.

För kvinnliga kontorsskrivare och kvinnliga ritare borde, enligt kommissionens mening, maximibeloppen för hyresersättningen bliva: å 40-procentsort 650 kronor och å övriga orter 600 kronor.

De kvinnliga bokhållarna inom järnvägsstyrelsen har kommissionen ansett böra i inkvarteringsersättning bekomma 750 kronor.

I övrigt hava av 1915 års kommission föreslagits vissa mindre jämkningar i fråga om avlöningsformen ersättning för bostad och bränsle, vilka jämkningar kommissionen ansett påkallade av den nya arvodes-skalan. För dessa särbestämmelser och de erinringar desamma föranlett från järnvägsstyrelsens sida blir jag i tillfälle att redogöra vid omnämmandet av förslaget till arvoden för olika tjänstegrupper.

*Departement-
schefen.*

Ett beräkning av den kontanta inkvarteringsersättningen i enlighet med 1915 års kommissions förslag innebär, att densamma skulle komma att utgå med ett avsevärt högre belopp än för närvarande. Detta måste anses väl befogat på grund av de redan före krigsutbrottet högt uppdrivna hyres- och bränsleprisen, särskilt inom städer och stadsliknande samhällen.

Genom en förhöjning av hyresersättningen åstadkommes ock en sedan länge eftersträvad utjämning i avlöningshänseende mellan å ena sidan de grupper av tjänstemän, vilka erhålla bostad in natura, och å andra sidan dem, vilka tilldelas kontant inkvarteringsersättning. Till följd av det allt mer stegrade värdet å naturaförmånen, utan en häremot svarande höjning av den till den motsatta gruppen utgående kontanta ersättningen, har nämligen denna senare grupp av tjänstemän kommit att intaga en allt oförmånligare ställning i förhållande till befattningshavare, vilka erhålla bostad in natura. I synnerhet har detta varit fallet på de dyraste orterna. De av kommissionen föreslagna ersättningsbeloppen skulle härutinnan i väsentlig mån upphjälpa ställningen för dem, vilka själva nödgas förskaffa sig bostad, även om man icke kan förutsätta, att de under nuvarande förhållanden onaturligt uppdrivna hyreskostnaderna i de större städerna kunna till fullo täckas genom de höjda inkvarteringsersättningarna. Beträffande de för de kvinnliga tjänstemännen av kommissionen föreslagna lägre maximibeloppen, så motiveras dessa av kommissionen med nödvändigheten att hålla den sammanlagda avlöningen för nämnda befattningshavare inom

vissa gränser med hänsyn till den ställning, som i allmänhet ansetts böra intagas av de kvinnliga tjänstemännen inom statsförvaltningen. Till följd av 1917 års riksdags beslut att bevilja ett något lägre tillfälligt lönetillägg till kvinnliga befattningshavare än till manliga sådana, uppbära redan nu de kvinnliga kontorsbiträdena en lägre sammanlagd avlöning än stationskarlsgruppen, dit de eljest i arvodeshänseende hänföras såväl enligt hittills gällande bestämmelser som enligt förslaget.

Utan att nu ingå å frågan om de kvinnliga tjänstemännens ställning i nu förevarande hänseende vid en mera slutlig löneroglering, ansluter jag mig vid den provisoriska reglering, varom nu är fråga, till kommissionens förslag i vad det rör beräkandet i allmänhet av inkvarteringsersättningen.

Ortstillägg.

Ortstillägg utgå vid statens järnvägar dels i form av dyrortstillägg och dels såsom kallortstillägg. Dyrortstillägg utgår enligt avlöningsreglementet med 60 kronor om året till tjänstemän av lägre grad, vilkas arvode icke överstiger 1,500 kronor och som äro placerade i städer med minst 15,000 invånare samt, vad Stockholmstrakten angår, å stationer och bansträckor utom Stockholm till och med Älvsjö, Järva och Värtan.

Enligt medgivande av 1917 års riksdag utgår för vardera av åren 1917 och 1918 ett tillfälligt tillägg till dyrortstillägget av 40 kronor.

Kallortstillägg utgår till samtliga tjänstemän å vissa nordligt belägna bandelar med för olika zoner och delvis även för skilda tjänstekategorier växlande belopp av lägst 5 och högst 30 kronor i månaden.

Dyrortstillägg och kallortstillägg anses tillhöra lönen.

Beträffande dyrortstilläggets belopp har 1915 års kommission icke föreslagit någon annan ändring i förhållande till vad som nu gäller, än att den nu såsom tillfällig förhöjning av nämnda avlöningsform utgående summan av 40 kronor måtte inläggas i det fasta tillägget, vilket sålunda skulle komma att utgöra 100 kronor.

Den nuvarande arvodesgränsen för dyrortstilläggets åtnjutande, 1,500 kronor, har kommissionen med hänsyn till den nya arvodeskalan

Gällande
bestämmelser.

1915 års
kommission.

ansett böra höjas till 1,950 kronor, vilket arvode för de lägre avlönade tjänstemännen i allmänhet skulle motsvara 1,500-kronors arvodet enligt nuvarande avlöningsreglemente.

I fråga om de orter, på vilka dyrortstillägg för närvarande utgår, har kommissionen icke föreslagit någon förändring.

Vad angår kallortstillägget har 1915 års kommission icke ansett sig kunna upptaga denna för statens järnvägar säregna avlöningsform till ingående behandling vid den nu ifrågasatta provisoriska löneregleringen. De förhållanden med avseende å en tjänstemans placeringssort, vilka kunde tänkas betinga särskild ersättning av det slag, varom här vore fråga, borde nämligen enligt kommissionens mening vid utarbetandet av gemensamma avlöningsbestämmelser för ett flertal verk underkastas en allsidig granskning icke blott med hänsyn till statsbanepersonalens ställning och behov. Även de omständigheter, under vilka befattningshavare vid andra verk utövade sin tjänst i motsvarande delar av landet, borde härvid komma i betraktande. Kommissionen hade därför enligt vad densamma uppger, icke haft för avsikt att i detta sammanhang föreslå någon ändring i gällande bestämmelser angående kallortstillägg vid statens järnvägar.

Emellertid framhåller kommissionen, hurusom för densamma uppgivits såsom synnerligen trängande, att åtminstone personalen å riksgränsbanan, d. v. s. bandelen från Gällivare till och med Riksgränsen, kunde beredas någon omedelbar förhöjning av det nuvarande kallortstillägget. Ifrågavarande tillägg utgör på nämnda bandel 20 kronor i månaden, utom beträffande personal, tillhörande banavdelningen och maskinavdelningens ledningspersonal å linjen Abisko—Riksgränsen, för vilka sistnämnda grupper tillägget utgår med 30 kronor i månaden.

Kommissionen har nu föreslagit sådan ändring härutinnan, att, medan kallortstillägget å övriga linjer lämnats oberört, detsamma å bandelen från Gällivare till och med Riksgränsen föreslagits att utgå med 40 kronor i månaden utom beträffande tjänstemän, tillhörande banavdelningen och maskinavdelningens ledningspersonal å linjen Abisko—Riksgränsen, för vilka tillägget skulle utgöra 50 kronor i månaden.

*Departements-
chefen.*

Bestämmelserna angående dyrortstillägg äro för närvarande synnerligen skiftande. Det nära sambandet mellan systemet för de fasta avlönningarna och konstruktionen av de särskilda dyrortsförhöjningarna gör emellertid, att dessa bägge frågor måste i stort sett samtidigt behandlas och lösas, vilket nu icke kunnat ske.

Vid sådant förhållande anser jag intet vara att invända mot kommissionens förslag rörande sistnämnda avlöningsform i vad angår statens järnvägar, då ju förslaget härvidlag väsentligen överensstämmer med vad som redan är gällande vid ifrågavarande verk.

Beträffande kallortstillägget har jag i det föregående framhållit, att någon allmän reglering av detsamma nu icke är möjlig. I likhet med 1915 års kommission finner jag det emellertid i hög grad önskvärt, att någon förhöjning måtte beredas personalen å de mest avlägset och ödsligt belägna linjerna. I trots av ett genomfört system med förmånligare tjänstårsberäkning i vissa fall för där stationerade tjänstemän och oaktat åtgärder vidtagits såväl för underlättande av möjligheterna till förflyttning söderut som ock för att bereda personalen hjälp i andra avseenden, göra sig nämligen svårigheterna att fylla personalbehovet på dessa linjer alltjämt i högsta grad gällande.

Från personalens sida har därjämte särskilt påpekats behovet av att kunna bereda tjänstemännens barn tillfälle att under någon del av sommaren vistas på sydligare orter, varjämte det framhållits, att det utgående kallortstillägget, synnerligast under nu rådande prisförhållanden, icke lämnar någon möjlighet att till fullo bestrida de å de nordligaste bandelarna särskilt stora kostnaderna för tjänstemannafamiljernas beklädnad på ett sätt, som betingas av det hårda klimatet.

Kommissionens förslag till höjning av kallortstillägget å bandelen från Gällivare till och med Riksgränsen samt i vissa fall ytterligare å banlinjen Abisko—Riksgränsen, anser jag mig därför böra biträda. Därigenom skulle kallortstillägget närmast väster om Gällivare komma att utgå med 40 kronor i månaden.

Å angränsande zon, d. v. s. linjen från Polcirkeln till och med Gällivare jämte bilinjer, utgör tillägget för närvarande 15 kronor i månaden. Då denna skillnad mellan två intill varandra gränsande kallortszoner synes allt för stor och de förhållanden, som betinga höjning å linjen väster om Gällivare, även till stor del äro till finnandes å den zon, som innefattar nämnda ort och banan närmast öster därom, finner jag mig desto hellre böra föreslå en höjning av kallortstillägget jämväl å bandelen från Polcirkeln till och med Gällivare jämte bilinjerna Gällivare—Malmberget, Gällivare—Koskullskulle och Gällivare—Porjus, som denna höjning kan genomföras utan att inverka på förslaget i övrigt. Tillägget å dessa linjer synes mig tillsvidare böra utgå med 25 kronor i månaden.

Arvoden.

Gällande
bestämmelser.

Nuvarande lägsta och högsta arvoden för olika tjänstegrupper återfinnas dels i avlöningsreglementets § 2, där mom. 1) behandlar arvodena till tjänstemän i järnvägsstyrelsen och mom. 3) arvodena till tjänstemän vid distrikten och huvudverkstäderna, och dels i § 14 av samma reglemente, vilken paragraf behandlar arvodena till tjänstemän å ångfärja. Det belopp, varmed en tjänstemans arvode förhöjes efter viss tid, intill dess slutarvudet för tjänsten uppnåtts, utgör för varje gång förhöjningen sker, 300 kronor för befattning med lägsta arvode av 1,200 kronor eller därutöver, 120 kronor för befattning i styrelsen med lägsta arvode under det nyssnämnda, med undantag av kvinnlig kontorsbiträdesbefattning, samt för befattning vid distrikten med arvode under det nyssnämnda och intill 840 kronor, samt 60 kronor för kvinnlig kontorsbiträdesbefattning i styrelsen och för befattning vid distrikten med lägsta arvode av 840 kronor. Till dessa regler sluter sig en del särskilda bestämmelser i § 4 av avlöningsreglementet.

Tjänstemän
av lägre grad
vid distrikten
och huvud-
verkstäderna.

Kvinnligt
kontorsbiträ-
de, vaktmä-
stare, banvakt,
vagn- och
stallkarl, för-
rådsvakt, led-
ningsvakt,
stationskarl.

1915 års kommission har först behandlat arvodena för den s. k. stationskarlsgruppen, omfattande de manliga befattningarna *vaktmästare, banvakt, vagn- och stallkarl, förrådsvakt, ledningsvakt* och *stationskarl* ävensom befattningen *kvinnligt kontorsbiträde*. Vid senaste lönereglering, år 1907, bestämdes arvodena för ifrågavarande grupp till lägst 840, högst 1,140 kronor, vilket sistnämnda arvode i regel uppnås efter 12 år. De mellanliggande arvodena utgöra respektive 900, 960 och 1,020 kronor. Tillhoppa med den utgående ersättningen för bostad och bränsle samt i förekommande fall dyrortstillägg, utgöra de sammanlagda fasta avlöningsförmånerna å billigaste ort i begynnelseavlöning 1,008 kronor och i slutavlöning 1,368 kronor, å dyraste ort respektive 1,236 och 1,600 kronor. Läggas härtill ytterligare de tillfälliga tillägg (utom krigstidsförstärkningen), som av 1917 års riksdag beviljats, erhållas summorna: å billigaste ort lägst 1,308 och högst 1,628 kronor, å dyraste ort lägst 1,636 och högst 2,008 kronor.

1915 års
kommission.

Vid utvecklandet av sitt förslag till nya avlöningar för ifrågavarande grupp av tjänstemän vid statens järnvägar, liksom för motsvarande grupper inom de övriga verken, har 1915 års kommission i första rummet åberopat stegringen i levnadskostnaderna intill tiden för krigsförhållandenas begynnande inverkan, vilken stegring enligt

kommissionens förmenande gjort, att de nuvarande avlöningarna vid början av kriget långt ifrån motsvarade den levnadsstandard för ifrågavarande tjänstemän, som år 1907 beräknades. Vid den sistnämnda år skedda regleringen ansåg man sig böra taga hänsyn icke blott till det rena existensminimum utan även till vad som i allmänhet kunde anses utgöra levnadsbehovet för en familj i den samhällsklass, varom här är fråga. Därest samma synpunkter skola läggas på förhållandena vid den nu ifrågasatta regleringen, är det enligt kommissionens förmenande till en början nödvändigt att beträffande nu omhandlade befattningshavare låta avlöningsförhöjningarna fullt uppväga de kostnadsstegringar, med vilka man i detta fall borde räkna. Men samtidigt har det synts kommissionen, att man icke kunde förbise den enligt kommissionens förmenande fullt berättigade strävan till en genomgående höjning av de sociala villkoren i allmänhet, som gör sig gällande inom ifrågavarande tjänstemannagrupper. En viss höjning av den år 1907 för de lägsta grupperna beräknade levnadsnivån anser kommissionen därför även böra betraktas såsom en faktor av betydelse vid den nu tilltänkta löneregleringen. Andra omständigheter, till vilka hänsyn enligt kommissionens uppfattning borde tagas, äro det alltjämt ökade kravet på arbetsintensitet och arbetets, även för de grupper det här närmast gäller, under senare tid avsevärt stegrade kvalitet och ansvar, allt beroende på teknikens utveckling och samfärdsmedlens intensivare utnyttjande. De allt mera framträdande svårigheterna att på ett tillfredsställande sätt ombesörja rekryteringen av den ordinarie tjänstemannapersonalen såväl vid statens järnvägar som vid de närstående verken hava ock i kommissionens tanke gjort det till en bjudande nödvändighet att löneregleringen så tilltages, att statens verk må beredas möjlighet att i sin tjänst förvärva och där bibehålla dugande och tillräckligt kvalificerade personer.

Enligt vad kommissionen uppgiver, hade densamma till en början tänkt sig, att den sammanlagda avlöningen för stationskarlsgruppen ävensom för likställda grupper vid de andra verken lämpligen borde utgöra å billigaste ort i begynneseavlöning omkring 1,450 kronor och i slutavlöning omkring 1,800 kronor. Kommissionen uppgiver sig emellertid efter samråd med de utsedda ledamöterna av riksdagen hava kommit till det resultat, att den nya avlöningsnivån för dessa tjänstemannagrupper kunde sättas ännu något högre, eller till omkring 1,550 kronor i begynnelsen och 1,950 kronor i slutavlöning. Med det vid statens järnvägar tillämpade avlöningssystemet motsvaras detta utav ett begynnelsearvode av 1,275 kronor och ett slutarvode av 1,650 kronor.

Slutarvodet skulle liksom nu kunna uppnås efter 12 år. I stället för de nuvarande arvodesförhöjningarna av 60 kronor, vilka kommissionen funnit väl knappt tillräckliga för att lämpligen komma till användning i den nya avlöningsskalan, skulle träda dylika förhöjningar av 75 kronor för varje gång, och i stället för att den sista arvodesförhöjningen nu utgör 120 kronor, skulle densamma på den nya skalan bli 150 kronor. Arvodesskalan för stationskarlsgruppen skulle sålunda bli: begynnelsearvode 1,275 kronor; efter 3 år 1,350 kronor; efter ytterligare 3 år 1,425 kronor; efter ytterligare 3 år 1,500 kronor samt efter ytterligare 3 år 1,650 kronor. Detta motsvarar i sammanlagd avlöning (d. v. s. med inberäkning av inkvarteringsersättning och dyrortstillägg i förekommande fall) å billigaste ort: i begynnelseavlöning 1,530 och i slutavlöning 1,980 kronor, samt å dyraste ort: i begynnelseavlöning 1,885 och i slutavlöning 2,410 kronor. Motsvarande siffror bli enligt kommissionens förslag för den lägst avlönade gruppen vid postverket respektive 1,550 och 1,950 samt 1,900 och 2,400 kronor; för stationsbiträden vid telegrafverket 1,560 och 1,950 samt 1,827 och 2,392.50 kronor; och slutligen för vakter vid statens vattenfallsverk 1,530 och 1,980 samt 1,848.75 och 2,392.50 kronor.

I fråga om de tjänstekategorier, som för närvarande räknas till stationskarlsgruppen, har kommissionen icke förutsatt någon ändring. Beträffande banvakt gäller för närvarande, enligt en not till avlöningsreglementet, att dylik tjänsteman, vilken tjänstgör såsom vakt vid rörlig bro, under seglationstiden kan erhålla ett tilläggsarvode efter högst 120 kronor för år. Då kommissionen icke funnit ifrågasättande slag av arbete så mycket mera kvalificerat eller ansvarsfullt än banvakternas vanliga sysselsättning, att detsamma efter löneregleringens genomförande borde betinga särskild ersättning, har kommissionen ansett sig böra föreslå uteslutande ur avlöningsreglementet av bestämmelsen om tilläggsarvode i dylika fall.

*Departement-
schefer.*

Arvodesskalan för stationskarlsgruppen vid statens järnvägar kan sägas vara grundläggande för löneskalan i dess helhet vid detta verk, och samma förhållande råder vid de övriga verken med avseende å avlöningarna till de obefordrade grupperna därstädes. Då jag, enligt vad jag förut framhållit, icke anser mig nu kunna föreslå någon allmän höjning av den utav kommissionen ifrågasatta lönenivån och då jag icke har något att anmärka mot den konstruktion av arvodesskalan för nu omhandlade grupp, som kommissionen tänkt sig, anser jag mig böra biträda kommissionens förslag till arvoden för stationskarlsgruppen.

I likhet med kommissionen anser jag även, att det särskilda tilläggsarvodet till banvakt vid rörlig bro efter löneregleringen bör bortfalla.

Den avlöningsgrupp bland linjepersonalen, som för närvarande står närmast över stationskarlsgruppen, bildas av befattningarna *lokomotiveldare, vagnskötare, förrådsförman, maskin- och pannskötare, vagnreparatör, elektrisk underreparatör, signalunderreparatör och ledningsreparatör*. Arvodesskalan för gruppen består enligt gällande avlöningsreglemente av arvodena 900, 1,020, 1,140, 1,260 och 1,380 kronor. Beträffande ersättningen för bostad och bränsle intager emellertid befattningen förrådsförman en särställning i förhållande till gruppen i övrigt, i det att nämnda tjänstekategori ingår bland de befattningar, för vilka maximibeloppet av inkvarteringsersättningen utgör 650, respektive 550 kronor, under det att för gruppens övriga befattningar maximibeloppen 400 och 350 kronor äro gällande. Genom de av 1917 års riksdag beviljade tillfälliga tilläggen har dock förrådsförmännens sammanlagda avlöning å samtliga ortsgrupper bragts i full överensstämmelse med lokomotiveldarnas m. fl.

Banvaktsförman, trädgårdsförman, lokomotiveldare, vagnskötare, förrådsförman, maskin- och pannskötare, underreparatör.

Arvodena för den nu omhandlade gruppen har kommissionen ansett böra bestämmas till lägst 1,350 kronor med förhöjningar efter samma perioder som för närvarande till respektive 1,425, 1,500, 1,650 och 1,800 kronor.

1915 års kommission.

Beträffande de befattningar, av vilka denna arvodesgrupp skulle komma att bestå, föreligger till att börja med ett förslag om sammanförande till allenast två tjänstekategorier av de olika reparatörsbefattningarna vid statens järnvägar. Dessa äro för närvarande till antalet icke mindre än sju, av vilka fyra tillhöra förevarande arvodesgrupp, nämligen vagnreparatör, elektrisk underreparatör, signalunderreparatör och ledningsreparatör. De återstående tre befattningarna av ifrågavarande art, eller lokomotivreparatör, elektrisk reparatör och signalreparatör, tillhöra, såsom i allmänhet mera kvalificerade, en högre avlöningsgrupp med arvoden av lägst 1,020 och högst 1,500 kronor.

Fråga om sammanslagning av olika reparatörsbefattningar.

I skrivelse till 1915 års kommission den 16 november 1917 har järnvägsstyrelsen påpekat, hurusom inom de flesta av ifrågavarande yrkesgrupper finnas tjänstemän med såväl lägre som högre yrkesutbildning. Särskilt inom yrkesgruppen vagnreparatörer finnas, enligt vad styrelsen uppger, en del tjänstemän med en yrkesutbildning, som är jämförlig med t. ex. lokomotivreparatörernas. Vid sådant förhållande har det syntts järnvägsstyrelsen, att det skulle vara lämpligt att lägga graden av yrkes-

Järnvägsstyrelsen den 16 nov. 1917.

utbildning till grund för gruppindelningen och i stället för de nuvarande yrkesgrupperna införa tvenne arvodesgrupper, nämligen en grupp av tjänstemän, benämnda reparatörer, bestående av mera yrkesutbildade, och en benämnd underreparatörer, bestående av tjänstemän med enklare yrkesutbildning. Sådan sammanslagning av flera yrkesgrupper till en arvodesgrupp förekommer, enligt vad järnvägsstyrelsen vidare framhåller, redan t. ex. under benämningen vagn- och stallkarlar, till vilka räknas lokomotivputsare, kolvakter, pumpare, vagnsynare, vagnputsare m. fl. Genom indelning efter graden av yrkesutbildning skulle det enligt styrelsens åsikt bliva möjligt att bättre än nu anpassa avlöningen efter yrkesskickligheten, och rekryteringen av reparatörerna skulle underlättas, därigenom att dylik kunde äga rum, utom bland underreparatörerna, även bland de yrkesskickliga verkstadsarbetarna, vilka kunde direkt överföras till reparatörsbefattning. Med den nuvarande indelningen låter sig detta, enligt vad styrelsen erinrar, åtminstone i fråga om vagnreparatörer svårigen göra, enär de yrkeskunniga verkstadsarbetarna i allmänhet hava högre avlöning än den, som tillkommer vagnreparatör. Att jämställa hela vagnreparatörsgruppen med lokomotivreparatörerna kan å andra sidan enligt styrelsens förmenande icke lämpligen ifrågasättas, enär förstnämnda grupp i sig innesluter ett stort antal tjänstemän, vilkas yrkesutbildning måste anses vara av jämförelsevis enklare beskaffenhet, t. ex. den stora del av denna grupp, som utgöres av vagnlyftare.

Järnvägsstyrelsen har därför hemställt om upptagande till prövning i detta sammanhang av frågan om sammanslagning av de nuvarande sju reparatörs- och underreparatörsgrupperna till tvenne befattningar, reparatörer och underreparatörer.

1915 års
kommission.

1915 års kommission, som funnit ett sammanförande i enlighet med järnvägsstyrelsens förslag av de nuvarande reparatörsbefattningarna till allenast tvenne grupper, den ena avsedd för mera yrkesskickliga personer och den andra för sådana med lägre yrkesutbildning, vara en ur flere synpunkter lämplig åtgärd, har uti nu ifrågavarande avlöningsgrupp i stället för befattningarna vagnreparatör, elektrisk underreparatör, signalunderreparatör samt ledningsreparatör upptagit allenast befattningen *underreparatör*.

Uppförande
på ordinarie
stat av ban-
vaktsförmän
och träd-
gårdsförmän.
Järnvägs-
styrelsen.

I en till Kungl. Maj:t den 10 december 1917 avlåten framställning har järnvägsstyrelsen därjämte hemställt om uppförande på ordinarie stat från och med år 1919 av befattningarna *banvaktsförmän* och *trädgårdsförmän*. Då denna fråga räknar sin upprinnelse något längre tillbaka i tiden, anser jag mig böra erinra om följande.

Framställning om uppförande å ordinarie stat av befattningarna *banvaktsförmän* och *trädgårdsförmän* gjordes av järnvägsstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 24 oktober 1913 i samband med förslag om inrättandet av åtskilliga andra nya befattningar. Järnvägsstyrelsen framhöll därvid beträffande *banvaktsförmännen*, hurusom frågan om dessas uppförande å ordinarie stat redan varit på tal inom 1906 års löneregeringskommitté, men därvid fått förfalla huvudsakligen av det skälet, att de av *banvaktsförmännen* ledda arbetena i regel endast påginge

under vissa delar av året, vilken omständighet skulle kunna föranleda därtill, att banvaktsförmännen tidvis kunde bliva i saknad av sysselsättning av den särskilda beskaffenhet, som motsvarade dem eventuellt tilldelad högre avlöning. Detta skäl fann järnvägsstyrelsen emellertid icke mera äga giltighet i fråga om alla banvaktsförmän. Dessa befattningshavare kunde nämligen indelas i dels sådana, som utövade mera tillfälligt förmanskap över arbetslag, men eljest skötte sin befattning såsom ordinarie banvakt, dels sådana, som hela året tjänstgjorde såsom förmän för arbetslag. Bägge kategorierna inträdde vid förfall för banmästare i utövande av dennes befattning. Endast beträffande den förra gruppen banvaktsförmän, som företrädesvis vore till finnandes å de mindre banmästareavdelningarna, ansåg styrelsen de av 1906 års kommitté anförda skälen fortfarande vara gällande. Däremot syntes icke från den av kommittén angivna synpunkten något hinder möta att överflytta banvaktsförmän, tillhörande den senare gruppen, å ordinarie stat. Järnvägsstyrelsen föreslog därför, att å ordinarie stat med arvode, överensstämmande med det till lokomotiveldarna m. fl. utgående, måtte anställas banvaktsförmän till ett antal motsvarande de banvakter, som hade stadigvarande tjänstgöring såsom banvaktsförmän.

Beträffande trädgårdsförmännen anförde järnvägsstyrelsen i samma skrivelse av den 24 oktober 1913 följande:

»Vid skötseln av växtdepåer samt vid utförandet av övrigt fackmässigt arbete rörande planteringarna vid statens järnvägar äro såsom biträden till den vid respektive distrikt anställde trädgårdsmästaren å extra stat anställda visst antal trädgårdsbiträden. Med hänsyn till de krav på fackmässig kunskap och duglighet, som böra ställas på dylika biträden, har av dem fordrats, att de skola vara utexaminerade trädgårdsmästare; och har följaktligen den till dem utgående avlöningen måst avpassas därefter. Enligt nu gällande nådiga avlöningsreglemente kunna dessa biträden dock ej vinna annan ordinarie anställning än såsom banvakter. Men då lönen inom denna tjänstemannagrupp ej torde motsvara ovanberörda fordringar, hava de nu anställda biträdena föredragit att kvarstå å extra stat.

Med anledning härav och då det är av vikt att fästa dugliga trädgårdsbiträden vid statens järnvägar genom deras anställande å ordinarie stat, anser styrelsen lämpligt, att på ordinarie stat uppföres befattningen trädgårdsförman med ett arvode motsvarande det för lokomotiveldare m. fl. fastställda eller lägst 900 högst 1,380 kronor.»

Över järnvägsstyrelsens förslag avgavs utlåtande den 21 november 1914 av den då arbetande 1914 års järnvägskommitté, som emellertid av anförda skäl icke fann sig för det dåvarande böra tillstyrka järnvägsstyrelsens framställning om uppflyttande å ordinarie stat av banvaktsförmän och trädgårdsförmän, utan ansåg, att prövningen av dessa frågor borde tills vidare anstå. I överensstämmelse med denna kommitténs uppfattning blevo frågorna om nämnda befattningars uppförande å ordinarie stat icke förelagda 1915 års riksdag och hava ej heller senare varit föremål för riksdagens behandling.

I sin skrivelse av den 10 december 1917 har järnvägsstyrelsen emellertid framhållit, hurusom denna olösta lönefråga vållar styrelsen betydande svårigheter i avseende å ordnandet av en lämplig personalrekrytering inom ifrågavarande befattningar, varför styrelsen hemställt, att ärendet måtte föreläggas 1918 års riksdag till avgörande.

Kommissionen, som funnit starka skäl föreligga för inrättandet av de nu omhandlade nya ordinarie befattningarna, har ansett sig böra tillstyrka järnvägsstyrelsens förslag i sådant avseende, och har kommissionen jämväl ansett, att desamma nu böra inordnas å den plats i den nya avlöningsskalan, som motsvaras av järnvägsstyrelsens förslag av år 1913. De skulle härigenom komma att hänföras till den avlöningsgrupp, varom nu är fråga. Denna grupp borde sålunda enligt kommissionens förslag bestå av befattningarna banvaktsförman, trädgårdsförman, förrådsförman, lokomotiveldare, vagnskötare, maskin- och pannskötare samt underreparatör.

Departements-
chefen.

Beträffande de av kommissionen föreslagna arvodena för nu ifrågasvarande grupp har jag under föreliggande förhållanden icke något att erinra. Det ifrågasatta hopförandet av skilda specialbefattningar bland reparatörerna till allenast två grupper, avseende den ena personal med enklare yrkesutbildning och den andra personal med större yrkeskunskaper, torde vara praktiskt och avsett att underlätta en rättvis fördelning av tillgängliga befattningar.

Rörande de föreslagna nya befattningarna banvaktsförman och trädgårdsförman anser jag goda skäl vara anförda för att icke längre uppskjuta deras uppförande på ordinarie stat. Det permanenta behovet av båda dessa tjänstekategorier är redan sedan ganska lång tid tillbaka erkänt, och åtgärden innebär sålunda endast ett naturligt godkännande av utvecklingens krav. I fråga om deras placering å löneskalan hava vissa anmärkningar framkommit från personalens sida, men anser jag, i överensstämmelse med principen att nu så vitt möjligt undvika flyttningar av enstaka tjänstegrupper i förhållande till andra, att den av järnvägsstyrelsen för dessa befattningar år 1913 föreslagna placeringen i förevarande grupp bör följas.

Konduktör,
manligt
kontorsbiträde,
stationsförman,
portvakt å 1
klass station
eller vid
verkstad.

För befattningarna *konduktör, manligt kontorsbiträde, stationsförman* samt *portvakt å 1 klass station eller vid verkstad* utgör begynnelsearvodet för närvarande 900 kronor och de därefter följande arvodena 1,020, 1,140, 1,260 och 1,500 kronor. Portvakt vid verkstad kan emellertid, enligt en not till avlöningsreglementet, icke tilldelas högre arvode än 1,260 kronor.

Enligt kommissionens förslag borde arvodesskalan för denna grupp utgöra 1,350, 1,425, 1,500, 1,650 och 1,950 kronor. Kommissionen har icke funnit någon anledning numera föreligga att låta slutavlöningen för portvakt vid verkstad stanna under gruppens i övrigt, varför

kommissionen icke föreslagit någon mot nyssnämnda not svarande föreskrift i de nya avlöningsbestämmelserna.

Med bibehållande i huvudsak av det hittills bestående förhållandet mellan arvodena för senast omhandlade grupp och den närmast högre — för närvarande bestående av befattningarna *banmästare av 2 klass, lokomotiv-reparatör, elektrisk reparatör, signalreparatör, vagnförman, stallförman och stationsmästare å 7 klass station* — har kommissionen ansett arvodena för nu nämnda tjänstemän böra bestämmas till 1,425, 1,500, 1,650 och 1,950 kronor i stället för hittillsvarande respektive 1,020, 1,140, 1,260, 1,380 och 1,500 kronor. Slutarvodet skulle sålunda kunna uppnås efter 9 i stället för såsom hittills efter 12 år. Denna förkortning av arvodesskalan, som kommissionen i och för sig anser sakna större praktisk betydelse, har kommissionen funnit sig böra föreslå av lönetekniska skäl. Med användandet av ytterligare ett mellanarvode (1,800 kronor mellan 1,650- och 1,950-kronorsarvodena) skulle det nämligen kunna inträffa, att exempelvis en stationsförman, som vid ett arvodesläge av 1,650 kronor befordrades till stationsmästare å 7 klass station, vid nästa avlöningsförhöjning komme att erhålla lägre arvode än om han kvarstått såsom stationsförman (respektive 1,800 och 1,950 kronor).

Banmästare av 2 klass, reparatör, vagnförman, stallförman, stationsmästare å 7 klass station.

Enligt en not till avlöningsreglementet rörande befattningen banmästare av 2 klass gäller för närvarande, att nattbanmästare erhåller ett högsta arvode av 1,260 kronor. Kommissionen har, med hänsyn till genomförd omläggning av arbetet inom banavdelningen i denna del, icke ansett, att ifrågavarande undantagsbestämmelse behövde upprätthållas, utan har föreslagit samma slutarvode för de nattbanmästare, vilka fortfarande kunna finnas i tjänst, som för övriga banmästare av 2 klass.

I det föregående har omnämnts, hurusom reparatörsbefattningarna skulle sammanslås till en tjänstekategori. Till gruppen skulle sålunda enligt kommissionens förslag komma att räknas befattningarna *banmästare av 2 klass, reparatör, vagnförman, stallförman och stationsmästare å 7 klass station*.

Närmast högre grupp, omfattande *banmästare av 1 klass, trädgårdsmästare, förrådsmästare, stationsmästare å 6 klass station, bangårdsmästare, tågmästare, verkstadsförman, ledningsförman samt förste kontorsbiträde*, åtnjuter för närvarande arvode av lägst 1,200, högst 1,800 kronor med allenast ett mellanarvode, 1,500 kronor.

Slutarvodet uppnås sålunda av denna grupp efter 6 år. Enligt

Banmästare av 1 klass, trädgårdsmästare, förrådsmästare, stationsmästare å 6 klass station, bangårdsmästare, tågmästare.

verkstadsförman, ledningsförman, förste kontorsbiträde.

kommissionens förslag borde de nya arvodena, med bibehållande av antalet förhöjningar, bliva respektive 1,650, 1,950 och 2,250 kronor.

Överbanmästare, lokomotivförare, maskinist.

Gruppen *överbanmästare*, *lokomotivförare* och *maskinist* innehar för närvarande följande ställning å avlöningsskalan: begynnelsearvode 1,200 kronor samt därefter förhöjningar till 1,500, 1,800 och högst 2,100 kronor. Kommissionen har för denna grupp föreslagit arvodena 1,650, 1,950, 2,250 och 2,550 kronor.

Stationsmästare å 5 klass station.

För *stationsmästare å 5 klass station*, vilken befattningshavare, i enlighet med en vid 1917 års riksdag företagen omläggning av den huvudsakliga delen av postavlöningen till ordinarie arvode, för närvarande uppbär sådant med lägst 1,500, därefter 1,800 och högst 2,100 kronor, har kommissionen föreslagit arvodena 1,950, 2,250 och 2,550 kronor.

I fråga om de återstående avlöningsgrupperna bland tjänstemännen av lägre grad vid distrikten och huvudverkstäderna, nämligen

Verkstadsmästare.

dels *verkstadsmästare*, med arvoden för närvarande av 1,500, 1,800, 2,100 och 2,400 kronor;

Vagnmästare, ledningsmästare.

dels *vagnmästare* och *ledningsmästare* med nuvarande arvoden av 1,500, 1,800, 2,100, 2,400 och 2,700 kronor;

Lokomotivmästare.

och dels *lokomotivmästare* med hittillsvarande arvodesskala 1,800, 2,100, 2,400, 2,700 och 3,000 kronor, har kommissionen ansett sig böra föreslå genomgående förhöjningar av arvodena med 600 kronor, utan rubbning av arvodesskalan i övrigt.

De nya arvodena skulle sålunda bliva:
 för verkstadsmästare: 2,100, 2,400, 2,700 och 3,000 kronor;
 för vagnmästare och ledningsmästare: 2,100, 2,400, 2,700, 3,000 och 3,300 kronor; samt
 för lokomotivmästare: 2,400, 2,700, 3,000, 3,300 och 3,600 kronor.

Departementschefen.

I de arvoden, som av 1915 års kommission föreslagits för tjänstemannagrupperna från och med konduktör m. fl. till och med lokomotivmästare anser jag mig icke nu böra ifrågasätta någon ändring, ehuru

det, såsom jag redan förut framhållit, synes mig böra tagas under snart övertvägande, huruvida icke vissa bland ifrågavarande tjänstekategorier böra erhålla en förhållandevis högre ställning å avlöningsskalan än den de nu komma att intaga. I detta sammanhang vill jag erinra om vissa i nu gällande avlöningsreglemente förekommande bestämmelser rörande arvodesuppflyttning, av innehåll, *dels* att tjänsteman, som vid förflyttning till befattning med lägsta arvode av 1,200 kronor innehar arvode av 1,140 kronor, bekommer 1,260 kronor vid den tid, han enligt gällande grunder varit berättigad att erhålla sistnämnda arvode, om han kvarstått i den lägre befattningen, med rättighet likväl för honom att räkna tiden för erhållande av den för den högre befattningen enligt grunderna bestämda första arvodesförhöjningen från förflyttningen till samma befattning; *och dels* att tjänsteman, som vid förflyttning till befattning av förstnämnda slag innehar arvode av 1,260 kronor, bibehåller detta arvode intill dess han, om han kvarstått i den lägre befattningen, varit berättigad till arvodesförhöjning, då han erhåller den för den högre befattningen enligt grunderna bestämda första arvodesförhöjningen. Med anlitande av den utav mig föreslagna arvodesskalan bliva några häremot svarande särskilda bestämmelser icke vidare behöfliga, utan kunna även vid förflyttningar inom de tjänstekategorier, det här gäller, de allmänna reglerna komma till tillämpning.

Genom de förhöjningar, som jag föreslagit för de senast behandlade kategorierna bland tjänstemännen av lägre grad, vinnes anslutning till den reglering, jag anser påkallad för tjänstemännen av högre grad. Där liknande arvoden nu förekomma för å ena sidan de högsta befattningarna av lägre grad och å andra sidan de lägsta befattningarna av högre grad, innefattar mitt förslag nämligen i allmänhet även motsvarande förhöjningar.

*Tjänstemän
av högre grad
vid distrikten
och huvud-
verkstäderna.*

Beträffande tjänstemännen av högre grad har 1915 års kommission till en början uttalat, att kommissionen ansett sig böra i den mån, sådant låte sig göra utan för stora rubbningar i avlöningssystemen, åvägabringa likställighet mellan de obefordrade grupperna bland manliga tjänstemän av högre grad vid de av kommissionen behandlade verken. Därvid hade det för kommissionen tillika framstått såsom nödvändigt att söka åstadkomma verkligt effektiva löneförbättringar för ifrågavarande befattningshavare. Det kunde nämligen icke bestridas, att ställningen för de tjänstemannagrupper, det här gällde, vore synnerligen bekymmersam, i det att avlöningarna ingalunda numera kunde anses

*Manlig ritare,
manlig kon-
torsskrivare,
stationsskri-
vare.*

*1915 års
kommission.*

motsvara den utbildning, som krävdes av ifrågavarande befattningshavare, och det ansvarsfulla arbete, som ålåg dem. På deras ödmesgilla och samvetsgranna uppfyllande av tjänstens skiftande fordringar kunde ofta bero såväl säkerheten för andra personer till liv och lem som ock bevarandet av stora materiella värden. Med tjänsten vore ock i ett flertal fall förenat befäl över avsevärda personalgrupper. Det vore därför ett statsintresse av ej ringa betydelse, att hithörande befattningar kunde tillsättas med personer, vilka ägde förutsättningar att bliva till verkligt gagn på desamma, och att avlöningsförhållandena bleve sådana, att icke tjänstemännens vakenhet och energi förslappades och nedtrycktes av ekonomiska bekymmer. De nuvarande avlöningarna vore, sedda ur dessa synpunkter, i hög grad otillfredsställande. Huru otillräckliga särskilt begynnelseavlöningarna för ifrågavarande tjänst kategorier vore, visade sig av det förhållandet, att det såväl vid statens järnvägar som vid de andra verken vore förenat med de största svårigheter att på ett fullgott sätt upprätthålla rekryteringen av nu omhandlade personalgrupper.

Enligt nuvarande avlöningsskala uppbär den lägst avlönade gruppen bland manliga tjänstemän av högre grad vid statens järnvägar, bestående av tjänstkategorierna *manlig ritare*, *manlig kontorskrivare* och *stationsskrivare*, i begynnelsearvode 1,500 kronor och i slutarvode 2,700 kronor. Mellanarvodena äro 1,800, 2,100 och 2,400 kronor, och uppnås slutarvodet sålunda efter 12 år. För motsvarande befattningshavare vid post- och telegrafverken äro avlöningsförhöjningarna flera till antalet. En postexpeditör uppnår sålunda slutavlöningen i regel efter 18 år och en assistent först efter 21 år. För de båda sistnämnda tjänstemannagrupperna äro slutavlöningarna för närvarande till beloppet betydligt högre än för stationsskrivargruppen.

1915 års kommission har för alla dessa kategorier av befattningshavare tänkt sig en sammanlagd begynnelseavlöning av omkring 2,500 kronor å billigaste ort, motsvarande för stationsskrivargruppen ett begynnelsearvode av 2,100 kronor. För att även bringa slutavlöningarna i närmare överensstämmelse med varandra har kommissionen ansett sig böra föreslå en ytterligare avlöningsförhöjning för stationsskrivargruppen, att erhållas efter 15 år. Av postexpeditörerna skulle fortfarande, liksom hittills, slutavlöningen uppnås efter 18 år, och för assistenterna vid telegrafverket skulle perioden för avlöningsförhöjningar sänkas från 21 till 18 år. För samtliga grupperna skulle enligt kommissionens förslag den sammanlagda slutavlöningen å billigaste ort utgöra omkring 4,300 kronor. Genom det ytterligare ålderstillägget för stationsskrivargruppen

avsåge kommissionen jämväl att tillgodose de tjänstemän, vilka icke kunna vinna befordran från nämnda grupp.

Arvodena för stationsskrivargruppen borde sålunda enligt kommissionens förmenande bestämmas till 2,100, 2,400, 2,700, 3,000 3,300 och 3,600 kronor, vilket sistnämnda arvode skulle uppnås efter 15 år.

De av 1915 års kommission föreslagna avlöningarna för omhandlade tjänstemannagrupper såväl vid statens järnvägar som vid de närstående verken synas mig böra i huvudsak godtagas. Departement/s-
chefen.

Till jämförelse vill jag meddela, att den sammanlagda avlöningen skulle å billigaste och dyraste orter bliva:

för stationsskrivargruppen: i begynnelseavlöning 2,520 respektive 2,940 kronor, i slutavlöning 4,320 respektive 4,800 kronor;

för manliga postexpeditörer: i begynnelseavlöning 2,500 respektive 2,875 kronor, i slutavlöning 4,300 respektive 4,750 kronor;

för assistenter: i begynnelseavlöning 2,500 respektive 2,875 kronor, i slutavlöning 4,300 respektive 4,750 kronor.

Emellertid har det synts mig önskvärt, att det härvidlag kunde åvägabringas likställighet jämväl i fråga om tiden för slutavlöningens uppnående av nyssnämnda jämförbara grupper vid olika verk. Jag har därför något omarbetat kommissionens förslag till avlöningsskalor för postexpeditörer och telegrafassistenten, vilket jag får tillfälle att närmare utveckla vid föredragningen av dessa ärenden. Härigenom komma samtliga ifrågakommande grupper att erhålla slutavlöningen efter 15 år. Till beloppen bliva de av kommissionen föreslagna begynnelse- och slutavlöningarna likväl oförändrade; och har jag beträffande den av kommissionen för stationsskrivargruppen vid statens järnvägar föreslagna arvodesskalan icke ifrågasatt någon som helst förändring. Jag tillstyrker sålunda kommissionens förslag härutinnan.

I fråga om övriga grupper av manliga tjänstemän av högre grad vid distrikten och huvudverkstäderna har kommissionen ansett skäligt att vid denna provisoriska reglering föreslå en genomgående arvodesförhöjning av 600 kronor, motsvarande för varje arvodesläge en uppflyttning med två klasser. Undantag från denna regel skulle förekomma allenast beträffande tjänstekategorierna *distriktssekreterare* och *distriktschef*. Övriga man-
liga tjänste-
män av högre
grad vid
distrikten
och huvud-
verk-
städerna.
1915 års
kommission.

Vad den förstnämnda befattningen angår får jag erinra därom, att järnvägstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 29 september Departement/s-
chefen.

1917 angående inrättande av nya befattningar vid statens järnvägar m. m. på anförda skäl hemställt, att distriktssekreterarna, vilka nu äro ställda jämsides med baningenjörer, maskiningenjörer och trafikinspektörer av 2:a klass, måtte i stället likställas med baningenjörer, maskiningenjörer och trafikinspektörer av 1:a klass och samtidigt kunna tilldelas bostad av staten. Denna framställning har av 1915 års kommission i särskilt utlåtande av den 22 februari 1917 tillstyrkts, och har förslag i överensstämmelse härmed avlåtits till riksdagen genom proposition nr 150 innevarande år. I det förslag, jag nu framlägger, sammanföras på denna grund distriktssekreterarna i avlöningshänseende med förrådsintendenter m. fl.

Rörande distriktschef har kommissionen ansett, att det nuvarande arvodet, 8,000 kronor, lämpligen borde höjas med 1,000 kronor eller till 9,000 kronor. Denna ökning synes mig skälig med hänsyn därtill, att distriktscheferna icke erhålla arvodesförhöjning efter visst antal år.

I nyssnämnda skrivelse av den 29 september 1917 har järnvägsstyrelsen jämväl föreslagit inrättandet av en ny tjänstekategori, *signalingenjör*, vilken enligt styrelsens förmenande borde i arvodeshänseende jämsättas med baningenjör av 2:a klass m. fl. och i likhet med sistnämnda befattningshavare jämväl kunna tilldelas bostad in natura. Även i denna del har kommissionen i sitt förenämnda utlåtande av den 22 februari 1917 tillstyrkt järnvägsstyrelsens hemställan, och har förslag till denna befattnings inrättande förelagts riksdagen i nyssnämnda proposition nr 150.

I enlighet härmed har jag ock nu upptagit befattningen signalingenjör i den avlöningsgrupp, som komme att bestå av baningenjör av 2:a klass m. fl.

Inkvarteringersättningsens be-
räknande för
vissa tjänstemän av
högre grad.

Beträffande de av kommissionen ifrågasatta avlöningarna till de manliga tjänstemännen av högre grad vid distrikten och huvudverkstäderna äro i övrigt endast följande omständigheter att påpeka. Enligt nu gällande bestämmelser kan stationsinspektör, oavsett vilken klass den station tillhör, för vilken han är föreståndare, tilldelas bostad in natura om högst 5 rum och kök. Staten tillhandahåller ock för närvarande i de flesta fall samtliga nu nämnda tjänstemän bostäder av denna storlek. I detta förhållande har ingen ändring nu ifrågasatts.

1915 års
kommission.

Emellertid har 1915 års kommission framhållit, hurusom *stationsinspektörer å stationer av klass 3 samt klass 4 A och B i arvodeshänseende* närmast vore jämsättas med de tjänstegrupper, för vilka en bostads-

storlek av 4 rum och kök ansetts såsom maximum. Med hänsyn såväl härtill som till önskvärdheten av att för ifrågavarande befattningshavare erhålla en sammanlagd avlöningssumma, som ungefärligen motsvarade vad som vid förevarande mera provisoriska reglering ansetts skäligt för sådana befattningshavare vid andra verk, med vilka de torde komma att i en framtid jämföras, har kommissionen ansett, att stationsinspektorerne å stationer av klasserna 3 samt 4 A och B, ehuru de fortfarande borde kunna komma i åtnjutande av 5 rum och kök såsom bostad in natura, likväl i fråga om ersättning för bostad och bränsle borde hänföras till den grupp, för vilken maximibeloppen av nämnda ersättning beräknats efter 4 rum och kök, eller till 1,600 kronor å 40-procentsort och till 1,400 kronor å övriga orter. Ehuru ett stadgande härom för närvarande enligt kommissionens åsikt saknade betydelse med hänsyn till naturaförmånens allmänna förekomst i fråga om dessa befattningshavare, kunde en sådan bestämmelse icke anses opåkallad med hänsyn till en senare eventuellt skeende omläggning av själva avlöningssystemet i denna del. Kommissionen har därför föreslagit införandet av en bestämmelse uti § 9 i avlöningsreglementet av nu utvecklade innebörd.

Ett liknande undantagsstadgande har kommissionen funnit sig nödsakad att föreslå i fråga om befattningen *distriktskassör*. Denne tjänsteman är i arvodeshänseende likställd dels med den grupp inom styrelsen, som består av kassör, registrator, notarie, aktuarie, byråingenjör av 2:a klass, förrådsförvaltare och kontrollör eller den s. k. notariegruppen, och dels med den grupp bland linjepersonalen, som utgöres av baninspektor, maskininspektor, elektroingenjör och byråassistent. Under det att för nämnda tjänstemän, tillhörande linjepersonalen, bostadens eller hyresersättningens storlek beräknas efter 4 rum och kök, har ersättningen för bostad och bränsle för såväl distriktskassör som notariegruppen inom styrelsen tillmätts efter en bostadsstandard om 5 rum och kök.

En höjning av arvodena med, såsom kommissionen föreslagit, 600 kronor har kommissionen emellertid icke ansett för notariegruppen medgiva en så hög maximiersättning för bostad och bränsle som den, vilken av kommissionen beräknats motsvara en bostadsstorlek av 5 rum och kök. Hänsyn till jämförliga tjänstemannagrupper såväl inom de övriga av kommissionen behandlade verken som ock inom andra områden av statsförvaltningen nödvändiggjorde nämligen enligt kommissionens förmenande, att den sammanlagda avlöningen för ifrågavarande grupp vid statens järnvägar hölles inom något lägre gränser än vad

fallet skulle bliva, om ersättningen för bostad och bränsle beräknades efter 5 rum och kök. Maximum av inkvarteringsersättningen för notariegruppen borde därför enligt kommissionens uppfattning bestämmas till de mot 4 rum och kök svarande beloppen eller respektive 1,600 och 1,400 kronor. Då distriktskassören icke skäligen kunde ställas högre i sammanlagd avlöning än kassören inom styrelsen, skulle härav ock följa, att hyresersättningen för distriktskassör borde utgöra å 40-procentsort 1,600 kronor och å övriga orter 1,400 kronor.

Genom en dylik åtgärd skulle enligt kommissionens framställning vinnas full likställighet ej blott i fråga om arvoden utan ock i fråga om sammanlagd avlöning för dels distriktskassör, dels baninspektör m. fl. till samma grupp hörande linjetjänstemän å dyraste ort och dels notariegruppen inom styrelsen.

Järnvägs-
styrelsen.

Gent emot de av 1915 års kommission sålunda föreslagna särskilda bestämmelserna rörande bostadsersättningens beräkning i vissa fall har järnvägsstyrelsen i sitt utlåtande den 7 april 1918 anfört följande.

»Kommissionens förslag att för notariegruppen begränsa hyresersättningens storlek efter fyra rum och kök i stället för såsom nu efter fem rum och kök kan styrelsen icke godkänna. Förnämsta skälet härför synes hava varit kommissionens strävan att åstadkomma likformighet med andra verk. Den av kommissionen jämväl åberopade omständigheten, att de i arvodeshänseende med notariegruppen likställda linjetjänstemännen, baninspektör, maskininspektör, elektroingenjör och byråassistent endast åtnjuta hyresersättning efter fyra rum, bör enligt styrelsens mening så mycket mindre tillmätas någon betydelse härvidlag, som dessa senare tjänstemän i många fall åtnjuta bostad in natura samt därtill kommer, att ett flertal befattningar inom notariegruppen, såsom exempelvis notarierna å de tekniska byråerna, kassör och registrator, innefatta slutpunkten av vederbörandes befordringsbana vid statens järnvägar, under det att innehavet av de ovan omnämnda befattningarna vid linjen i många fall utgör mer eller mindre övergående stadier i befordringsskalan. Då nu kommissionens förslag innebär en med hänsyn till förhållandena inom verket helt opåkallad försämring av ifrågavarande befattningars hittillsvarande ställning inom statens järnvägars avlöningssystem, bör, enligt styrelsens uppfattning, den av kommissionen eftersträfvade likformigheten verken emellan vika.

Vad ovan sagts beträffande notariegruppen gäller även i fråga om distriktskassör och i viss mån även om stationsinspektörer å stationer

av klass 3 samt 4 A och B, för vilka befattningar kommissionen jämväl föreslagit, att ersättning för bostad och bränsle bör bestämmas efter fyra rum och kök. Kommissionen har framhållit, att bestämmelsen i fråga saknar betydelse för stationsinspektorer, eftersom dessa i allmänhet hava bostad in natura. Emellertid vill styrelsen upplysa, att för närvarande en stationsinspektor, tillhörande omförmälda grupp, uppbär ersättning för bostad och bränsle och sålunda skulle bliva lidande genom kommissionens förslag.»

I detta sammanhang har järnvägsstyrelsen jämväl fäst uppmärksamheten å kommissionens förslag, att de befattningshavare, som kunna erhålla sju rum och kök såsom bostad in natura, d. v. s. distriktscheferna, böra åtnöjas med samma belopp i ersättning för bostad och bränsle som det, vilket kommissionen föreslagit för befattningshavare med bostad om sex rum och kök, d. v. s. å 40-procentsorter 2,400 kronor samt å andra orter 2,000 kronor. Styrelsen har förklarat sig icke kunna finna giltigt skäl för en dylik anordning.

Järnvägsstyrelsen har på grund av vad sålunda anförts hemställt, dels att storleken av ersättning för bostad och bränsle liksom hittills må bestämmas efter bostad om fem rum och kök för samtliga befattningshavare, tillhörande notariegruppen i styrelsen, distriktskassör ävensom stationsinspektorer å stationer av klass 3 samt klass 4 A och B och att sålunda i § 2 i kommissionens förslag till avlöningsreglemente måtte göras den ändring, att ersättningen för bostad och bränsle för tjänstemän, tillhörande notariegruppen, bestämmas till lägst 1,560 högst 1,920 kronor, varigenom avlöningens summa komme att utgöra lägst 5,460 högst 6,720 kronor;

och dels att § 9 punkt 3:o) i förslaget till avlöningsreglemente måtte ändras i sådan riktning, att maximibeloppet av ersättning för bostad och bränsle för tjänsteman, som kan erhålla sju rum och kök, bestämmas till 2,800 kronor å station, där ersättningen utgår med 40 procent, samt till 2,300 kronor å övriga orter.

De av 1915 års kommission föreslagna bestämmelserna rörande maximibeloppet av bostadsersättningen för vissa tjänstekategorier av högre grad hava uppenbarligen till huvudsaklig del sin grund i kommissionens strävan att hålla de sammanlagda avlöningarna för närstående befattningar vid olika verk på ungefärligen samma nivå. Sålunda skulle exempelvis, därest kommissionens förslag vinner godkännande, avlöningarna för notariegrupperna i vederbörande styrelser bliva: vid statens järnvägar lägst 5,460, högst 6,400 kronor, samt vid

*Departements-
chefen.*

postverket och telegrafverket lägst 5,150 och högst 6,450 kronor. Skulle, enligt järnvägsstyrelsens förslag, huvudbestämmelserna i fråga om bostadsersättning tillämpas på notariegruppen vid statens järnvägar, komme slutavlöningen för denna däremot att springa upp till 6,720 kronor eller 270 kronor högre än motsvarande avlöningsskala vid de båda andra verken. Ungefär liknande skiljaktigheter skulle uppkomma beträffande övriga av kommissionen i detta sammanhang omnämnda grupper, därest man avstode från inskränkande bestämmelser av antydd art.

Utan att uttala mig om riktigheten av de jämförelser, som kunna ligga till grund för kommissionens förslag, vill jag dock framhålla, att försiktigheten synes mig bjuda, att man icke genom fastställande på detta stadium av för stora ojämnheter föregriper en mera ingående utredning av hithörande spörsmål. Jag anser därför, att de av 1915 års kommission föreslagna sätten för beräkning av bostadsersättningarna i de fall, som här avses, böra godtagas. Emellertid kan ju med fog sägas, att en relativ försämring härigenom skulle inträffa för en del tjänstemän, vilka hittills fått räkna sin inkvarteringsersättning efter fem rum och kök men hädanefter skulle åtnöjas med en lägre standard. Den exakta summan av ersättningen bleve visserligen i varje fall minst lika hög som hittills, men jag anser dock billighetsskäl tala för, att nuvarande innehavare av ifrågakvarteringsersättning befattningar fortfarande må tillgodoräkna sig inkvarteringsersättning efter det rumsantal, som hittills ansetts avpassat efter deras behov. En sådan anordning synes mig stå i nära överensstämmelse med den vanliga övergångsregeln, att ingen genom lönereglering skall lida minskning i sina förutvarande avlöningsförmåner. På denna grund anser jag mig böra föreslå, att bostadsersättningarna för nu ifrågakvarterande grupper må bestämmas på sätt av 1915 års kommission ifrågasatts, men att samtidigt i de övergångsbestämmelser, som torde komma att av Kungl. Maj:t efter riksdagens bemyndigande utfärdas, måtte intagas en föreskrift av nu utav mig angivet innehåll.

Kvinnlig
kontors-
skrivare,
kvinnlig
ritare.

I fråga om de kvinnliga tjänstemännen av högre grad vid distrikten, eller gruppen *kvinnlig kontorsskrivare* och *kvinnlig ritare*, har kommissionen såväl i anseende till den plats på avlöningsskalan, som dessa tjänstemän redan för närvarande intaga, — de nuvarande arvoden utgöra 1,080, 1,200, 1,500 och 1,800 kronor — som ock i betraktande av det i allmänhet ganska högt kvalificerade arbete, som av dem utföres, funnit sig böra föreslå arvoden till följande belopp, nämligen: 1,500, 1,650, 1,950 och 2,250 kronor.

Emot denna skala har jag intet att erinra. Såsom jag förut angivit, skulle ersättningen för bostad och bränsle för ifrågavarande kvinnliga tjänstemän komma att utgå med högst följande belopp, nämligen: å 40-procentsort 650 kronor och å övriga orter 600 kronor.

Avlöningsgrupperna för tjänstemän av högre grad vid distrikten och huvudverkstäderna samt begynnelse- och slutarvodena för varje särskild grupp bliva sålunda enligt mitt förslag följande:

Grupp	Begynnelse- arvode kronor	Slutarvode kronor
Kvinnlig kontorsskrivare, kvinnlig ritare	1,500	2,250
Manlig ritare, manlig kontorsskrivare, stationsskrivare	2,100	3,600
Telegrafist	2,400	3,600
Bokhållare, förste stationsskrivare	2,700	3,900
Stationsinspektör å 4:e klass station B	3,000	3,600
Underingenjör, förste bokhållare, förste telegrafist	3,000	4,200
Stationsinspektör å 4:e klass station A	3,300	4,200
Stationsinspektör å 3:e klass station, underinspektör, expeditionsföreståndare	3,600	4,500
Distriktskassör, baninspektör, maskininspektör, elektro- ingenjör, byråassistent	3,900	4,800
Stationsinspektör å 2:a klass station	4,200	5,100
Distriktskamrer, verkstadskamrer, förrådsförvaltare, stationsinspektör å 1:a klass station	4,500	5,400
Baningenjör av 2:a klass, telegrafingenjör, signal- ingenjör, maskiningenjör av 2:a klass, trafikinspek- tör av 2:a klass	4,800	5,700
Överinspektör	5,100	6,000
Distriktssekreterare, förrådsintendent, baningenjör av 1:a klass, maskiningenjör av 1:a klass, trafikinspek- tör av 1:a klass	5,400	6,300
Bandirektör, maskindirektör, trafikdirektör	6,600	7,500
Distriktschef	9,000	9,000

Tablå, ut-
visande för-
slag till
arvoden i
fråga om
tjänstemän
av högre
grad vid
distrikten
och huvud-
verk-
städerna.

Beträffande tjänstemännen inom järnvägsstyrelsen har 1915 års kommission följt samma principer i fråga om arvodenas förhöjning samt beräkandet av ersättning för bostad och bränsle som i fråga om linjetjänstemännen.

Tjänstemän
inom järn-
vägsstyrelsen.
1915 års
kommission.

Kvinnligt
kontors-
biträde.

För de *kvinnliga kontorsbiträdena* har kommissionen sålunda föreslagit arvode av lägst 1,275, högst 1,650 kronor.

Vaktmästare.

I fråga om *vaktmästarna* i järnvägsstyrelsen, vilka för närvarande följa en annan arvodesskala än motsvarande tjänstekategori vid distrikten, har kommissionen ansett lämpligt föreslå deras fullständiga jämställande med stationskarlsgruppen, till vilken grupp vaktmästarna vid distrikten och huvudverkstäderna för närvarande hänföras. Ett likställande av vederbörande styrelsevaktmästare med den obefordrade linjepersonalen har synts kommissionen önskligt ur flera synpunkter. Med hänsyn till arten av det arbete, som i allmänhet ålåg vaktmästarna inom styrelsen, vore ett sådant samordnande befogat, då det icke under nuvarande förhållanden kunde sägas, att vaktmästarnas arbete vore av mera kvalificerad art eller mer betungande än linjepersonalens. En jämförelse med de avlöningar, som i allmänhet tilldelats vaktmästarna inom statsförvaltningen, hänvisade ock enligt kommissionens uppfattning på en dylik placering. Vad särskilt de närstående post- och telegrafverken beträffar, kunde det förtjäna påpekas, att styrelsevaktmästarna i dessa verk hittills varit *lägre* ställda i avlöningshänseende än de obefordrade linjetjänstemännen inom samma verk och enligt kommissionens förslag skulle komma att samordnas med dessa. Slutligen kunde även i fråga om nu behandlade tjänstekategori hänvisas till önskvärldheten av att underlätta eventuella omflyttningar av befattningshavare mellan styrelsen och linjeförvaltningarna.

Vaktmästarnas inom järnvägsstyrelsen arvoden skulle sålunda enligt kommissionens förslag bli lägst 1,275, högst 1,650 kronor. Genom den ifrågasatta omläggningen av arvodesskalan komme dessa befattningshavare att uppnå slutarvodet efter 12, i stället för såsom hittills efter 9 år.

I fråga om det nuvarande tilläggsarvodet av 200 kronor till förste vaktmästare har kommissionen för närvarande icke funnit sig böra föreslå någon ändring.

Departements-
chefen.

Med avseende å nu omnämnda befattningar instämmer jag i kommissionens förslag. Vad särskilt angår järnvägsstyrelsens vaktmästare, hava dessa i en ingiven skrivelse anhållit att bli ställda i en högre avlöningsgrupp än den lägsta. På de av kommissionen anförda skäl anser jag emellertid, att den nu föreslagna placeringen är den riktiga och att de avlöningsförhöjningar, som enligt dessa grunder tillkomma vaktmästarna, kunna anses skäliga.

För följande grupper inom järnvägsstyrelsen, nämligen:
manligt kontorsbiträde,

Manligt kou-
torsbiträde.

kvinnlig kontorsskrivare, kvinnlig ritare, samt

Kvinnlig
kontorsskri-
vare, kvinn-
lig ritare.

manlig ritare, manlig kontorsskrivare

Manlig ritare,
manlig kon-
torsskrivare.

har kommissionen föreslagit enahanda arvoden som för motsvarande tjänstekategorier vid distrikten.

I fråga om *kvinnlig bokhållare*, vilken befattning för närvarande erhåller arvodena 1,500, 1,800 och 2,100 kronor, har kommissionen ansett sig böra föreslå arvodena 1,950, 2,250 och 2,550 kronor. Såsom ersättning för bostad och bränsle har kommissionen för dessa tjänstemän beräknat ett belopp av 750 kronor.

Kvinnlig
bokhållare.

Vad samtliga övriga tjänstemän inom järnvägsstyrelsen beträffar har kommissionen, liksom i fråga om motsvarande avlöningsgrupper vid distrikten, föreslagit en genomgående förhöjning av arvodena med 600 kronor. Ersättningen för bostad och bränsle har av kommissionen, såsom förut nämnts, jämväl beräknats enligt de för distriktstjänstemännen föreslagna reglerna.

Övriga tjän-
stemän inom
järnvägs-
styrelsen.

1915 års
kommission.

Rörande maximibeloppet av nämnda ersättning för *notariegruppen* komme sålunda att gälla vad som anförts beträffande distriktskassör.

I fråga om den arvodesgrupp, som för närvarande utgöres av befattningarna *sekreterare, kamrer och föreståndare för kammarkontoret, förste aktuarie och föreståndare för statistiska kontoret, milkkontrollör och föreståndare för milkkontoret, revisor och föreståndare för revisionskontoret, förste kontrollör, byråingenjör av 1:a klass, lantmätare och förrådskontrollör*, har kommissionen emellertid ansett skäl föreligga att i fråga om hyresersättningen framställa ett förslag, som något avviker från vad som ifrågasatts beträffande motsvarande arvodesgrupp vid distrikten, eller baningenjör av 2:a klass m. fl. För sistnämnda grupp av linjepersonal beräknas nu ersättningen efter en bostadsstorlek av 5 rum och kök. Kommissionen uppgiver emellertid, att för densamma framhållits såsom varande av synnerlig vikt att bereda särskilt de tekniska tjänstemännen inom nyssnämnda grupp i styrelsen en sådan ställning, att tjänstemän från linjen, tillhörande nu omhandlade arvodesgrupp, kunde anse det med sina intressen förenligt att, då behov därav föreligger, övergå till byråingenjörstjänst av 1:a klass inom styrelsen. Med nu-

varande likställighet i fråga om sammanlagd fast avlöning erbjöde emellertid linjetjänsterna, enligt vad erfarenheten utvisat, så mycket större lockelser, att dylik cirkulation så gott som omöjliggjordes. Kommissionen har därför tänkt sig såsom en utväg härvidlag att beräkna ersättningen för bostad och bränsle för ifrågavarande grupp inom styrelsen efter 6 rum och kök i stället för efter 5 rum och kök. En ytterligare och för kommissionen särskilt vägande anledning härtill uppger kommissionen hava varit det förhållandet, att härigenom vunnes större överensstämmelse än eljest bleve fallet mellan de sammanlagda avlöningarna för, å ena sidan, sekreterarebefattningarna inom generalpoststyrelsen och, å andra sidan, sekreteraregruppen inom järnvägsstyrelsen.

Järnvägs-
styrelsen.

Beträffande de högre befattningarna inom järnvägsstyrelsen har nämnda styrelse i sitt utlåtande den 7 april 1918 över kommissionens förslag framhållit, hurusom ett betänkligt fel, framför allt från organisatorisk synpunkt, vidlåder det nuvarande lönesystemet vid statens järnvägar, nämligen att avlöningarna för de mera ansvarfulla befattningarna inom styrelsen så gott som över lag äro satta för låga i förhållande till avlöningarna för linjetjänstemännen. Härtill kommer, enligt vad järnvägsstyrelsen framhåller, särskilt beträffande de tekniskt utbildade tjänstemännen, att konkurrensen från den enskilda företagsamheten bereder styrelsen de största svårigheter att med nuvarande avlöningar binda dylika befattningshavare vid styrelsen.

Järnvägsstyrelsen anför därefter följande:

»Såsom styrelsen vid upprepade tillfällen framhållit i sina underdåniga löneframställningar, göra sig alltjämt på grund av ovanberörda förhållande svårigheter gällande vid rekrytering av de högre befattningarna inom styrelsen samt i fråga om kvarhållande vid verket av innehavarna av dessa befattningar. Emellertid borde väl intet tvivel råda om riktigheten av en sådan anordning, som lämnar möjlighet öppen att vid styrelsen, som dock har att utöva den högsta ledningen av hela järnvägsförvaltningen, fästa de dugligaste krafterna från linjeförvaltningarna. Med det nuvarande avlöningssystemet låter detta sig i regeln icke göra. Då exempelvis en byråingenjör av 1:a klass, vilken dock i åtskilliga fall har den viktiga ställningen såsom byråchefens närmaste man och ställföreträdare, är i arvodeshänseende likställd med ban- och maskiningenjörer av 2:a klass på linjen och dessa senare dessutom åtnjuta fri bostad, innebär det för dessa senare, förutom förlusten av en mera självständig ställning, en ekonomisk uppoffring att söka en befattning av förstnämnda slag. Kommissionen har visserligen sökt råda bot för denna olägenhet genom att tilldela den grupp av befattningshavare, vartill byråingenjörerna av 1:a klass höra, ersättning för bostad och bränsle, motsvarande sex rum och kök, vilken anordning emellertid knappast möjliggör en rekrytering inom gruppen byråingenjörer av 1:a klass från gruppen ban- och maskiningenjörer av 2:a klass; men även om så skulle kunna ske, är enligt styrelsens mening detta icke tillfyllestgörande. Styrelsen anser det vara ur organisatorisk synpunkt nödvändigt, att möjlighet före-

finnes för styrelsen att kunna vid besättandet av byråingenjörsbefattningar av 1:a klass påräkna rekrytering från gruppen ban- och maskiningenjörer av 1:a klass.»

Då sistnämnda befattningshavare såväl enligt nuvarande avlöningsreglemente som enligt kommissionens förslag i arvodeshänseende likställts med byrådirektörer m. fl., har järnvägsstyrelsen i överensstämmelse med vad styrelsen föreslagit i sina underdåniga löneframställningar såväl 1914 som 1915 påyrkat den ändring i kommissionens förslag,

att byråingenjör av 1:a klass måtte uppflyttas i den avlöningsgrupp, som nu intages av byrådirektör m. fl., och sålunda erhålla ett arvode av lägst 5,400 och högst 6,300 kronor.

Såsom en följd härav, ehuru därjämte enligt järnvägsstyrelsens uppfattning andra skäl härför vore bestämmande, borde även den enligt 1915 års riksdags beslut på ordinarie stat uppförda lantmätaren uppflyttas till samma grupp. Dennes göromål och ställning har styrelsen ansett vara av sådan art, att den motsvarade byråingenjörernas av 1:a klass, varför någon skillnad i avlöningshänseende för dessa bägge befattningar ej kunde ifrågasättas. Då därjämte den sedan befattningens tillsättande vidtagna löneregleringen inom lantmäteristaten även motiverade en uppflyttning i lönehänseende, om icke lantmätaren inom styrelsen skulle bliva sämre ställd än jämförbara befattningshavare inom lantmäteristaten, varigenom befattningens rekrytering med lämplig person skulle äventyras, har styrelsen även ansett sig böra påyrka den ändring i kommissionens förslag

att lantmätare må uppflyttas i den avlöningsgrupp, som nu intages av byrådirektör m. fl., och sålunda erhålla ett arvode av lägst 5,400 och högst 6,300 kronor.

Vidare anför järnvägsstyrelsen följande:

»De här ovan angivna olägenheterna, som uppkomma, då det gäller att besätta de befattningar i styrelsen, vilkas innehavare tjänstgöra såsom byråchefernas närmaste män, med dugliga tjänstemän från linjeförvaltningen, göra sig även gällande i andra fall än i fråga om byråingenjörer av 1:a klass och framför allt beträffande trafikbyråerna.

Emellertid har styrelsen i överensstämmelse med vad som ovan blivit antytt, icke ansett sig böra på lönefrågans nuvarande ståndpunkt framkomma med förslag till andra ändringar i löneskalan än sådana, som av styrelsen förut tillstyrkts, och sålunda funnit sig förhindrad föreslå uppflyttning av vissa sekreterarebefattningar samtidigt med uppflyttningen av byråingenjörbefattningarna av 1:a klass.

Såsom en konsekvens av sitt förslag att uppflytta byråingenjörerna av 1:a klass till närmast högre avlöningsgrupp hade styrelsen i sina ovanberörda framställningar föreslagit, att de dåvarande byrådirektörerna å byggnadsbyrån samt byrådirektörerna å maskinbyrån och elektrotekniska byrån måtte tilldelas arvode av 5,400—6,300 kronor d. v. s. ett arvode, som ligger emellan arvodet för byråchef 6,000—6,900 kronor samt det av styrelsen då föreslagna arvodet för byråingenjörer av 1:a klass 4,800—5,700 kronor. Denna uppflyttning betingades framför allt därav att byrådirektörerna hade under sig byråingenjörer av 1:a klass, men även andra skäl talade enligt styrelsens mening därför. Med vidhållande av sin förut uttalade uppfattning härutinnan finner sig styrelsen med hänsyn därjämte till att övriga till byrådirektörsgruppen hörande befattningar måste i fråga om befattning-

garnas vikt och ansvar fullt jämställas med byrådirektörerna, förorda att steget tages fullt ut och att sålunda den ifrågasatta uppflyttningen kommer att omfatta hela den avlöningsgrupp, vartill byrådirektörer m. fl. höra.»

I överensstämmelse med vad järnvägsstyrelsen sålunda framhållit har styrelsen föreslagit,

att en ny avlöningsgrupp med arvode 6,000—6,900 kronor måtte inrättas och till densamma hänföras byrådirektör, ombudsman, överkontrollör, arkitekt och överinspektör.

I detta sammanhang har järnvägsstyrelsen vidare anfört följande.

»Styrelsens härovan framlagda förslag om uppflyttning i högre lönegrupp av byrådirektörgruppen samt byråingenjörer av 1:a klass har i främsta rummet motiverats av nödvändigheten av att underlätta rekryteringen inom dessa grupper genom placering å nämnda befattningar av tjänstemän från linjen. Såsom ovan blivit antytt, är emellertid en dylik åtgärd icke tillfyllestgörande för utjämning av avlöningsförhållandena mellan styrelsen och linjen, beroende därpå att de tjänstegrupper vid linjeförvaltningen, från vilka rekryteringen företrädesvis skulle ske, åtnjuta bostad in natura, i motsats mot vad förhållandet är beträffande motsvarande befattningar i styrelsen. Detta distriktstjänstemännens företrädare framför styrelsens tjänstemän, vilket medför svårigheter vid rekryteringen även inom andra tjänstegrupper i styrelsen än dessa, som av styrelsen föreslagits till uppflyttning, föranleder styrelsen att föreslå utsträckning av styrelsens befogenhet att tilldela tjänstemännen i styrelsen bostad in natura, vilken förmån för närvarande endast kan tillkomma, förutom vaktmästare, byråchef, förste byrådirektör samt expeditörsföreståndare. De befattningar, som enligt styrelsens mening med hänsyn till rekryteringsförhållanden framför allt bör ifrågakomma till erhållande av nämnda förmån, äro byrådirektör, överinspektör, byråingenjör av 1:a klass, sekreterare samt byråingenjör av 2:a klass. Vad angår notarierna i styrelsen, kan man icke säga att det från rekryteringssynpunkt är nödigt att såsom regel tilldela dessa befattningshavare förmånen av fri bostad. Då det emellertid måste anses synnerligen önskvärt att, särskilt beträffande trafikbyrån, kunna besätta dessa tjänster med exempelvis byråassistenter å linjen, vilka hava samma arvode som notarier men dessutom i allmänhet äro tilldelade bostad in natura, finner styrelsen det vara behöfligt, att möjlighet beredes styrelsen att i sådana fall, då det gäller att besätta en notarietjänst med en tjänsteman å linjen med inkvartering in natura, kunna bereda honom samma förmån i hans egenkap av notarie.»

Järnvägsstyrelsen har därför tillika föreslagit, att under den i § 2, punkt 1:o) i kommissionens förslag till avlöningsreglemente intagna lönetablan måtte införas följande stadgande:

»Byråchef, 1:e byrådirektör, byrådirektör, överinspektör, byråingenjör av 1:a klass samt sekreterare kunna i stället för ersättning för bostad och bränsle erhålla bostad in natura om sex rum och kök samt byråingenjör av 2:a klass och notarie bostad in natura om fem rum och kök.»

Departements-
chefen.

Ehuru jag till fullo inser förefintligheten av de svårigheter, som av järnvägsstyrelsen framhållits i fråga om möjligheterna att med nu-

varande avlöningssystem på ett fullgott sätt rekrytera de ansvarsfullare posterna inom järnvägsstyrelsen, anser jag mig dock icke nu kunna biträda styrelsens förslag om beredande av en högre ställning å arvodes-skalan åt vissa tjänstegrupper därstädes. Dylika frågor böra, i enlighet med de principer, jag förut utvecklade, upptagas till behandling i ett sammanhang vid den mera genomgående revision av avlöningssystemet, som enligt min åsikt utan tidsutdräkt bör följa efter den tillfälliga löneregleringen. Därvid bör man mera allsidigt kunna överblicka konsekvenserna såväl inom som utom verket av de genomgripande åtgärder, som av järnvägsstyrelsen föreslås. Jag anser mig därför icke nu böra hemställa om någon ändring uti de av 1915 års kommission föreslagna arvoden för här avsedda tjänstemän.

Vad beträffar järnvägsstyrelsens hemställan att till ytterligare upphjälpande av styrelsetjänstemännens ställning medgiva en avsevärt ökad användning av avlöningsformen bostad in natura kan tvekan hysas om lämpligheten av att nu upptaga detta förslag, då, såsom jag redan i fråga om linjetjänstemännens motsvarande förmåner framhållit, spörsmålet om det ur tjänstesynpunkt lämpligaste sättet att ordna fördelningen av bostäder in natura vid verket i dess helhet bör på en gång upptagas till prövning. För att emellertid tillmötesgå järnvägsstyrelsens önskningsar, där de synas som mest motiverade av behovet att kunna tillföra styrelsen dugande tjänstemän från linjen, anser jag mig böra tillstyrka styrelsens ifrågavarande förslag i vad det angår byrådirektör, överinspektör, byråingenjör av 1 klass och sekreterare, vilka tjänstekategorier ur nu omhandlade synpunkt torde vara de viktigaste, och föreslår jag sålunda, att möjlighet beredes järnvägsstyrelsen att tilldela tjänstemän av nu uppräknade tjänstekategorier bostad in natura i de fall, då tjänstens intresse så kräver. Bostadens storlek bör, i överensstämmelse med det förut utvecklade, kunna utgöra högst sex rum och kök.

Av järnvägsstyrelsen har i förut omnämnda underdåniga skrivelse av den 29 september 1917 föreslagits inrättandet av vissa nya tjänstekategorier inom styrelsen, nämligen en *överinspektör för maskintjänsten* och en *överinspektör för trafiktjänsten*, båda i avlöningshänseende likställda med säkerhetsinspektören. Benämningen på sistnämnda befattning har styrelsen i samband härmed föreslagit skola förändras till *överinspektör för säkerhetstjänsten*. I enlighet med dessa framställningar, som av 1915 års kommission i dess yttrande den 22 februari 1918 blivit tillstyrkta, har i propositionen nr 150, i stället för befattningen säkerhetsinspektör, upptagits den nya tjänstekategorien *överinspektör*.

Vidare har av järnvägsstyrelsen föreslagits utbytande av den nuvarande *förrådsförvaltarebefattningen* i styrelsen mot en ny befattning, benämnd *intendent och föreståndare för biljett- och blankettkontoret*, vilken nya befattning enligt styrelsens förmenande borde i avlöningshänseende ställas på ett högre plan än den hittillsvarande förrådsförvaltaretjänsten och jämställas med sekreterare m. fl.

Även i denna fråga har järnvägsstyrelsens förslag vunnit beaktande i nyssnämnda proposition.

De härav följande ändringarna hava iakttagits i det förslag till förnyat avlöningsreglemente, som nu framlägges.

Beträffande tjänstemännen inom järnvägsstyrelsen i övrigt biträder jag 1915 års kommissions förslag.

Med avseende å järnvägsstyrelsen innefattar mitt förslag sålunda följande avlöningsgrupper med nedan angivna högsta och lägsta arvoden:

Tablå, utvisande förslaget till arvoden för tjänstemän inom järnvägsstyrelsen.

Grupp	Begynnelsearvode kronor	Slutarvode kronor
Kvinnligt kontorsbiträde, vaktmästare	1,275	1,650
Manligt kontorsbiträde	1,350	1,950
Kvinnlig kontorsskrivare, kvinnlig ritare	1,500	2,250
Kvinnlig bokhållare	1,950	2,550
Manlig ritare, manlig kontorsskrivare	2,100	3,600
Manlig bokhållare	2,700	3,900
Förste bokhållare, underingenjör	3,000	4,200
Expeditionsföreståndare	3,600	4,500
Kassör, registrator, notarie, aktuarie, byråingenjör av 2:a klass, kontrollör	3,900	4,800
Sekreterare, kamrer och föreståndare för kammarkontoret, förste aktuarie och föreståndare för statistiska kontoret, milkontrollör och föreståndare för milkontoret, revisor och föreståndare för revisionskontoret, intendent och föreståndare för biljett- och blankettkontoret, förste kontrollör, byråingenjör av 1:a klass, lantmätare, förråds-kontrollör	4,800	5,700
Byrådirektör, ombudsman, överkontrollör, arkitekt, överinspektör	5,400	6,300
Byråchef, förste byrådirektör	6,600	7,500

Vad slutligen angår tjänstemännen å ångfärja har 1915 års kommission ansett sig böra föreslå en lönerreglering i närmaste anslutning till vad som föreslås beträffande distriktstjänstemännen.

Tjänstemännen
å ångfärja.
1915 års
kommission.

Erinras bör därom, att ångfärjepersonalen åtnjuta fri kost ombord i enlighet med särskilda bestämmelser.

De grupper bland denna personal, som för närvarande, delvis på grund av sistberörda förmån, i fråga om arvoden stå på en något lägre nivå än stationskarlsgruppen, nämligen matros och eldare, skulle enligt kommissionens förslag fortfarande intaga en dylik ställning.

För närvarande utgöra arvoden:

för *matros* 720, 780, 840, 900 och 960 kronor,

Matros.

för *eldare* 780, 840, 900, 960 och 1,020 kronor.

Eldare.

Kommissionen har föreslagit följande arvoden:

för *matros* 1,125, 1,200, 1,275, 1,350 och 1,425 kronor,

för *eldare* 1,200, 1,275, 1,350, 1,425 och 1,500 kronor.

Närmast högre grupp eller *förhandseldare, rorgångare och timmerman*, med nuvarande arvoden 840, 960, 1,080 och 1,200 kronor, skulle enligt kommissionens förslag tilldelas arvodesskalan 1,275, 1,350, 1,500 och 1,650 kronor.

Förhands-
eldare, ror-
gångare,
timmerman.

I fråga om *maskinskötarnas* nuvarande arvodesskala: 900, 1,020, 1,140, 1,260 och 1,380 kronor gäller, enligt vad kommissionen framhåller, i vissa lägen ett av järnvägsstyrelsen uppmärksammat missförhållande liknande det, till vars undvikande kommissionen förbändare av 2:a klass m. fl. föreslagit en viss förkortning av arvodesskalan. En person, som befordras till maskinskötare från närmast lägre grupp (förhandseldare m. fl.), kan nämligen efter någon tid komma att intaga en sämre ställning i avlöningshänseende än han skulle intagit, om han kvarstått obefordrad. På grund härav har kommissionen föreslagit en förkortning av arvodesskalan jämväl för maskinskötare. Följande arvoden skulle således enligt kommissionens mening fastställas för maskinskötare, nämligen: 1,350, 1,500, 1,650 och 1,800 kronor. Härigenom komme denne tjänsteman att uppnå slutavlöningen efter 9 i stället för som nu efter 12 år, men erhöle fortfarande samma begynnelse- och slutarvoden som en maskin- och pannskötare vid distrikten.

Maskin-
skötare.

För *tredje styrman* och *tredje maskinist*, vilka nu hava följande arvoden, nämligen: 1,200, 1,500 och 1,800 kronor, har kommissionen föreslagit arvoden 1,650, 1,950 och 2,250 kronor.

Tredje styr-
man, tredje
maskinist.

Övriga
tjänstemän å
ångfärja.

I fråga om samtliga övriga tjänstemän å ångfärja borde, enligt kommissionens förslag, arvodesbeloppen genomgående höjas med 600 kronor. De nya begynnelse- och slutarvodena skulle härigenom bliva:

	begynnelsearvode kr.	slutarvode kr.
för <i>andre styrman</i> och <i>andre maskinist</i>	2,400	3,300
» <i>förste styrman och reservbefälhavare</i> samt <i>över-</i> <i>maskinist</i>	3,000	3,900
» <i>befälhavare</i>	4,800	5,700

Järnvägs-
styrelsen.

I ovannämnda skrivelse av den 29 september 1917 har järnvägsstyrelsen föreslagit, att befattningen *andre maskinist*, som för närvarande anses såsom tjänsteman av lägre grad, måtte uppflyttas till tjänstemannabefattning av högre grad.

Ifrågavarande hemställan, som av kommissionen tillstyrkts i förenämnda utlåtande av den 22 februari 1918, har jämväl upptagits i propositionen nr 150.

Departements-
chefen.

Mot det framställda förslaget till löneförbättringar för ångfärjepersonalen har jag intet att erinra; och har jag, i överensstämmelse med vad nyss angivits, upptagit befattningen *andre maskinist* såsom tjänsteman av högre grad.

En tablå, upptagande såväl nuvarande som av mig föreslagna begynnelse- och slutavlönningar för befattningshavare vid statens järnvägar å billigaste och dyraste ort, torde få bifogas statsrådsprotokollet.

Arvodets för-
delning i lön
och tjänst-
görings-
penningar.

Beträffande arvodets fördelning i lön och tjänstgöringspenningar gäller för närvarande, att arvode, med undantag av det till generaldirektören, till överdirektör, till överingenjör, till järnvägsfullmäktig och till överrevisor utgående, fördelas till två tredjedelar i lön och en tredjedel i tjänstgöringspenningar. Av arvode till belopp av 3,900 kronor och därunder intill 2,100 kronor utgöra tre fjärdedelar lön och en fjärdedel tjänstgöringspenningar samt av arvode å 2,100 kronor och därunder fyra femtedelar lön och en femtedel tjänstgöringspenningar.

Fri bostad jämte bränsle, ersättning för bostad och bränsle samt de olika formerna av ortstillägg räknas i sin helhet till lönen.

1915 års
kommission

Rörande dessa frågor har 1915 års kommission anfört, att kommissionen beträffande de nämnda, sekundära avlöningsformerna icke

ansett anledning föreligga att nu föreslå någon ändring i nyssnämnda förhållande. Vad angår arvodet har kommissionen likaledes ansett sig böra föreslå bibehållande av den nuvarande fördelningsgrunden i fråga om arvoden, överstigande 2,100 kronor. Arvodena å sistnämnda belopp och därunder hava emellertid synts kommissionen erbjuda en proportion för ifrågavarande fördelning — $\frac{4}{5}$ lön och $\frac{1}{5}$ tjänstgöringspenningar — som kommissionen icke ansett kunna bibehållas å den nya löneskalan. Toge man nämligen i betraktande, att de båda övriga huvudformerna av avlöning helt och hållet räknades till lönen, funne man, att tjänstgöringspenningarna i dessa arvodeslägen utgjorde allenast omkring 17 procent av den sammanlagda avlöningen. Vid övriga av kommissionen behandlade verk utvisade fördelningen av de å avlöningsskalan förekommande lägsta fasta avlöningarna i lön och tjänstgöringspenningar däremot en högre procent för tjänstgöringspenningarnas vidkommande eller omkring 20 procent. Den för tjänstemännen vid statens järnvägar gynnsamma beräkningsgrunden i detta avseende hade enligt kommissionens förmenande tydligtvis berott därpå, att man vid detta verk, särskilt i fråga om de avlöningar, som stode närmast existensminimum, velat tillförsäkra vederbörande rätt att vid sjukdom behålla så stor del av avlöningen som möjligt.

Då emellertid en fördelning efter de vid statens järnvägar för de lägsta avlöningarna tillämpade principerna icke ägde någon motsvarighet inom statsförvaltningen i övrigt och knappast kunde tänkas bibehållen efter utfärdandet av gemensamma avlöningsbestämmelser vid ett flertal verk, har kommissionen, för att icke föregripa ett blivande samarbetande av de olika avlöningsreglementenas bestämmelser i detta avseende, föreslagit sådan ändring i fördelningsgrunden beträffande arvoden å 2,100 kronor och därunder vid statens järnvägar, att proportionen härvidlag skulle bliva densamma som för de närmast högre arvoden vidkommande, eller tre fjärdedelar lön och en fjärdedel tjänstgöringspenningar.

Den av kommissionen föreslagna förändringen i fråga om fördelningsgrunden beträffande lön och tjänstgöringspenningar för de lägsta arvoden finner jag påkallad av de omständigheter, som kommissionen påvisat.

*Departementss-
chefen.*

På grund av att fri bostad med bränsle eller ersättning härför ävensom ortstillägg fortfarande helt och hållet skulle räknas till lönen, kommer genom den nya beräkningsgrunden den sammanlagda avlöningen för de lägst avlönade tjänstemännen att till omkring 80

procent utgöras av lön och till omkring 20 procent av tjänstgöringspenningar, vilken fördelning ungefär motsvarar den, som skulle gälla för likställda tjänstemän inom de övriga verken.

Genom de föreslagna avlöningsförhöjningarna erhåller även med den nya beräkningsgrunden personal i hithörande kategorier, som är tjänstledig på grund av sjukdom och därför avstår från tjänstgöringspenningarna, förbättring i sina behållna löneförmåner.

Löneregleringens inverkan i pensionshänseende.

Bestämmelserna angående pensionering av statens järnvägars ordinarie personal innefattas för närvarande huvudsakligen uti lag den 4 juli 1910 angående rätt till pension för tjänstemän vid statens järnvägar. I fråga om ålderspension gäller såsom huvudregel, att, därest tjänsteman innehar fullt antal tjänstår, pensionen utgår med 70 procent av den avlöning, tjänstemannen vid avgången från tjänsten uppbär. Med avlöning förstås härvid det ordinarie arvudet, ökat med 20 procent.

1915 års kommission.

1915 års kommission har ansett, att den angivna regeln bör kunna komma till tillämpning även i fråga om de nya avlöningarna, och har sålunda förutsatt, att den reglering av tjänstemannapensionerna, som jämväl avsetts, skulle komma att ske automatiskt genom själva löne-regleringen. Förhöjningen av pensionernas belopp bleve härigenom i de flesta fall rätt avsevärd. Sålunda komme exempelvis en tjänsteman, tillhörande stationskarlsgruppen, i normala fall att vid avgång med ålderspension erhålla 1,386 kronor i pension mot, enligt nu gällande bestämmelser, c:a 958 kronor. Någon ändring i fråga om det gällande maximibeloppet av pension, 6,000 kronor, har icke av kommissionen ifrågasatts.

Departementschefen.

I likhet med kommissionen anser jag, att de nuvarande bestämmelserna i pensionslagen utan vidare kunna tillämpas även efter den nya lönestatens genomförande.

Till följd av ökningen utav pensionsbeloppen kommer antagligen någon förhöjning av statens bidrag till pensionsfonden att bliva erforderlig, men hava några beräkningar härutinnan ännu icke kunnat utföras.

Särskilda bestämmelser i avlöningsreglementet.

Såsom jag förut framhållit har den tillfälliga löne-reglering, som nu föreslås till genomförande, i huvudsak inskränkts till vissa förhöjningar av själva avlöningsbeloppen, under det att behandlingen av avlöningsreglementenas övriga delar i allmänhet tills vidare uppskjutits.

Åtskilliga ändringar på avlöningsreglementenas specialområden betingas dock omedelbart av de föreslagna nya avlöningsskalorna. Därjämte föreligger emellertid, synnerligast vad statens järnvägar beträffar, på vissa områden ett trängande behov av nya eller utvidgade bestämmelser i syfte att underlätta en tidsenlig förvaltning av verket eller för att förebygga orättvisa i särskilda fall.

En del frågor av denna art, vilka icke kunna verka föregripande på ett fortsatt arbete med en revision av avlöningsreglementet i dess helhet, har jag därför ansett redan nu böra upptagas till behandling; och går jag nu att redogöra för dessa speciella frågor, därvid jag följer det nuvarande avlöningsreglementets uppställning. Jag vill emellertid från början betona, att det endast är de mest behövliga ändringarna, som kunna komma i fråga att vidtagas i detta sammanhang, och att jag förutsätter ett snart upptagande till granskning av åtskilliga andra, särskilt från personalens sida framställda önskemål rörande mera periferiska sidor av avlöningsspörsmålet.

I § 2 mom. 2 av gällande avlöningsreglemente vid statens järnvägar finnes intaget följande stadgande:

§ 2; nytt stycke.

»Då Kungl. Maj:t finner sådant lämpligt, må kontorsskrivare avlönas efter beting på det sätt, att han erhåller betalning, i den mån han verkställer arbete, varå styrelsen utsatt visst pris. Så avlönad kontorsskrivare skall för utförande av sådana arbeten, vilka icke lämpligen kunna på nämnda sätt gottgöras, erhålla betalning för timme enligt pris, som styrelsen fastställer.»

Järnvägsstyrelsen har i en till Kungl. Maj:t den 26 oktober 1917 avlåten skrivelse med anknytning härtill anfört följande.

Järnvägsstyrelsen.

»Principen att även ordinarie tjänstemän kunna avlönas efter beting är sålunda godkänd i nu gällande avlöningsreglemente.

En liknande bestämmelse som den ovan omförmälda förekom i 1874 års avlöningsreglemente, men föreslog 1893 års järnvägskommitté, att densamma borde uteslutas. På hemställan av järnvägsstyrelsen, som framhöll, att betingsavlöningen, väl avvägd, hade många förutsättningar för att kunna bliva en lämplig avlöningsform för personal, som vore sysselsatt med statistiskt eller liknande räknearbete, blev emellertid bestämmelsen bibehållen; och har densamma sedan utan erinran från 1906 års järnvägslönerregleringskommittés sida influtit i 1907 års avlöningsreglemente.

Under senare åren har dock bestämmelsen i fråga icke tillämpats beträffande arbete, som utföres å den ordinarie arbetstiden.

Om alltså sättet att avlöna personal efter beting icke numera användes å de tjänsteställen, för vilka detsamma ursprungligen varit avsett, finnas enligt styrelsens mening arbetsområden, där dylika friare former för bestämmande av avlöningen

jämväl åt ordinarie personal med fördel skulle kunna komma till användning. Detta gäller i synnerhet omlastningsarbetet å de s. k. föreningsstationerna ävensom arbetet med lossning av kol för statens järnvägars räkning. Till båda slagen av dessa arbeten användas företrädesvis utom järnvägen stående arbetare, vilka utföra arbetet å ackord. Men även åt statens järnvägars ordinarie personal måste i vissa fall arbete av ifrågavarande slag anförtros; och för dessas vidkommande anser styrelsen det vara förenat med avsevärd ekonomisk fördel för statens järnvägar, om ersättningen för dylikt arbete kunde bestämmas enligt ackordssystemet, därvid vederbörande naturligen skulle, för den tid, då ersättning i denna form uppbäres, avstå sin ordinarie avlöning.»

Då det enligt järnvägsstyrelsens förmenande lämpligen borde överlämnas åt styrelsen att bestämma, för vilka fall avlöning enligt ackords- eller betingssystem borde komma till användning, har styrelsen hemställt, att under § 2 i avlöningsreglementet måtte efter punkt 3:o införas en ny punkt av följande lydelse:

»4:o) I de fall, då järnvägsstyrelsen finner sådant vara för statens järnvägar fördelaktigt, må beträffande tjänstemän av lägre grad avlöningen för visst arbete kunna bestämmas efter ackord eller beting.»

1915 års
kommission

1915 års kommission har på de av järnvägsstyrelsen angivna skäl funnit sig böra tillstyrka ett införande i avlöningsreglementet av ett stadgande i den riktning, järnvägsstyrelsen förutsatt. Det har emellertid synts kommissionen vara av vikt att uttryckligen fastslå, hurusom tillämpandet av betings- eller ackordssystemet för avlöning av ordinarie tjänstemän endast i undantagsfall och då statens intressen så verkligen påfordrade, borde ifrågakomma.

Kommissionen har ansett, att stadgandet borde erhålla följande lydelse:

»Undantagsvis må, i de fall, då järnvägsstyrelsen anser sådant lämpligt för tillgödoseende av statens järnvägars intressen, beträffande tjänstemän av lägre grad avlöningen för visst arbete kunna bestämmas efter ackord eller beting.»

Departements-
chefen.

En bestämmelse av den innebörd, som föreslagits av järnvägsstyrelsen och 1915 års kommission, synes mig tidsenlig och ägnad att befrämja verkets intressen. Den av kommissionen föreslagna formuleringen av stadgandet torde få anses innebära tillfyllestgörande garantier mot systemets utnyttjande i större omfattning än som kan anses lämpligt.

Med avseende å den nya bestämmelsens inordnande i avlöningsreglementet anser jag det riktigast, att densamma sättes i omedelbart

sammanhang med det närbesläktade stadgandet i § 2 mom. 2, och att ifrågavarande båda stycken sålunda hopföras i ett moment, vilket placeras efter arvodesskalan för tjänstemän vid distrikten och huvudverksstäderna.

Av järnvägsstyrelsen har i dess utlåtande den 7 april 1918 meddelats, att hos styrelsen påyrkats intagande i avlöningsreglementet vid statens järnvägar av en bestämmelse, motsvarande den, som förekommer i § 2 i det för tjänstemän vid postverket den 20 juni 1913 utfärdade avlöningsreglementet.

§ 4, mom. 3;
nytt stadgande.
Järnvägsstyrelsen.

Nämnda bestämmelse är av följande lydelse:

»Överpostiljon, förste postiljon, postiljon av klass 1 eller klass 2 eller vaktmästare hos generalpoststyrelsen, som antages till extra postexpeditör, må, i den mån generalpoststyrelsen finner honom böra komma i åtnjutande av dylik förmån, i avseende å begynnelseavlönning och avlöningsförhöjning såsom postexpeditör tillgodoräkna sig hälften av den tjänstetid, under vilken han innehaft annan ordinarie anställning i postverket.»

Då järnvägsstyrelsen icke ansett sig vara i tillfälle att utan närmare undersökning bedöma verkningarna av en tillämpning utan vidare å statens järnvägars personal av berörda bestämmelse, har styrelsen funnit sig förhindrad att nu tillstyrka en dylik anordning. Däremot har styrelsen ansett billigt, att en föreskrift komme till stånd för att förhindra den oegentligheten, som vid befordringar av ifrågavarande slag i vissa fall uppkomme därigenom, att den befordrade lider minskning i sina löneförmåner, beroende därpå att tjänstemän av högre grad icke åtnjuta vare sig beklädnadsersättning eller i förekommande fall ortstillägg.

Styrelsen har därför föreslagit,

att under punkt 3:o i § 4 av gällande avlöningsreglemente måtte införas ett stadgande av följande lydelse:

»Tjänsteman av lägre grad, som befordras till befattning såsom tjänsteman av högre grad, må i den mån sådant erfordras till förekommande av löneminskning i den nya befattningen, kunna av järnvägsstyrelsen tilldelas arvodesförhöjning.»

Det synes mig billigt och överensstämmande med allmänna regler, att en tjänsteman icke skall lida minskning i sina sammanlagda avlöningsförmåner, då han övergår från befattning av lägre till sådan av högre grad. Den av järnvägsstyrelsen ifrågasatta rätten att i dylika fall tilldela ett förhöjt arvode till undvikande härav synes mig å andra sidan kunna medföra mindre önskvärda konsekvenser och allt för mycket strida mot de hittills vid statens järnvägar gällande uppflyttningsreglerna i arvodeshänseende, vilka vid denna tillfälliga reglering i det stora hela lämnas orörda. Det åsyftade målet synes mig kunna

Departements-
chefen

nås genom medgivande av rätt för järnvägsstyrelsen att i förekommande fall tilldela tjänstemannen ett personligt lönetillägg, motsvarande den minskning, han eljest skulle hava lidit, med rätt för tjänstemannen att tillgodonjuta detta lönetillägg, intill dess arvodesförhöjning enligt vanliga regler erhålles. Jag hemställer därför om införande under mom. 3:o i § 4 av ett stadgande av följande lydelse:

»Tjänsteman av lägre grad, som befordras till befattning såsom tjänsteman av högre grad, må, i den mån sådant erfordras till förekommande av löneminskning i den nya befattningen, kunna av järnvägsstyrelsen tilldelas ett personligt lönetillägg, motsvarande den minskning, han i annat fall skulle hava fått vidkännas; med rätt för tjänstemannen att uppbära ifrågavarande lönetillägg intill dess arvodesförhöjning första gången erhålles i den nya befattningen.»

Ny lydelse av
§ 4, mom.
4:o), första
stycket.

I överensstämmelse med vad jag tidigare anfört rörande behovet av utvidgade bestämmelser för att i enstaka undantagsfall kunna tillförsäkra staten en särskilt kvalificerad arbetskraft anser jag, att § 4 mom. 4:o), första stycket, av avlöningsreglementet bör erhålla följande ändrade lydelse:

»Undantagsvis må, när statens järnvägars intressen så oundgängligen forda, Kungl. Maj:t kunna, för förvärvande eller bibehållande i tjänst av särskilt kvalificerad person, tilldela befattningshavare ett högre arvode i vederbörande tjänst än det, vartill han enligt förut angivna grunder eljest skulle varit berättigad, dock icke i något fall högre än det för befattningen bestämda slutarvodet.»

§ 7, punkt 1;
tillägg.
Järnvägs-
styrelsen.

Av järnvägsstyrelsen har vidare i skrivelse den 30 april 1917 föreslagits ett tillägg till § 7 punkt 1 i avlöningsreglementet. Styrelsens framställning härutinnan är av följande lydelse.

»Sedan maj månad 1914 tillämpas särskilda av järnvägsstyrelsen fastställda föreskrifter för bestämmande av de fordringar i kroppsligt hänseende, som utgöra villkor för anställning i statens järnvägars tjänst. Enligt dessa föreskrifter åligger det vederbörande befäl eller järnvägsläkare att, därest anledning föreligger att antaga, att tjänsteman vid statens järnvägar i avsevärd mån icke uppfyller de fordringar i kroppsligt avseende, vilka enligt i ovannämnda föreskrifter angivna grunder utgöra villkor för antagande i den av honom innehavda befattningen, anmäla förhållandet hos avdelningsföreståndaren, som har att infordra den av järnvägsstyrelsen tillsatta undersökningsläkarens utlåtande, huruvida han anser tjänstemannen fortfarande kunna bestrida sin tjänst. Det tillkommer därefter distriktsförvaltningen att vidtaga de åtgärder, som av omständigheterna påkallas.

Förenämnda stadgande har i främsta rummet tillkommit i trafiksäkerhetens

intresse och avser framför allt att förebygga att tjänstehavare, som på grund av ålder eller sjukdom fått sin syn- eller hörselförmåga väsentligen nedsatt, fortfarande användes i sådan, trafiksäkerheten omedelbart berörande tjänstgöring, som erfordrar fullgod syn eller hörsel. För tillgodoseende av berörda syfte måste man naturligen i åtskilliga fall tillgripa den åtgärden att förflytta vederbörande till annan befattning än den av honom förut innehavda. Då styrelsen har för avsikt att, sedan mera tidensliga föreskrifter angående prövning av personalens färgsinne kommit till stånd, vidtaga anordningar för periodiska undersökningar av personalens såväl syn- som hörselförmåga, är antagligt att antalet fall, då förflyttningar av ovan angivna art bliva nödvändiga, komma att väsentligt ökas. Frånsett nu anmärkta förhållanden kunna fall inträffa, då en tjänsteman på grund av annat kroppsfel än ovan nämnts ävensom nedsatta själs- eller kroppskrafter icke längre kan sköta innehavd tjänst men väl en mindre ansträngande sådan, till vilken han lämpligen bör förflyttas. Härvidlag gör sig emellertid den svårigheten gällande, att på grund av bestämmelserna i nu gällande avlöningsreglemente förflyttningen kan komma att medföra icke obetydlig minskning av vederbörande tjänstehavares avlöningsförmåner. Visserligen innehåller § 7 punkt 1:o i gällande avlöningsreglemente ett stadgande av innebörd, att en tjänsteman vid förflyttning till annan befattning icke skall lida minskning i det honom vid förflyttningen enligt stat tillkommande *arvode*, men minskning kan uppkomma exempelvis därigenom att den befattning, till vilken förflyttning sker, är i avseende å bostadens storlek lägre ställd än den befattning, som vederbörande innehar vid förflyttningen, vilket förhållande inverkar å storleken av ersättningen för bostad och bränsle, eller därigenom att, såsom förhållandet blir vid förflyttning av maskinavdelningens tågpersonal till stationära befattningar, lokomotivtjänstpenningarna bortfalla. Till förebyggande av missförstånd må anmärkas, att i sistnämnda fall gottgörelse för den till tågpersonal jämlikt nådiga brevet den 31 januari 1913 utgående reseersättning icke bör ifrågakomma. Ej heller bör enligt styrelsens mening ersättning utgå för mistade felräkningspenningar, postavlönning, ortstillägg eller minskning i ersättning för bostad och bränsle på grund av förflyttning till annan ort m. fl. liknande förmåner.

Då det här gäller att vidtaga åtgärder för tillgodoseende av trafiksäkerheten, är uppenbarligen av vikt, att de svårigheter av ovan antydd art, som kunna vara förenade med förflyttningar av personal uti ifrågavarande syfte, varda såvitt möjligt undanröjda.»

För sådant ändamål har järnvägsstyrelsen hemställt om vidtagande av åtgärder för att § 7 punkt 1:o i gällande avlöningsreglemente för tjänstemän vid statens järnvägar måtte erhålla ett tillägg av följande lydelse:

»Förflyttas tjänsteman till annan befattning på grund av avtagande syn eller hörsel eller i allmänhet antingen kroppsfel, som kan antagas hava uppkommit under tjänstetiden vid statens järnvägar, eller ock avtagande själs- eller kroppskrafter, må han, i den mån järnvägsstyrelsen så prövar skäligt, erhålla gottgörelse för den minskning i honom vid förflyttningen tillkommande avlöningsförmåner, som kan uppkomma till följd av förflyttningen.»

1915 års
kommission.

Med anledning av järnvägsstyrelsens ifrågavarande framställning har 1915 års kommission erinrat därom, att vid 1911 års riksdag förelåg till behandling en kungl. proposition, nr 159, av huvudsakligt innehåll, att tjänsteman vid statens järnvägar, som förflyttades från en befattning till en annan, skulle tillförsäkras sådan rätt i fråga om ersättningen för bostad och bränsle, att denna ersättning i intet fall beräknades lägre än efter den förut innehavda befattningen, dock med den jämkning, som kunde föranledas av de olika beräkningsgrunder, som kunde vara gällande för de särskilda placeringsorterna.

Ifrågavarande proposition föranledde endast till ett principuttalande från riksdagens sida av i denna del följande lydelse:

»Då emellertid en förflyttning från högre till lägre befattning torde kunna användas även såsom en form av bestraffning och i sådant fall kan anses såsom självförvållad, synes icke någon anledning föreligga att för dylika fall, utöver vad redan enligt gällande bestämmelser medges, tillförsäkra vederbörande en ytterligare förmån.

För de fall åter, då förflyttningen föranledes av befattningsindragning eller icke självförvållad kroppsskada, synes däremot kunna ifrågasättas, huruvida ej ändring i avlöningsreglementet bör vidtagas i syfte att den vederbörande vid förflyttningen tillkommande rätt till ersättning för bostad och bränsle icke må undergå annan förändring än den, som betingas av förflyttningen från en ort till en annan.»

Kommissionen har förklarat sig hålla före, att det av järnvägsstyrelsen ifrågasatta stadgandet borde tillämpas i överensstämmelse med riksdagens ovanberörda uttalande samt att den av styrelsen ifrågasatta gottgörelsen sålunda borde avse allenast ersättningen för bostad och bränsle. Under dessa förutsättningar har kommissionen tillstyrkt järnvägsstyrelsens förslag.

Järnvägs-
styrelsen den
7 april 1918.

I anledning av detta kommissionens uttalande har järnvägsstyrelsen i sitt yttrande den 7 april 1918 erinrat därom, att styrelsen i sin här förut återgivna framställning uttalat sig för att gottgörelse finge i förekommande fall utgå även för mistade lokomotivtjänstpenningar. Styrelsen har nu förklarat sig vidhålla denna uppfattning, under erinran, att frågan härom icke förelåg, då riksdagen gjorde sitt av kommissionen åberopade uttalande. Då det syntes styrelsen billigt, att ifrågavarande förmån måtte, räknat från tidpunkten för de nya lönebestämmelsernas tillämpning, kunna komma jämväl den personal till godo, som före stadgandets ikraftträdande förflyttats till annan be-

fattning av någon här avsedd anledning, har styrelsen även hemställt, att en övergångsbestämmelse måtte utfärdas i sådan riktning.

Departements-
chefen.

Starka billighetskäl synas mig tala för att en tjänsteman, som under tjänstetiden vid statens järnvägar försvagats eller lidit skada på sätt i järnvägsstyrelsens framställning omförmåles, måtte tryggas mot minskning i sina avlöningsförmåner, då hans arbetskraft tages i anspråk i sådana grenar av tjänsten, som bättre lämpa sig för hans försvagade kroppsliga tillstånd. Frågan om han härvid bör anses berättigad att uppbära sina förutvarande avlöningsförmåner i hela den omfattning, järnvägsstyrelsen ifrågasatt, synes mig likväl vara av den mera principiella natur, att den bör sättas i samband med ett mera definitivt reglerande av dessa olika förmåner. Då det emellertid, med hänsyn till riksdagens förenämnda uttalande, ej torde vara ägnat att väcka några betänkligheter att redan nu för här avsedda fall medgiva tillerkännandet av bostadsförmån eller in-kvarteringsersättning enligt de för den gamla befattningen stadgade grunder, anser jag bestämmelser härom böra i detta sammanhang meddelas. En förutsättning härför är emellertid, att motsvarande förmån tillförsäkras tjänstemännen även i vissa andra fall, där sådant synes minst lika befogat, nämligen då någon i enlighet med § 7 punkt 1:o) i avlöningsreglementet i följd av befattnings indragning eller förändring förflyttas till annan befattning med ringare avlöningsförmåner. Jag anser därför, att § 7 punkt 1:o) uti avlöningsreglementet bör erhålla följande ändrade lydelse:

»Tjänsteman skall vara underkastad icke allenast de i gällande instruktion givna bestämmelser utan ock den utvidgade eller förändrade tjänstgöring eller den förflyttning till annan tjänstgöringsort eller annan befattning vid statens järnvägar, som kan varda honom i behörig ordning ålagd, dock utan minskning i det honom vid förflyttningen enligt stat tillkommande arvode.

Likaledes skall tjänsteman vara skyldig underkasta sig dels, efter vederbörande överordnade myndighets bestämmande, upphörande av eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja befattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed, dels ock de förändrade bestämmelser i fråga om pension, som kunna varda stadgade.

Den som i följd av befattnings indragning eller förändring förflyttas till annan befattning med ringare avlöningsförmåner, är berättigad erhålla, förutom vid förflyttningen innehavande arvode, jämväl bostadsförmån eller ersättning för bostad och bränsle enligt de för

den förut innehavda befattningen gällande grunder, ävensom från den tid, han i sin förra befattning skulle hava kommit i åtnjutande av förhöjning i arvode, dylik arvodesförhöjning. Enahanda förmåner må ock, i den mån järnvägsstyrelsen så prövar skäligt, tillerkännas den, som förflyttas till annan befattning på grund av avtagande själs- eller kroppskrafter, minskad syn- eller hörsselförmåga eller ock annan dylik oförvållad anledning.»

Ett övergångsstadgande i den riktning, järnvägsstyrelsen ifrågasatt, synes mig av billighetsskäl även böra utfärdas i samband med övriga övergångsbestämmelser.

§ 9. För de förändringar, som föreslås i § 9 uti avlöningsreglementet, har jag i det föregående redogjort.

§ 10 mom. 1
punkt d). I enlighet med vad järnvägsstyrelsen i skrivelse den 26 oktober 1917 hemställt, finner jag mig böra föreslå, att det nuvarande stadgandet i § 10 mom. 1, punkt d) av avlöningsreglementet måtte utgå, enär efter den formulering punkt c) i samma moment erhållit genom kungl. kungörelsen den 29 juni 1917, sistnämnda punkt numera är tillämplig jämväl å sådan tjänsteman, som avses i punkt d.¹⁾

§ 10. Nytt
mom. 7:
flyttnings-
ersättning. En olägenhet, som sedan länge gjort sig gällande vid statens järnvägar och som särskilt på senare tid vid flere tillfällen framstått hinderksam, har varit avsaknaden av möjlighet för järnvägsförvaltningen att bereda ersättning för kostnader, som drabba tjänstemän, vilka utan ansökan förflyttats från en tjänstgöringsort till en annan. Vid flere av de närstående verken förefinnes möjlighet att i större eller mindre omfattning utbetala dylik ersättning, varemot vid statens järnvägar endast gäller, att befattningshavaren, vid flyttning i allmänhet, erhåller fri transport å järnväg för sitt husgeråd intill viss omfattning samt fribiljett för sig och sina familjemedlemmar.

¹⁾ Ifrågavarande moment lyda:

1:o) Felräkningspenningar tillkomma:

c) tjänsteman, vilken verkställer utbetalning av avlöning, uppgående till minst 100,000 kronor för år, med 25 öre för varje fulla tusental kronor av samma avlöning, under förutsättning att särskilt arvode enligt 2:o) här nedan icke utgår till vederbörande;

d) tjänsteman, som enligt styrelsens uppdrag verkställer utbetalning av avlöning till personal vid styrelsens kontor, uppgående till minst 100,000 kronor för år, likaledes med 25 öre för varje fulla tusental kronor för år räknat.

Järnvägsstyrelsen har nu i skrivelse till Kungl. Maj:t den 14 september 1917 hemställt om beredande av möjlighet att vid tvångsförflyttningar av personal i viss omfattning utanordna ersättning för andra kostnader, som vederbörande nödgas vidkännas i anledning av förflyttningen, och har i sådant avseende anfört följande.

»På grund av järnvägstjänstens natur förekomma dylika förflyttningar i jämförelsevis stor utsträckning. Uppenbart är, att, då förflyttningarna äga rum efter ansökan eller efter muntligen framställd begäran, ingen anledning förefinnes att tillerkänna vederbörande ersättning för flyttningskostnader, men å andra sidan måste det anses med billighet och rättvisa överensstämmande, att vid tvångsförflyttningar dylik ersättning tillerkännes den förflyttade.

I detta sammanhang må framhållas, att statens järnvägars personal på grund av gällande fribiljettsbestämmelser åtnjuter vissa lättnader i avseende å kostnader för förflyttning. För personal, som har bostad in natura å såväl den gamla som den nya stationeringsorten, innebär alltså förflyttningen huvudsakligen utgifter för in- och uppäckning samt transport till och från järnvägsvagn av flyttsaker ävensom möjligen uppkommande merkostnader för mat och dylikt under flyttningen, i den mån dessa icke täckas av traktamentsersättning, som utgår under resan till den nya stationsorten. Tjänstehavare vid statens järnvägar åtnjuter nämligen vid förflyttning av här ifrågasvarande slag, förutom traktamentsersättning för erforderliga resedagar, fri transport å järnväg för sitt husgeråd intill viss omfattning samt fribiljett för sig och sina familjemedlemmar.

I allt fall läser icke kunna förnekas, att de befattningshavare, som bliva underkastade tvångsförflyttning, få vidkännas en för personer i deras ställning kännbar ekonomisk uppoffring. Saknaden av bestämmelser, innefattande rätt för statens järnvägars förvaltning att medgiva utbetalande av ersättning för flyttningskostnader, har också medfört olägenheter från tjänstesynpunkt, då ju i många fall förflyttningar, som för tjänsten ansetts fördelaktiga, icke kommit till utförande av hänsyn till vederbörande befattningshavare. Styrelsen finner det alltså vara av största vikt, att bestämmelser snarast måtte komma till stånd för ordnande av berörda förhållanden.

Beträffande sättet för utmätande av storleken av den ifrågasatta ersättningen för flyttningskostnaden bör naturligtvis i varje fall prövas, vilka kostnader i verkligheten utgått och i vad mån dessa skäligen böra bestridas av statsbaneförvaltningen.

Styrelsen har tänkt sig, att styrelsen skulle erhålla befogenhet att avgöra ärenden av ifrågasvarande art, men att, då ett hänskjutande till styrelsens prövning av varje vid distrikten förekommande dylik fråga icke torde kunna anses vara påkallat av dessa ärendens allmänna natur, styrelsen tillika skulle äga att bemyndiga underlydande distriktsförvaltningar eller annan järnvägsmyndighet att vid tvångsförflyttning i sådana fall, där ersättningsfrågorna äro av helt vanlig art, medgiva gottgörelse för själva flyttningskostnaden i enlighet med av styrelsen fastställda grunder. Enligt styrelsens mening kunna i dessa grunder lämpligen stadgas vissa maximibelopp, vilka lämpligen kunna anpassas efter det antal rum, som jämlikt av Eders Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser vederbörande tjänsteman högst kan erhålla såsom bostad in natura. Styrelsen har tänkt sig, att man härvid skulle

kunna utgå från ett maximibelopp av 100 kronor, att gälla för tjänsteman, som kan erhålla en bostad av högst två rum och kök, samt öka detta belopp med 50 kronor för varje ytterligare tillkommande rum.

I sådana fall, då vederbörande befattningshavare är bunden genom hyreskontrakt å den gamla tjänstgöringsorten och på grund härav nödgas betala hyra på två ställen, böra jämväl hans av förflyttningen förorsakade kostnader härutinnan kunna ersättas. Sist omnämnda fall behöva dock endast undantagsvis ifrågakomma, då nämligen vederbörande myndigheter erhållit förstärkning att i möjligaste mån undvika förflyttning av personal, som på förenämnda sätt är bunden.»

Med stöd av vad styrelsen sålunda anfört har järnvägsstyrelsen hemställt, att i § 10 av avlöningsreglementet må införas en ny, med 7:o) betecknad punkt av följande lydelse:

»7:o). I de fall då järnvägsstyrelsen eller den underlydande myndighet, som av järnvägsstyrelsen utrustats med befogenhet att besluta i ämnet, så prövar skäligt, må till tjänsteman, som utan ansökan förflyttas till annan tjänstgöringsort, utbetalas ersättning för ej mindre den merutgift, som på grund av förflyttningen kan uppstå därigenom, att han nödgats vidkännas kostnad för bostad å såväl den gamla som den nya tjänstgöringsorten, än även den kostnad i övrigt, som kan visas hava uppstått till följd av förflyttningen.»

1915 års
kommission.

1915 års kommission har i denna fråga anfört, att kommissionen haft för avsikt att söka åvägbringa i möjligaste mån likformiga bestämmelser vid de olika verken uti ifrågavarande ämne och att kommissionen på grund härav föranstaltat om vissa utredningar. Med avseende å de olägenheter, som må anses förknippade med den nuvarande bristen på bestämmelser i ämnet vid statens järnvägar, har kommissionen emellertid ansett sig böra redan i detta sammanhang understödja järnvägsstyrelsens ifrågavarande framställning. Med hänsyn till att denna fråga borde lösas i ett sammanhang för samtliga de ifrågavarande verken, har kommissionen dock ansett, att det föreslagna, mera provisoriska stadgandet för statens järnvägars del borde givas följande, något mera begränsade omfattning:

»Tjänsteman, som utan ansökan eller därom uttryckt önskan förflyttas från en tjänstgöringsort till en annan, må av järnvägsstyrelsen, eller efter dennas bestämmande av underlydande myndighet, tilldelas ersättning, ej mindre, då sådant av förhållandena påkallas, för den merutgift, som på grund av förflyttningen uppstått därigenom, att han nödgats vidkännas kostnad för bostad å såväl den gamla som den nya tjänstgöringsorten, än även, där så prövas skäligt, för kostnader i och för in- och uppackning samt transport till och från järnvägsvagn av tjänstemannens flyttsaker.»

Den möjlighet, som vid vissa verk redan föreligger att gottgöra *Departements-*
chefen.
en tjänsteman för utgifter, vilka förorsakats av förflyttning oberoende av befattningshavarens önskan, sträcker sig i allmänhet icke längre än som avses i det av 1915 års kommission för statens järnvägars del nu föreslagna stadgandet. Då detta icke på något sätt torde kunna föregripa en mera ingående behandling av spørsmålet och då det är av vikt att redan nu i någon mån avhjälpa de olägenheter, som äro förbundna med bristen på bestämmelser i ämnet vid statens järnvägar, anser jag mig med en formell jämkning böra tillstyrka kommissionens förslag. I likhet med kommissionen anser jag emellertid, att denna ur såväl förvaltningens som den enskilde tjänstemannens synpunkt ingalunda oviktiga fråga snarast möjligt bör erhålla en mera definitiv och enhetlig lösning vid varandra närstående verk.

I de av 1915 års kommission i dess betänkande behandlade frågor rörande statens järnvägar, vilka av mig nu icke berörts, ansluter jag mig till kommissionens förslag.

De av mig föreslagna förändringarna i kommissionens förslag äro ej av beskaffenhet att föranleda någon förändring i de av kommissionen beräknade årliga kostnaderna för förslaget genomförande.

Under återopande av vad jag sålunda anfört, får jag hemställa, *Departements-*
chefens hem-
ställan.
att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

dels godkänna det såsom bilaga vid detta protokoll fogade förslag till förnyat avlöningsreglemente för tjänstemän vid statens järnvägar;

dels ock medgiva, att Kungl. Maj:t må, i huvudsaklig överensstämmelse med de här ovan i statsrådsprotokollet angivna grunder, utfärda nödiga bestämmelser i fråga om övergång på ny stat för den personal, som antagits i ordinarie tjänst före den nya lönestatens trädande i kraft.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställen behagade Hans Maj:t Konungen

Kungl. Maj:ts nåd. proposition Nr 381.

lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle till riksdagen avlätas.

Ur protokollet:

Fredric Hawerman.

Bil. I.

Förslag

till

förnyat avlöningsreglemente för tjänstemän vid statens järnvägar.

§ 1.

1:o) Till generaldirektören och chefen för statens järnvägar utgår i årligt arvode 20,000 kronor.

Till en var av de två överdirektörerna och souscheferna, till överingenjören och chefen för statens järnvägsbyggnader samt till överingenjören och chefen för statens järnvägars huvudverkstäder utgå arvoden med 12,000 kronor.

2:o) Generaldirektör är berättigad att från och med månaden näst efter den, under vilken han uppnått 65 levnadsår, under sin återstående livstid av trafikmedel uppbära en årlig pension av 6,000 kronor. Generaldirektör, som, innan han uppnått 65 levnadsår, antingen på grund av sjukdom eller därigenom, att han efter utgången av den tid, för vilken han förordnats, icke erhåller förnyat förordnande, eller ock eljest utan egen begäran nödgas avgå från sin befattning utan att på grund av tjänstefel hava förverkat densamma, är berättigad att i pension uppbära ett årligt belopp av 6,000 kronor för tiden, intill dess han uppnått 65 års ålder. Skulle generaldirektör före utgången av den tid, erhållet förordnande avser, befinnas vara av sjukdom oförmögen till vidare nöjaktig tjänstgöring, skall han vara underkastad skyldighet att avgå mot åtnjutande av pension enligt nu angivna bestämmelser. Såsom pensionsavgift skall å det för generaldirektör bestämda arvodet eller den honom under tiden, intill dess han uppnått 65 år, tillkommande pension avdragas ett årligt belopp av

360 kronor, som skall inbetalas till den i 19 § av lagen angående rätt till pension för tjänstemän vid statens järnvägar omförmälda fond; skolande ovannämnda pensionsbelopp gäldas efter de i 20 § av samma lag angivna grunder.

Vad sålunda är stadgat om generaldirektör gäller jämväl om överdirektör och överingenjör.

3:o) Övriga vid statens järnvägar anställda tjänstemän tillkommer arvode enligt bestämmelserna i § 2 av detta avlöningsreglemente.

4:o) Till en var av två järnvägsfullmäktige må utgå arvode efter 5,000 kronor för år.

5:o) Till en var av tre överrevisorers må utgå ett årligt arvode av 2,500 kronor.

6:o) Arvode, med undantag av det till generaldirektören, till överdirektör, till överingenjör, till järnvägsfullmäktig och till överrevisor utgående, som överstiger 3,900 kronor, fördelas till två tredjedelar i lön och en tredjedel i tjänstgöringspenningar. Av arvode till belopp av 3,900 kronor och därunder utgöra tre fjärdedelar lön och en fjärdedel tjänstgöringspenningar.

§ 2.

1:o) Till annan *tjänsteman i styrelsen* än generaldirektör, överdirektör och överingenjör utgår avlöning dels såsom arvode och dels, där bostad in natura icke åtnjutes, i form av ersättning för bostad och bränsle, allt enligt följande stat. Där ersättning för bostad och bränsle icke är i staten med visst oföränderligt belopp angiven, utgår samma ersättning med 40 procent av arvodet med den i staten bestämda begränsning. Nämda ersättning anses tillhöra lönen.

	Be- gyn- nelse- arvode kr.	Arvode efter					Ersättning för bostad och bränsle		Summa avlöning				
		3 år kr.	6 år kr.	9 år kr.	12 år kr.	15 år kr.	lägst kr.	högst kr.	lägst kr.	högst kr.			
<i>Tjänstemän av högre grad:</i>													
Byråchef ¹⁾	6,600	6,900	7,200	7,500			2,400		9,000	9,900			
Förste byrådirektör ¹⁾													
Byrådirektör ¹⁾	5,400	5,700	6,000	6,300			2,160	2,400	7,560	8,700			
Ombudsman													
Överkontrollör													
Arkitekt													
Överinspektör ¹⁾													
Sekreterare ¹⁾													
Kamrer och föreståndare för kammarkontoret													
Förste aktuarie och före- ståndare för statistiska kont- oret													
Milkontrollör och förestån- dare för milkontoret													
Revisor och föreståndare för revisionskontoret					4,800	5,100					5,400	5,700	
Intendent o. föreståndare för biljett- och blankettkontoret													
Förste kontrollör													
Byråingenjör av 1:a klass ¹⁾													
Lantmätare ..													
Förrådskontrollör													
Kassör													
Registrator													
Notarie													
Aktuarie	3,900	4,200	4,500	4,800		1,560	1,600	5,460	6,400				
Byråingenjör av 2:a klass													
Kontrollör													
Expeditionsföreståndare ²⁾ ..	3,600	3,900	4,200	4,500		1,440	1,600	5,040	6,100				
Förste bokhållare	3,000	3,300	3,600	3,900	4,200		1,200	1,600	4,200	5,800			
Underingenjör													
Manlig bokhållare	2,700	3,000	3,300	3,600	3,900		1,080	1,560	3,780	5,460			
» ritare	2,100	2,400	2,700	3,000	3,300	3,600	840	1,200	2,940	4,800			
» kontorsskrivare													
Kvinnlig bokhållare	1,950	2,250	2,550				750		2,700	3,300			
» ritare	1,500	1,650	1,950	2,250			600	650	2,100	2,900			
» kontorsskrivare													
<i>Tjänstemän av lägre grad:</i>													
Manligt kontorsbiträde ³⁾ ...	1,350	1,425	1,500	1,650	1,950		540	780	1,890	2,730			
Vaktmästare ⁴⁾	1,275	1,350	1,425	1,500	1,650				1,275	1,650			
Kvinnligt kontorsbiträde ...	1,275	1,350	1,425	1,500	1,650		500		1,775	2,150			

¹⁾ Tjänstemän av denna kategori kan i stället för ersättning för bostad och bränsle erhålla bostad in natura om 6 rum och kök. ²⁾ Denne tjänstemän kan i stället för ersättning för bostad och bränsle erhålla bostad in natura om 4 rum och kök. ³⁾ Kontorsbiträde, som tjänstgör såsom förman å biljettryckeriet, kan erhålla ett tilläggsarvode av högst 180 kronor om året. ⁴⁾ Vaktmästare erhåller bostad in natura. Förste vaktmästare erhåller ett tilläggsarvode av 200 kronor om året.

Anm. Tilläggsarvode anses såsom extra inkomst och må förty icke ens till någon del uppbäras av tjänstemän, då han ej tjänstgör.

2:o) *Tjänsteman vid distrikten och huvudverkstäderna* åtnjuter arvode enligt följande stat:

	Begy- nelse- arvode kr.	A r v o d e e f t e r				
		3 år kr.	6 år kr.	9 år kr.	12 år kr.	15 år kr.
<i>Tjänstemän av högre grad:</i>						
Distriktschef	9,000					
Bandirektör	6,600	6,900	7,200	7,500		
Maskindirektör						
Trafikdirektör						
Distriktssekreterare	5,400	5,700	6,000	6,300		
Förrådsintendent						
Baningenjör av 1:a klass						
Maskiningenjör av 1:a klass	5,100	5,400	5,700	6,000		
Trafikinspektör av 1:a klass						
Överinspektör						
Baningenjör av 2:a klass	4,800	5,100	5,400	5,700		
Telegrafingenjör						
Signalingenjör						
Maskiningenjör av 2:a klass	4,500	4,800	5,100	5,400		
Trafikinspektör av 2:a klass						
Distriktskamrer						
Verkstadskamrer	4,200	4,500	4,800	5,100		
Förrådsförvaltare						
Stationsinspektör å 1:a klassens station						
» » 2:a » »						
Distriktskassör	3,900	4,200	4,500	4,800		
Baninspektör						
Maskininspektör						
Elektroingenjör	3,600	3,900	4,200	4,500		
Byråassistent						
Stationsinspektör å 3:e klassens station						
Underinspektör	3,300	3,600	3,900	4,200		
Expeditionsföreståndare						
Stationsinspektör å 4:e klassens station A						
Underingenjör	3,000	3,300	3,600	3,900	4,200	
Förste bokhållare						
Förste telegrafist						
Stationsinspektör å 4:e klassens station B	2,700	3,000	3,300	3,600	3,900	
Bokhållare						
Förste stationsskrivare						
Telegrafist	2,400	2,700	3,000	3,300	3,600	
Manlig ritare						
» kontorsskrivare						
Stationsskrivare	1,500	1,650	1,950	2,250		
Kvinnlig ritare						
» kontorsskrivare						

	Begy- nelse- arvode kr.	A r v o d e e f t e r				
		3 år kr.	6 år kr.	9 år kr.	12 år kr.	15 år kr.
<i>Tjänstemän av lägre grad:</i>						
Lokomotivmästare	2,400	2,700	3,000	3,300	3,600	
Vagnmästare	2,100	2,400	2,700	3,000	3,300	
Ledningsmästare						
Verkstadsmästare	2,100	2,400	2,700	3,000		
Stationsmästare å 5:e klassens station ..	1,950	2,250	2,550			
Överbanmästare	1,650	1,950	2,250	2,550		
Lokomotivförare						
Maskinist						
Banmästare av 1:a klass						
Trädgårdsmästare						
Förrådsmästare						
Stationsmästare å 6:e klassens station...	1,650	1,950	2,250			
Bangårdsmästare						
Tågmästare						
Verkstadsförman						
Ledningsförman						
Förste kontorsbiträde						
Banmästare av 2:a klass						
Reparatör						
Vagnförman	1,425	1,500	1,650	1,950		
Stallförman						
Stationsmästare å 7:e klassens station...						
Konduktör						
Manligt kontorsbiträde						
Stationsförman	1,350	1,425	1,500	1,650	1,950	
Portvakt å 1:a klassens station eller vid verkstad						
Banvaktsförman						
Trädgårdsförman						
Lokomotiveldare	1,350	1,425	1,500	1,650	1,800	
Vagnskötare						
Förrådsförman						
Maskin- och pannskötare						
Underreparatör						
Kvinnligt kontorsbiträde						
Vaktmästare						
Banvakt						
Vagn- och stallkarlar	1,275	1,350	1,425	1,500	1,650	
Förrådsvakt						
Ledningsvakt						
Stationskarl						

Ann. 1. Tjänsteman, som tillika är tågdirigent, kan erhålla ett tilläggsarvode efter högst 300 kronor om året.

Ann. 2. Tilläggsarvode anses såsom extra inkomst och må förty icke ens till någon del uppbäras av tjänsteman, då han ej tjänstgör.

3:o) Då Kungl. Maj:t finner sådant lämpligt, må kontorsskrivare avlönas efter beting på det sätt, att han erhåller betalning, i den mån han verkställer arbete, varå styrelsen utsatt visst pris. Så avlönad kontorsskrivare skall för utförandet av sådana arbeten, vilka icke lämpligen kunna på nämnda sätt gottgöras, erhålla betalning för timme enligt pris, som styrelsen fastställer.

Undantagsvis må i de fall, då järnvägsstyrelsen anser sådant lämpligt för tillgodoseende av statens järnvägars intressen, beträffande tjänstemän av lägre grad avlöningen för visst arbete kunna bestämmas efter ackord eller beting.

§ 3.

Antalet av nedanstående befattningar utgör

i styrelsen:

byråchefer	11
förste byrådirektörer	2
byrådirektörer	5
ombudsmän	2
överkontrollör	1
arkitekt	1
överinspektörer	3
sekreterare	12
kamrer och föreståndare för kammarkontoret	1
förste aktuarie och föreståndare för statistiska kontoret	1
milkontrollör och föreståndare för milkontoret	1
revisor och föreståndare för revisionskontoret	1
intendent och föreståndare för biljett- och blankettkontoret	1
förste kontrollörer	3
byråingenjörer av 1:a klass	15
lantmätare	1
förrådskontrollör	1
kassör	1
registrator	1
notarier	12
aktuarier	2
byråingenjörer av 2:a klass	13
kontrollörer	7
expeditionsföreståndare	1

vid distrikten och huvudverkstäderna:

distriktschefer	5
bandirektörer	5
maskindirektörer	6
trafikdirektörer	5
distriktssekreterare	5
förrådsintendenter	5
baningenjörer av 1:a klass	13
maskiningenjörer av 1:a klass	15
trafikinspektörer av 1:a klass	10
överinspektorer	3
baningenjörer av 2:a klass	1) 20
telegrafingenjörer	5
signalingenjörer	5
maskiningenjörer av 2:a klass	9
trafikinspektörer av 2:a klass	14
distriktskamrer	5
verkstadskamrer	1
förrådsförvaltare	1
stationsinspektorer å 1:a klassens stationer	13
stationsinspektorer å 2:a klassens stationer	33
distriktskassörer	5
baninspektorer	5
maskininspektorer	20
elektroingenjör	1
byråassistenter	38
stationsinspektorer å 3:e klassens stationer	43
underinspektorer	8
expeditionsföreståndare	20.

Antalet övriga i § 2 omförmälda befattningar bestämmes för varje år av Kungl. Maj:t.

§ 4.

1:o) Tjänsteman, för vilken arvode i § 2 finnes bestämt till ett lägsta och därefter följande högre belopp, erhåller arvodesförhöjning efter att hava innehaft ett och samma arvode i tre år; och äger sådan förhöjning rum intill dess det för befattningen stadgade högsta arvodet uppnåtts.

1) Minskas till 15 i mån av ledigblivande av befattningar utav ifrågakarande slag.

2:o) Förhöjt arvode tillträdes vid början av kalenderåret näst efter det, varunder den stadgade tjänsteåldern blivit uppnådd.

I övrigt gäller såsom allmänna villkor för erhållande av arvodesförhöjning:

att tjänsteman under mera än fyra femtedelar av den tjänstetid, som erfordras för att vinna arvodesförhöjning, med gott vitsord bestritt sin egen eller på grund av förordnande annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honori till last den tid han åtnjutit semester eller tjänstledighet utan arvodesavdrag eller fullgjort värnplikt, samt

att tjänsteman icke redan uppnått den levnadsålder, vid vilken han enligt gällande bestämmelser är förpliktad att från tjänsten avgå.

3:o) En var tjänsteman, som befordras eller i annan ordning förflyttas från en befattning till annan, erhåller i den nya befattningen såsom begynnelsearvode minst det arvode, han vid förflyttningen innehade i den förra befattningen.

Förekommer ej sådant arvode, men väl högre arvode i den nya befattningen, tilldelas den förflyttade det närmast högre arvode, som förekommer för den nya befattningen.

Den, som efter egen ansökning eller därom uttryckt önskan förflyttas till befattning med lägre arvode, må dock icke bekomma mer än det högsta för sistnämnda befattning förekommande arvode.

Tjänsteman, som befordras eller i annan ordning förflyttas från en befattning till en annan, äger att i fråga om begynnelsearvode och arvodesförhöjning i den nya befattningen tillgodoräkna sig hela den tid, han åtnjutit det vid förflyttningen innehavda arvodet, oavsett i vilken befattning han innehaft detsamma.

Tjänsteman av lägre grad, som befordras till befattning såsom tjänsteman av högre grad, må, i den mån sådant erfordras till förekommande av löneminskning i den nya befattningen, kunna av järnvägsstyrelsen tilldelas ett personligt lönetillägg, motsvarande den minskning, han i annat fall skulle hava fått vidkännas; med rätt för tjänstemannen att uppbära ifrågavarande lönetillägg intill dess arvodesförhöjning första gången erhålles i den nya befattningen.

4:o) Undantagsvis må, när statens järnvägars intressen så oundgängligen fordra, Kungl. Maj:t kunna, för förvärvande eller bibehållande i tjänst av särskilt kvalificerad person, tilldela befattningshavare ett högre arvode i vederbörande tjänst än det, vartill han enligt förut

angivna grunder eljest skulle varit berättigad, dock icke i något fall högre än det för befattningen bestämda slutarvode.

I fråga om befattning med lägsta arvode av 3,000 kronor eller därunder må dock järnvägsstyrelsen, där särskilda omständigheter föreligga och den av Kungl. Maj:t för året fastställda arvodesstaten sådant medgiver, i begynnelsearvode tilldela ny innehavare av dylik befattning ett för befattningen ifrågakommande högre arvode.

§ 5.

1:o) Fullt arvode må under loppet av samma kalenderår till en var tjänsteman, som åtnjuter semester eller tjänstledighet för enskilda angelägenheter, utgå till innehavare av befattning inom styrelsen med lägsta arvode av 4,800 kronor eller däröver under fyrtiofem dagar, till övriga tjänstemän av *högre grad* under trettio dagar samt till tjänstemän av *lägre grad* under femton dagar; skolande likväl vid bestämmandet av denna tid icke medräknas den tid, tjänsteman efter styrelsens medgivande använt för att utom sin tjänstgöringsort på egen bekostnad göra iakttagelser i sitt yrke, eller den tid, som åtgått för fullgörande av de skyldigheter, vilka ålegat honom såsom fullmäktig eller revisor vid statens järnvägstrafiks pensionsinrättning, eller de sön- och helgdagar, han enligt gällande bestämmelser varit befriad från tjänstgöring för åtnjutande av sabbatsvila.

Åtnjuter tjänsteman ledighet för sjukdom eller svag hälsas vårdande, må fullt arvode till honom utgå för en tid av högst fyrtiofem dagar under ett och samma kalenderår.

Om han åtnjuter såväl semester eller ledighet för enskilda angelägenheter som ledighet för sjukdom eller svag hälsas vårdande, må dock sammanlagda antalet dagar, för vilka tjänsteman under nämnda förhållanden äger uppbära fullt arvode, icke överstiga fyrtiofem dagar.

2:o) Under semester utöver den i nästföregående moment för vederbörliga fall stadgade tid för fullt arvodes åtnjutande eller där annan tjänstledighet utöver samma tid prövas på grund av föreliggande omständigheter böra beviljas tjänsteman, må för sålunda överskjutande tid tjänstgöringspenningar icke uppbäras.

3:o) Hindras tjänsteman av sjukdom att förrätta sin tjänst utöver den tid, fullt arvode enligt vad ovan sagts till honom utgår, äger han uppbära hela lönen.

Åtnjuter tjänsteman semester eller tjänstledighet för enskilda angelägenheter, sammanlagt för år ej överstigande den tid, fullt arvode

vid dylik ledighet till honom utgår, äger han jämväl, oavsett den ledighet han förut under året åtnjutit, uppbära hela lönen.

Åtnjuter tjänsteman däremot eljest utöver nyssnämnda tid semester eller tjänstledighet av annan anledning än sjukdom, eller avstänges han i behörig ordning från tjänstgöring, eller är han eljest lagligen förhindrad att sköta sin befattning, kan han förpliktas att under ledigheten utöver sina tjänstgöringspenningar avstå så mycket av lönen, som för tjänstens förrättande erfordras eller eljest prövas skäligt.

4:o) Är tjänsteman sjuk i följd av kroppsskada, ådragen i tjänsteövning, må, såsom undantag från vad ovan är stadgat, arvode till honom utgå under högst sex månader oavkortat samt efter denna tid med belopp, som för tjänsteman av *högre grad* av Kungl. Maj:t och för tjänsteman av *lägre grad* av styrelsen bestämmes.

5:o) Har generaldirektör, överdirektör eller överingenjör beviljats ledighet och vikarie för honom förordnats, må på Kungl. Maj:ts prövning bero, huru stor del av arvodet skall till vikarien avstås.

§ 6.

1:o) Den, som på förordnande förvaltar ledig befattning, åtnjuter under tiden de med densamma förenade avlöningsförmåner.

2:o) I övrigt utgår, där ej i förekommande fall högre ersättning efter vad i nästföregående paragraf mom. 3 stadgas eller resekostnads- och traktamentsersättning anses böra ifrågakomma, ersättning för uppehållande av högre befattning vid styrelsen sålunda, att den vikarierande äger, mot avstående av egna tjänstgöringspenningar, uppbära ersättning för mistade tjänstgöringspenningar och därutöver vad som motsvarar skillnaden mellan tjänstgöringspenningarna i lägsta lönegraden för, å ena sidan, den högre befattning, som uppehålls, och, å andra sidan, den vikarierandes egen befattning. Dylik vikariatsersättning utgår dock icke, då uppehållandet av högre befattning är beroende därav, att ordinarie tjänsteman företagit av sin berörda befattning föranledd tjänsteresa som varat endast några få dagar.

Ersättning till den, som på förordnande uppehåller generaldirektörs-, överdirektörs- eller överingenjörsbefattning, bestämmes för varje gång av Kungl. Maj:t.

Angående ersättning för uppehållande av högre befattning vid distrikten äger järnvägsstyrelsen utfärda närmare bestämmelser.

§ 7.

För åtnjutande av de med befattning förenade avlöningsförmåner gälla följande allmänna bestämmelser:

1:o) Tjänsteman skall vara underkastad icke allenast de i gällande instruktion givna bestämmelser utan ock den utvidgade eller förändrade tjänstgöring eller den förflyttning till annan tjänstgöringsort eller annan befattning vid statens järnvägar, som kan varda honom i behörig ordning ålagd, dock utan minskning i det honom vid förflyttningen enligt stat tillkommande arvode.

Likaledes skall tjänsteman vara skyldig underkasta sig dels, efter vederbörande överordnade myndighets bestämmande, uppbörande av eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja befattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed, dels ock de förändrade bestämmelser i fråga om pension, som kunna varda stadgade.

Den, som i följd av befattnings indragning eller förändring förflyttas till annan befattning med ringare avlöningsförmåner, är berättigad erhålla, förutom vid förflyttningen innehavande arvode, jämväl bostadsförmån eller ersättning för bostad och bränsle enligt de för den förut innehavda befattningen gällande grunder, ävensom från den tid, han i sin förra befattning skulle hava kommit i åtnjutande av förhöjning i arvode, dylik arvodesförhöjning. Enahanda förmåner må ock, i den mån järnvägsstyrelsen så prövar skäligen, tillerkännas den, som förflyttas till annan befattning på grund av avtagande själs- eller kroppskrafter, minskad syn- eller hörsel förmåga eller ock annan dylik oförvållad anledning.

2:o) Med befattning vid statens järnvägar må icke förenas annan tjänst å rikets, riksdagens eller kommuns stat.

Ej heller må med befattning vid statens järnvägar förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försett eller blivit såsom aktiebolag registrerat, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning av vad slag som helst, så framt ej, vad angår verkets chef, överdirektör, överingenjör, distriktschef, byråchef, förste byrådirektör, byrådirektör eller överkontrollör, Kungl. Maj:ts och, vad angår innehavare av annan befattning, järnvägsstyrelsen uppå därom gjord framställning och efter prövning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses hinderlig för fullgörande av tjänstgöringen vid statens järnvägar, finner uppdraget eller befattningen kunna få tillsvidare mottagas och bibehållas.

Över alla av styrelsen i ovannämnda hänseenden meddelade beslut skall förteckning föras hos styrelsen.

Gift kvinna må till ordinarie befattning befordras allenast efter av Kungl. Maj:t på framställning i varje särskilt fall lämnat medgivande. Där kvinnlig innehavare av ordinarie befattning ingår äktenskap, skall hon icke vara skyldig att av sådan anledning avgå från befattningen, därest icke järnvägsstyrelsen med hänsyn till befattningens behöriga upprätthållande finner det nödigt.

3:o) Avlöning må ej utgå till tjänsteman för tid, varunder han avhållit sig från tjänstgöring utan att hava i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunnat styrka giltigt förfall.

Därest tjänsteman varder avstängd från tjänstgöring eller tagen i häkte, skall den del av hans avlöning, som icke av styrelsen provas böra användas till befattningens uppehållande, under tiden innehållas, såvida ej styrelsen finner skäligt låta honom uppbära något därav.

§ 8.

Vid avgång från statens järnvägars tjänst till följd av avskedstagande, entledigande eller dödsfall utgår till generaldirektör, överdirektör och överingenjör arvudet samt till annan tjänsteman lönen till månadens slut. Tjänstgöringspenningar utgå endast till och med den dag, avgången sker.

Avlider tjänsteman i följd av olyckshändelse under tjänsteutövning, må ett belopp, motsvarande en månads avlöning, såsom begravningshjälp tilldelas stärbuset.

§ 9.

1:o) Förmånen av fri bostad uti järnvägens egna eller förhyrda lägenheter må, där styrelsen finner sådant vara för järnvägstrafiken behöfligt, tillkomma *dels* byråchef, förste byrådirektör, byrådirektör, överinspektör, sekreterare, byråingenjör av 1:a klass, expeditionsföreståndare, förste vaktmästare och vaktmästare i styrelsen, *dels* följande tjänstemän av *högre grad* vid distrikten och huvudverkstäderna, nämligen: distriktschef, ban-, maskin- och trafikdirektör, distriktssekreterare, förrådsintendent, ban-, maskin-, telegraf- och signalingenjör, trafikinspektör, överinspektör, baninspektör, maskininspektör, elektroingenjör, byråassistent, stationsinspektör, underinspektör, expeditionsföreståndare för biljettexpedition, förste stationsskrivare å station av 2:a eller 3:e klass samt dylik tjänsteman å station av högre klass, som tjänstgör antingen

å stationsinspektors expedition och regelbundet användes i yttre tjänstgöring eller å biljettexpedition, ävensom tjänsteman, vilken tjänstgör såsom tågledare och därför uppbär i avlöningsstaten fastställt arvode, dels samtliga tjänstemän av *lägre grad* vid distrikten eller huvudverkstäderna med undantag av lokomotivförare, tågmästare, ogift förste kontorsbiträde och ogift manligt kontorsbiträde samt sådant gift förste kontorsbiträde och gift manligt kontorsbiträde, som icke regelbundet användes i yttre tjänstgöring, konduktör, eldare, vagnskötare och kvinnligt kontorsbiträde.

Där lokala förhållanden göra sådant nödigt eller lämpligt, må fri bostad antingen i järnvägens egna eller förhyrda hus eller ock efter Kungl. Maj:ts godkännande i av järnvägsförvaltningen förhyrd lägenhet tillkomma jämväl här ovan ej nämnda tjänstemän vid distrikten ävensom de tjänstemän, i fråga om vilka, på sätt ovan angivits, undantag stadgats beträffande förmånen att erhålla inkvartering in natura.

2:o) Med fri bostad är förenad förmånen av fritt bränsle enligt stat, som av styrelsen fastställles.

3:o) Tjänstemän vid distrikten, vilka ej åtnjuta fri bostad, äga uppbära ersättning för bostad och bränsle med 20, 25, 30, 35 eller 40 procent av arvodet allt efter den ort, där vederbörande är placerad, i enlighet med de grunder, som av Kungl. Maj:t bestämmas; dock med iakttagande därav, att beloppet av nämnda ersättning ej må överstiga:

a) å station, där ersättningen utgår med 40 procent:

för tjänsteman, som kan erhålla 6 rum och kök eller därutöver	kronor	2,400
» » » » » 5 » » »	»	2,000
» » » » » 4 » » »	»	1,600
» » » » » 3 » » »	»	1,200
» » » » » 2 » » »	»	900,

skolande dock högsta ersättningen utgöra: för distriktskassör och stationsinspektör å station av lägre klass än 2:a: 1,600 kronor; för kvinnlig kontorsskrivare och kvinnlig ritare 650 kronor samt för kvinnligt kontorsbiträde 500 kronor;

b) å övriga stationer:

för tjänsteman, som kan erhålla 6 rum och kök eller därutöver	kronor	2,000
» » » » » 5 » » »	»	1,700
» » » » » 4 » » »	»	1,400
» » » » » 3 » » »	»	1,000
» » » » » 2 » » »	»	750,

skolande dock högsta ersättningen utgöra: för distriktskassör och stationsinspektör å station av lägre klass än 2:a: 1,400 kronor; för kvinnlig

kontorsskrivare och kvinnlig ritare 600 kronor samt för kvinnligt kontorsbiträde 450 kronor.

4:o) Ersättning för bostad och bränsle anses tillhöra lönen.

§ 10.

1:o) *Felräkningspenningar* tillkomma

a) *kassör i styrelsen* samt *distriktskassör* med 300 kronor om året;

b) *annan personal*, som i regelbunden tjänstfördelning handhar uppbörd från allmänheten, med högst 0.1 procent av samtliga redovisade trafik- och telegraminkomster jämte efterkravsbelopp till fördelning mellan nämnda personal på avsändnings- och emottagningsstationerna, med iakttagande att beloppet, för tjänsteman och år räknat, ej må överstiga:

å biljettexpeditionerna vid Stockholms centralstation, Göteborgs och Malmö huvudstationer ävensom å statens järnvägars resebyrå i Stockholm kronor 240,

samt å övriga expeditioner och stationer » 180;

ägande Kungl. Maj:t i övrigt meddela närmare bestämmelser rörande sättet för fördelning av felräkningspenningar m. m.;

c) *tjänsteman, vilken verkställer utbetalning av avlöning*, uppgående till minst 100,000 kronor för år, med 25 öre för varje fulla tusental kronor av samma avlöning, under förutsättning att särskilt arvode enligt 2:o) här nedan icke utgår till vederbörande.

2:o) *Extra arvode* av högst 300 kronor om året för varje bansektion tillkommer tjänsteman vid distrikten som handhaver *underkassörsgöromål* vid banavdelningen.

3:o) *Anmärkningsprovision* tillkommer *tjänsteman vid revisions- och kontrollkontoren* enligt de närmare grunder, Kungl. Maj:t bestämmer, med högst 15 procent å varje belopp, som på grund av anmärkning, gjord av sådan tjänsteman, antingen, såsom ej behörigen uppburet, till statens järnvägar inflyter eller, såsom för högt debiterat, till vederbörande återgäldas.

4:o) *Milpenningar* tillkomma *tågpersonalen* enligt de grunder, Kungl. Maj:t fastställer.

5:o) *Premier* må enligt särskilda av Kungl. Maj:t fastställda bestämmelser kunna tilldelas tjänstemän av *lägre grad*, till följd av vilkas hushållning med materialier avsevärda besparingar i utgifterna för trafiken åstadkommits.

6:o) Om extra inkomst enligt denna paragraf gäller vad i § 2 för där omnämnt tilläggsarvode är stadgat.

7:o) Tjänsteman, som utan egen ansökning eller därom uttryckt önskan förflyttas från en tjänstgöringsort till en annan, må, där så finnes skäligt, av järnvägsstyrelsen eller efter styrelsens bestämmande av underlydande myndighet tilldelas ersättning, ej mindre för den merutgift, som på grund av förflyttningen uppstått därigenom, att han nödgats vidkännas kostnad för bostad å såväl den gamla som den nya tjänstgöringsorten, än även för kostnader i och för in- och upppackning samt transport till och från järnvägsvagn av tjänstemannens flyttsaker.

§ 11.

Tjänsteman av *lägre grad*, med undantag av kvinnligt kontorsbiträde, erhåller antingen uniformspersedlar in natura eller ock beklädnadsersättning till visst årligt belopp jämte i vissa fall överdragskläder in natura, allt enligt reglemente, som av styrelsen fastställles.

§ 12.

Dyrortstillägg utgår med 100 kronor om året till tjänstemän av *lägre grad*, vilkas arvode icke överstiger 1,950 kronor och som äro placerade i städer med minst 15,000 invånare samt, vad Stockholms-trakten angår, å stationer och bansträckor utom Stockholm till och med Älvsjö, Järva och Värtan.

Kallortstillägg utgår:

för samtliga tjänstemän å bandelarna från Bräcke till och med Jörn, jämte bilinjerna Långsele—Sollefteå, Mellansel—Örnsköldsvik, Vännäs—Umeå och Bastuträsk—Skellefteå—Kallholmen, från Järpen till och med Duved samt från Lit till och med Volgsjön med bilinjerna Jämtlands Sikås—Hammerdal och Ulriksfors—Strömsund med fem kronor i månaden;

för samtliga tjänstemän å bandelarna från Duved till Riksgränsen bortom Storlien, från Jörn till och med Haparanda jämte bilinjen Älvsby—Piteå, från Luleå till och med Polcirkeln samt från Karungi till och med Övertorneå med tio kronor i månaden;

för samtliga tjänstemän å bandelen från Polcirkeln till och med Gällivare jämte bilinjerna Gällivare—Malmberget, Gällivare—Koskullskulle och Gällivare—Porjus med tjugufem kronor i månaden;

för samtliga tjänstemän å bandelen från Gällivare till och med Riksgränsen, med undantag av tjänstemän tillhörande banavdelningen och maskinavdelningens ledningspersonal å banlinjen Abisko—Riksgränsen, med fyrtio kronor i månaden;

samt för nysnämnda tjänstemän vid banavdelningen och maskinavdelningens ledningspersonal med femtio kronor i månaden.

Dyrortstillägg och kallortstillägg skola anses tillhöra lönen.

§ 13.

Kostnadsfri läkarvård jämte medikamenter lämnas enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:ts meddelar, åt den vid distrikten anställda personalen ävensom åt där anställda tjänstemäns av *lägre grad* hos dem boende hustrur och oförsörjda barn.

§ 14.

Tjänstemän å ångfärja.

1:o) Tjänstemän å statens järnvägar tillhörig ångfärja åtnjuter arvode enligt följande stat:

	Begy-nelse-arvode kr.	A r v o d e e f t e r			
		3 år kr.	6 år kr.	9 år kr.	12 år kr.
<i>Tjänstemän av högre grad:</i>					
Befälhavare ¹⁾	4,800	5,100	5,400	5,700	
Förste styrman och reservbefälhavare ²⁾	3,000	3,300	3,600	3,900	
Övermaskinist ³⁾	2,400	2,700	3,000	3,300	
Andre styrman ²⁾					
Andre maskinist ⁴⁾					
<i>Tjänstemän av lägre grad:</i>					
Tredje styrman.....	1,650	1,950	2,250		
Tredje maskinist.....	1,350	1,500	1,650	1,800	
Maskin-kötare.....	1,275	1,350	1,500	1,650	
Förhandseldare.....					
Rorgångare.....					
Timmerman.....					
Eldare.....	1,200	1,275	1,350	1,425	1,500
Matros.....	1,125	1,200	1,275	1,350	1,425

¹⁾ Befälhavare åtnjuter för varje enkel resa, han tjänstgör, å routen Trälleborg—Sassnitz 3 kronor 50 öre och å annan route 1 krona såsom tilläggsarvode.

²⁾ Förste och andre styrman åtnjuta för varje enkel resa, de tjänstgöra såsom befälhavare, å routen Trälleborg—Sassnitz 3 kronor 50 öre och å annan route 1 krona såsom tilläggsarvode.

³⁾ Övermaskinist åtnjuter för varje enkel resa, han tjänstgör, å routen Trälleborg—Sassnitz 1 krona 75 öre och å annan route 50 öre såsom tilläggsarvode.

⁴⁾ Maskinist åtnjuter för varje enkel resa, han tjänstgör såsom övermaskinist, å routen Trälleborg—Sassnitz 1 krona 75 öre och å annan route 50 öre såsom tilläggsarvode.

2:o) Tjänsteman å ångfärja äger uppbära ersättning för bostad och bränsle jämlikt bestämmelserna i § 9 mom. 3 i detta avlöningsreglemente.

3:o) Ifrågavarande personal åtnjuter fri kost ombord enligt de närmare grunder, styrelsen bestämmer.

4:o) Tjänsteman å ångfärja av *lägre grad* erhåller beklädnadsersättning till visst årligt belopp jämte i vissa fall överdragskläder in natura, allt enligt reglemente, som av styrelsen fastställs.

5:o) Å ifrågavarande personal tillämpas i övrigt bestämmelserna för annan distriktspersonal i detta avlöningsreglemente; dock att dyrtillägget icke utgår till tjänsteman å ångfärja.

§ 15.

Vad i detta reglemente är sagt om tjänstemän vid distrikten gäller jämväl tjänstemän vid huvudverkstäderna.

Detta avlöningsreglemente träder i kraft den 1 januari 1919, vid vilken tid avlöningsreglementet för tjänstemän vid statens järnvägar den 30 juni 1916 med däri sedermera vidtagna ändringar upphör att vara gällande.

Bil. II.

Statens järnvägar.

Sammanlagda beloppet av arvode, ersättning för bostad och bränsle samt i förekommande fall, dyrortstillägg, dels å ort med 20 procent inkvarteringsersättning och dels å ort med 40 procent inkvarterings-ersättning jämte dyrortstillägg. (Summorna inom parentes beteckna avlöningens sammanlagda belopp med inräknande av vid 1917 års riksdag beviljade tillfälligt lönetillägg samt, i förekommande fall, tillfälligt tillägg till ersättningen för bostad och bränsle samt till dyrortstillägg.)

Befattning	Nuvarande avlöningsbelopp				Föreslaget avlöningsbelopp			
	Billigaste ort		Dyraste ort		Billigaste ort		Dyraste ort	
	Begyn- nelse- avlö- ning	S'ut- avlö- ning	Begyn- nelse- avlö- ning	Slut- avlö- ning	Begyn- nelse- avlö- ning	Slut- avlö- ning	Begyn- nelse- avlö- ning	Slut- avlö- ning
<i>Järnvägsstyrelsen.</i>								
Byråchef	—	—	7,800 (7,900)	8,700 (8,800)	—	—	9,000	9,900
Förste byrådirektör	}	}	6,600 (6,700)	7,500 (7,600)	}	}	7,560	8,700
Byrådirektör								
Ombudsman	}	}	5,700 (5,800)	6,600 (6,700)	}	}	6,720	7,980
Överkontrollör								
Arkitekt	}	}	4,620	5,700 (5,800)	}	}	5,460	6,400
Överinspektör								
Sekreterare	}	}	4,060 (4,400)	5,000 (5,100)	}	}	5,040	6,100
Kamrer och föreståndare för kam- markkontoret								
Förste aktuarie och föreståndare för statistiska kontoret	}	}	3,360 (3,600)	4,700 (4,800)	}	}	4,200	5,800
Milkontrollör och föreståndare för milkontoret								
Revisor och föreståndare för revi- sionskontoret	}	}	2,940 (3,180)	4,400 (4,716)	}	}	3,780	5,460
Intendent och föreståndare för bil- jett- och blankettkontoret								
Förste kontrollör	}	}	2,100 (2,340)	3,550 (3,890)	}	}	2,940	4,800
Byråingenjör av 1:a klass								
Lantmätare	}	}	3,360 (3,600)	4,700 (4,800)	}	}	4,200	5,800
Förrådskontrollör								
Kassör	}	}	2,940 (3,180)	4,400 (4,716)	}	}	3,780	5,460
Registrator								
Notarie	}	}	2,100 (2,340)	3,550 (3,890)	}	}	2,940	4,800
Aktuarie								
Byråingenjör av 2:a klass	}	}	3,360 (3,600)	4,700 (4,800)	}	}	4,200	5,800
Kontrollör								
Expeditionsföreståndare	}	}	2,940 (3,180)	4,400 (4,716)	}	}	3,780	5,460
Förste bokhållare								
Underingenjör	}	}	2,100 (2,340)	3,550 (3,890)	}	}	2,940	4,800
Manlig bokhållare								
» ritare	}	}	3,360 (3,600)	4,700 (4,800)	}	}	4,200	5,800
» kontorsskrivare								

Befattning	Nuvarande avlöningsbelopp				Föreslaget avlöningsbelopp				
	Billigaste ort		Dyraste ort		Billigaste ort		Dyraste ort		
	Begyn- nelse- avlö- ning	Slut- avlö- ning	Begyn- nelse- avlö- ning	Slut- avlö- ning	Begyn- nelse- avlö- ning	Slut- avlö- ning	Begyn- nelse- avlö- ning	Slut- avlö- ning	
Kvinnlig bokhållare	—	—	2,100 (2,280)	2,750 (2,910)	—	—	2,700	3,300	
» ritare	}	—	1,480	2,200	—	—	2,100	2,900	
» kontorskrivare			(1,752)	(2,420)					
Manligt kontorsbiträde	—	—	1,320 (1,720)	2,160 (2,440)	—	—	1,990	2,830	
Vaktmästare	—	—	900 + bostad	1,260 + bostad	—	—	1,375 + bostad	1,750 + bostad	
			(1,264 + bostad)	(1,528 + bostad)					
Kvinnligt kontorsbiträde	—	—	1,236 (1,564)	1,600 (1,936)	—	—	1,875	2,250	
<i>Distrikten och huvudverk- städerna.</i>									
Distriktschef	9,600	9,600	10,000 (10,100)	10,000 (10,100)	10,800	10,800	11,400	11,400	
Bandirektör	}	7,200	8,280	7,800 (7,900)	8,700 (8,800)	7,920	9,000	9,000	9,900
Ma-kindirektör									
Trafikdirektör (Distriktssekreterare)									
Förrådsintendent	}	5,760	6,840	6,600 (6,700)	7,500 (7,600)	6,480	7,560	7,560	8,700
Baningenjör av 1:a klass									
Maskiningenjör av 1:a klass									
Trafikinspektör av 1:a klass									
Överinspektör	5,400	6,480	6,300	7,200 (7,300)	6,120	7,200	7,140	8,400	
Baningenjör av 2:a klass	}	5,040	6,120	5,700 (5,800)	6,600 (6,700)	5,760	6,840	6,720	7,700
Telegrafingenjör									
(Signalingenjör)									
Maskiningenjör av 2:a klass									
Trafikinspektör av 2:a klass	}	4,680	5,760	5,400 (5,460)	6,300 (6,400)	5,400	6,480	6,300	7,400
Distriktskamrer									
Verkstadskamrer									
Förrådsförvaltare									
Stationsinspektör å 1:a klass station	}	4,320	5,400	5,040	6,000 (6,100)	5,040	6,120	5,880	7,100
Stationsinspektör å 2:a klass station									
Distriktskassör	3,960 (4,140)	5,040	4,620 (4,836)	5,700 (5,800)	4,680	5,760	5,460	6,400	
Baninspektör	}	3,960 (4,140)	5,040	4,400 (4,716)	5,300 (5,400)	4,680	5,760	5,460	6,400
Maskininspektör									
Elektroingenjör									
Byråassistent									
Stationsinspektör å 3:e klass station	3,600 (3,800)	4,680	4,200 (4,440)	5,400 (5,460)	4,320	5,400	5,040	6,100	

Befattning	Nuvarande avlöningsbelopp				Föreslaget avlöningsbelopp			
	Billigaste ort		Dyraste ort		Billigaste ort		Dyraste ort	
	Begyn- nelse- avlö- ning	Slut- avlö- ning	Begyn- nelse- avlö- ning	Slut- avlö- ning	Begyn- nelse- avlö- ning	Slut- avlö- ning	Begyn- nelse- avlö- ning	Slut- avlö- ning
Konduktör								
Manligt kontorsbiträde								
Stationsförman	1,080	1,800	1,320	2,160	1,620	2,340	1,990	2,830
Portvakt å 1:a klass station eller vid verkstad	(1,380)	(2,000)	(1,720)	(2,440)				
Förrådsförman	1,080	1,656	1,360	2,032	1,620	2,160	1,990	2,620
(Banvaktförman)	(1,380)	(1,876)	(1,720)	(2,296)				
(Trädgårdsförman)								
Lokomotiveldare	1,080	1,656	1,320	1,840	1,620	2,160	1,990	2,620
Vagnskötare	(1,380)	(1,876)	(1,720)	(2,296)				
Maskin- och pannskötare								
Underreparatör								
Kvinnligt kontorsbiträde	1,008	1,368	1,236	1,600	1,530	1,980	1,875	2,250
Vaktmästare	(1,248)	(1,568)	(1,564)	(1,936)				
Banvakt								
Vagn- och stallkarl	1,008	1,368	1,236	1,600	1,530	1,980	1,885	2,410
Förrådsvakt	(1,308)	(1,628)	(1,636)	(2,008)				
Ledningsvakt								
Stationskarl								
<i>Tjänstemän å ångfärja.</i>								
		30 %-ort	35 %-ort		30 %-ort	35 %-ort		
Befälhavare	5,400	6,300	5,400	6,300	6,240	7,400	6,480	7,400
	(5,460)	(6,400)	(5,500)	(6,400)				
Förste styrman och reservbefäl- havare	3,120	4,160	3,250	4,200	3,900	5,070	4,050	5,265
	(3,340)	(4,448)	(3,470)	(4,507)				
Övermaskinist								
Andre styrman	2,340	3,400	2,430	3,100	3,120	4,290	3,240	4,300
	(2,560)	(3,720)	(2,660)	(3,730)				
Andre maskinist								
Tredje styrman	1,560	2,540	1,620	2,340	2,145	2,925	2,228	3,038
	(1,802)	(2,560)	(1,875)	(2,660)				
Tredje maskinist								
Maskinskötare	1,170	1,730	1,215	1,730	1,755	2,340	1,823	2,430
	(1,500)	(2,036)	(1,560)	(2,083)				
Förhandseldare	1,092	1,550	1,134	1,550	1,658	2,145	1,721	2,228
Rörgångare	(1,422)	(1,802)	(1,479)	(1,873)				
Timmerman								
Eldare	1,014	1,326	1,053	1,370	1,560	1,950	1,620	2,025
	(1,344)	(1,656)	(1,398)	(1,722)				
Matros	936	1,248	972	1,296	1,463	1,853	1,519	1,924
	(1,266)	(1,578)	(1,317)	(1,641)				

Bil. III.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 25 nästlidne mars har Eders Kungl. Maj:t anbefallt järnvägsstyrelsen att avgiva underdånigt utlåtande över ett av 1915 års kommission för gemensamma avlöningsbestämmelser vid kommunikationsverken m. fl. verk den 20 mars 1918 avgivet betänkande; och får järnvägsstyrelsen i anledning härav i underdånighet anföra följande beträffande kommissionens förslag till löneroglering vid statens järnvägar.

Vid frågans behandling har styrelsen i främsta rummet tagit hänsyn därtill att, på sätt kommissionen själv framhållit, den föreslagna lönerogleringen måste betraktas såsom ett provisorium. Vid sådant förhållande och då det framstår för styrelsen såsom en trängande angelägenhet att en verklig löneroglering, som ersätter det sedan några år vid statens järnvägar tillämpade systemet med tillfälliga lönetillägg, snarast möjligt kommer till stånd, har styrelsen ansett sig böra avstå från att nu underkasta förslaget en sådan kritik, som skulle vara av behovet påkallad, därest det vore fråga om en definitiv löneroglering — vartill för övrigt den korta tid, som stått styrelsen till buds för avgivande av utlåtande, icke medgivit någon möjlighet — och sålunda inskränka sig till att föreslå allenast sådana ändringar, som styrelsen funnit framför allt angelägna och som icke äro av den genomgripande natur att de kunna äventyra förslagets genomförande under innevarande års riksdag. Detta styrelsens uttalande gäller dock under förutsättning att icke från de andra verkens sida komma att göras framställningar om mera vittgående ändringar särskilt beträffande befattningarnas placering i löneskalan, i vilket fall styrelsen förbehåller sig att inkomma med de ytterligare förslag, vartill förhållandena kunna föranleda.

Ehuru, såsom ovan antytts, den nu ifrågasatta lönerogleringen med av styrelsen föreslagna ändringar visserligen innebär en avsevärd förbättring av nu rådande förhållanden, tillåter sig styrelsen dock framhålla angelägenheten därav att en definitiv löneroglering snarast möjligt kommer till stånd, då nämligen i allt fall åtskilliga oegentligheter i löneskalan kvarstå beträffande förhållandet i löneavseende såväl mellan tjänstemännen i styrelsen, å ena, samt tjänstemännen å linjen, å andra sidan, som mellan de olika lönegrupperna sinsemellan både i fråga om styrelsen och linjen.

Såsom ett allmänt omdöme om kommissionens förslag kan styrelsen icke underlåta att framhålla, att den procentuella avlöningsförhöjningen för tjänstemän av högre grad i allmänhet blivit enligt styrelsens mening satt alltför lågt i förhållande till höjningen för gruppen tjänstemän av lägre grad. Ehuru styrelsen väl

kan inse det rimliga uti att de lägst avlönade befattningshavarna tillerkännas en jämförelsevis större löneförbättring än de högre avlönade, synes det styrelsen dock att kommissionen gått längre i detta avseende än vad som kan anses skäligt med hänsyn till levnadskostnadernas normala stegring för samtliga tjänstemän sedan tiden för senaste lönereglering samt tillrädligt för undvikande av de för ämbetsverken menliga följderna av konkurrensen om dugliga krafter från den enskilda företagsamhetens sida.

För att i någon mån råda bot för ifrågavarande missförhållande har, enligt vad styrelsen erfarit, förslag framkommit från ett annat verk om en procentuell höjning av den utav kommissionen föreslagna ökningen av arvoden för samtliga tjänstemän av högre grad. Järnvägsstyrelsen, som för sin del biträder den sålunda framlagda tanken, är nu icke i tillfälle att ange med vilken procentsats arvoden böra höjas; men hemställer styrelsen att vid frågans behandling hos Eders Kungl. Maj:t åtgärder måtte vidtagas för löneförslagets omarbetning i nu omnämnd riktning.

Styrelsen vill härefter beröra den synpunkt, som varit för kommissionen vägledande vid förslagets framläggande, nämligen likformighetssynpunkten. I anslutning till det uppdrag, kommissionen erhållit, har kommissionen i fråga om själva lönebeloppen ansett sig böra taga steget fullt ut för förverkligande av berörda syfte och sålunda sökt att i stort sett genomföra likformighetsprincipen hela avlöningsskalan uppåt inom de verk, vilkas löneförhållanden varit föremål för kommissionens behandling. Med hänsyn till löneförslagets karaktär av ett provisorium finner sig styrelsen icke böra i detta sammanhang ingå på frågan, huru en tillämpning av nämnda princip i allmänhet kan komma att utfalla i verkligheten, men anser sig styrelsen redan nu böra uttala, att i fråga om de högre och högsta befattningarna inom respektive verk, ett dylikt försök svårligen kan på ett tillfredsställande sätt genomföras, då nämligen beträffande nämnda befattningar verkens olika uppgifter göra sig gällande samt verka åtskiljande. Genom dylika strävanden att åstadkomma likformighet i avlöningshänseende mellan befattningar inom olika verk riskerar man — något varom såväl kommissionens förslag som tidigare löneregleringar, som gått i samma riktning, bära vittne — att en ojämförligt viktigare synpunkt, nämligen det riktiga förhållandet i berörda hänseende mellan befattningarna inom verket och alldeles särskilt mellan befattningarna inom den centrala förvaltningen, å ena sidan, och vid linjeförvaltningarna, å den andra, gives till spillo. Det är just i det senare avseendet, som ett betänkligt fel, framför allt från organisatorisk synpunkt, vidlåder det nuvarande lönesystemet vid statens järnvägar, nämligen att avlöningarna för de mera ansvarsfulla befattningarna inom styrelsen så gott som över lag äro satta för låga i förhållande till avlöningarna för linjetjänstemännen. Härtill kommer, vad särskilt angår de tekniskt utbildade tjänstemännen, att konkurrensen från den enskilda företagsamheten bereder styrelsen de största svårigheter att med nuvarande avlöningar binda dylika befattningshavare vid styrelsen.

Såsom styrelsen vid upprepade tillfällen framhållit i sina underdåniga löneframställningar, göra sig alltjämt på grund av ovanberörda förhållande svårigheter gällande vid rekrytering av de högre befattningarna inom styrelsen samt i fråga om kvarhållande vid verket av innehavarna av dessa befattningar. Emellertid horde väl intet tvivel råda om riktigheten av en sådan anordning, som lämnar

möjlighet öppen att vid styrelsen, som dock har att utöva den högsta ledningen av hela järnvägsförvaltningen, fästa de dugligaste krafterna från linjeförvaltningarna. Med det nuvarande lönesystemet låter detta sig i regeln icke göra. Då exempelvis en byråingenjör av 1:a klass, vilken dock i åtskilliga fall har den viktiga ställningen såsom byråchefens närmaste man och ställföreträdare, är i arvodeshänseende likställd med ban- och maskiningenjörer av 2:a klass på linjen och dessa senare dessutom åtnjuta fri bostad, innebär det för dessa senare, förutom förlusten av en mera självständig ställning, en ekonomisk uppoffring att söka en befattning av förstnämnda slag. Kommissionen har visserligen sökt råda bot för denna olägenhet genom att tilldela den grupp av befattningshavare, vartill byråingenjörerna av 1:a klass höra, ersättning för bostad och bränsle, motsvarande sex rum och kök, vilken anordning emellertid knappast möjliggör en rekrytering inom gruppen byråingenjörer av 1:a klass från gruppen ban- och maskiningenjörer av 2:a klass; men även om så skulle kunna ske, är enligt styrelsens mening detta icke tillfyllestgörande. Styrelsen anser det vara ur organisatorisk synpunkt nödvändigt, att möjlighet förefinnes för styrelsen att kunna vid besättandet av byråingenjörbefattningar av 1:a klass påräkna rekrytering från gruppen ban- och maskiningenjörer av 1:a klass. Då dessa såväl enligt nuvarande avlöningsreglemente som enligt kommissionens förslag i arvodeshänseende äro likställda med byrådirektörer m. fl., får styrelsen alltså i överensstämmelse med vad styrelsen föreslagit i sina underdåniga löneframställningar såväl 1914 som 1915 (se nåd. prop. nr 109 år 1914, sid. 37—39 samt nr 209 år 1916, sid. 23 och 24) påyrka den ändring i kommissionens förslag, att byråingenjör av 1:a klass uppflyttas i den avlöningsgrupp, som nu intages av byrådirektör m. fl., och sålunda erhåller ett arvode av lägst 5,400 och högst 6,300 kronor.

Såsom en följd härav, ehuru därjämte andra skäl härför äro bestämmande, bör även den enligt 1915 års riksdags beslut på ordinarie stat uppförda lantmätaren uppflyttas till samma grupp. Dennes göromål och ställning äro, såsom styrelsen i sin underdåniga framställning om denna befattning framhållit, av sådan art, att den motsvarar byråingenjörernas av 1:a klass, varför någon skillnad i avlöningshänseende för dessa bägge befattningar ej kan ifrågasättas. Då därjämte den sedan befattningens tillsättande vidtagna löneregleringen inom lantmäteristaten även motiverar en uppflyttning i lönehänseende, om icke lantmätaren inom styrelsen skall bliva sämre ställd än jämförbara befattningshavare inom lantmäteristaten, varigenom befattningens rekrytering med lämplig person skulle äventyras, finner sig styrelsen även böra påyrka den ändring i kommissionens förslag

att lantmätare uppflyttas i den avlöningsgrupp, som nu intages av byrådirektör m. fl., och sålunda erhåller ett arvode av lägst 5,400 och högst 6,300 kronor.

De här ovan angivna olägenheterna, som uppkomma, då det gäller att besätta de befattningar i styrelsen, vilkas innehavare tjänstgöra såsom byråchefernas närmaste män, med dugliga tjänstemän från linjeförvaltningen, göra sig även gällande i andra fall än i fråga om byråingenjörer av 1:a klass och framför allt beträffande trafikbyråerna.

Emellertid har styrelsen, i överensstämmelse med vad som ovan blivit antytt, icke ansett sig böra på lönefrågans nuvarande ståndpunkt framkomma med förslag till andra ändringar i löneskalan än sådana, som av styrelsen förut till-

styrkts, och sålunda funnit sig förhindrad föreslå uppflyttning av vissa sekreterare-befattningar samtidigt med uppflyttningen av byråingenjörsbefattningarna av 1:a klass.

Såsom en konsekvens av sitt förslag att uppflytta byråingenjörerna av 1:a klass till närmast högre avlöningsgrupp hade styrelsen i sina ovanberörda framställningar föreslagit, att de dåvarande byrådirektörerna å byggnadsbyrån samt byrådirektörerna å maskinbyrån och elektrotekniska byrån måtte tilldelas arvode av 5,400—6,300 kronor d. v. s. ett arvode, som ligger emellan arvodet för byråchef 6,000—6,900 kronor samt det av styrelsen då föreslagna arvodet för byråingenjörer av 1:a klass 4,800—5,700 kronor. Denna uppflyttning betingades framför allt därav att byrådirektörerna hade under sig byråingenjörer av 1:a klass, men även andra skäl talade enligt styrelsens mening därför. Med vidhållande av sin förut uttalade uppfattning härutinnan finner sig styrelsen med hänsyn därjämte till att övriga till byrådirektörsgruppen hörande befattningar måste i fråga om befattningarnas vikt och ansvar fullt jämnställas med byrådirektörerna. förorda att steget tages fullt ut och att sålunda den ifrågasatta uppflyttningen kommer att omfatta hela den avlöningsgrupp, vartill byrådirektörer m. fl. höra.

I överensstämmelse härmed får styrelsen alltså vidare föreslå

att en ny avlöningsgrupp med arvode 6,000—6,900 kronor inrättas och till densamma hänföras byrådirektör, ombudsman, överkontrollör, arkitekt och överinspektör.

Det som anförts beträffande svårigheterna att rekrytera byråingenjörsbefattningarna av 1:a klass, gäller även i viss mån i fråga om byråingenjörerna av 2:a klass och föreligga alltså starka skäl för att likställa dessa befattningshavare med ingenjörer av 2:a klass å linjen. Av i huvudsak samma skäl, som, på sätt ovan framhållits, förmått styrelsen att avstå från att nu påyrka åtskilliga andra önskvärda ändringar i löneskalan, har styrelsen funnit sig förhindrad att framlägga ett förslag i nu förevarande avseende.

Kommissionens förslag att för notariegruppen begränsa hyresersättningens storlek efter fyra rum och kök i stället såsom nu efter fem rum och kök kan styrelsen icke godkänna. Förmåsta skälet härför synes hava varit kommissionens strävan att åstadkomma likformighet med andra verk. Den av kommissionen jämväl åberopade omständigheten att de i arvodeshänseende med notariegruppen likställda linjetjänstemännen, baninspektör, maskininspektör, elektroingenjör och byråassistent endast åtnjuta hyresersättning efter fyra rum bör enligt styrelsens mening så mycket mindre tillmätas någon betydelse härvidlag som dessa senare tjänstemän i många fall åtnjuta bostad in natura samt därtill kommer, att ett flertal befattningar inom notariegruppen såsom exempelvis notarierna å de tekniska byråerna, kassör och registrator innefatta slutpunkten av vederbörandes befordringsbana vid statens järnvägar, under det att innehavet av de ovan omförmälda befattningarna vid linjen i många fall utgör mer eller mindre övergående stadier i befordringsskalan. Då nu kommissionens förslag innebär en med hänsyn till förhållandena inom verket helt opåkallad försämring av ifrågasvarande befattningars hittillsvarande ställning inom statens järnvägars avlöningssystem, bör, i överensstämmelse med den av styrelsen härovan uttalade grundsatsen, den av kommissionen eftersträfvade likformigheten verken emellan vika.

Vad ovan sagts beträffande notariegruppen gäller även i fråga om distriktskassör och i viss mån även om stationsinspektorer å stationer av klass 3 samt 4 A.

och B, för vilka befattningar kommissionen jämväl föreslagit, att ersättning för bostad och bränsle bör bestämmas efter fyra rum och kök. Kommissionen har framhållit, att bestämmelsen ifråga saknar betydelse för stationsinspektorer, eftersom dessa i allmänhet hava bostad in natura. Emellertid vill styrelsen upplysa, att för närvarande en stationsinspektör, tillhörande omförmålda grupp, uppbär ersättning för bostad och bränsle och sålunda skulle bli lidande genom kommissionens förslag.

På grund av det ovan anförda får styrelsen föreslå

att storleken av ersättning för bostad och bränsle liksom hittills må bestämmas efter bostad om fem rum och kök för samtliga befattningshavare, tillhörande notariegruppen i styrelsen, distriktskassör ävensom stationsinspektorer å stationer av klass 3 samt klass 4 A och B och att sålunda i § 2 i kommissionens förslag till avlöningsreglemente göres den ändring att ersättningen för bostad och bränsle för tjänstemän, tillhörande notariegruppen, bestämmas till lägst 1,560 högst 1,920 kronor, varigenom avlöningens summa kommer att utgöra lägst 5,460 högst 6,720 kronor.

Styrelsens härovan framlagda förslag om uppflyttning i högre lönegrupp av byrådirektörsgruppen samt byråingenjörer av 1:a klass har i främsta rummet motive-rats av nödvändigheten av att underlätta rekryteringen inom dessa grupper genom placering å nämnda befattningar av tjänstemän från linjen. Såsom ovan blivit antytt, är emellertid en dylik åtgärd icke tillfyllestgörande för utjämning av avlöningsförhållandena mellan styrelsen och linjen, beroende därpå att de tjänstegrupper vid linjeförvaltningen, från vilka rekryteringen företrädesvis skulle ske, åtnjuta bostad in natura, i motsats mot vad förhållandet är beträffande motsvarande befattningar i styrelsen. Detta distriktstjänstemännens företräde framför styrelsens tjänstemän, vilket medför svårigheter vid rekryteringen även inom andra tjänstegrupper i styrelsen än dessa, som av styrelsen föreslagits till uppflyttning, föranleder styrelsen att föreslå utsträckning av styrelsens befogenhet att tilldela tjänstemännen i styrelsen bostad in natura, vilken förmån för närvarande endast kan tillkomma, förutom vaktmästare, byråchef, förste byrådirektör samt expeditionsförståndare. De befattningar, som enligt styrelsens mening med hänsyn till rekryteringsförhållanden framför allt böra ifrågakomma till erhållande av nämnda förmån, äro byrådirektör, överinspektör, byråingenjör av 1:a klass, sekreterare samt byråingenjör av 2:a klass. Vad angår notarierna i styrelsen, kan man icke säga att det från rekryteringssynpunkt är nödigt att såsom regel tilldela dessa befattningshavare förmånen av fri bostad. Då det emellertid måste anses synnerligen önskvärt att, särskilt beträffande trafikbyrån, kunna besätta dessa tjänster med exempelvis byråassistenter å linjen, vilka hava samma arvode som notarier men dessutom i allmänhet äro tilldelade bostad in natura, finner styrelsen det vara behöfligt att möjlighet beredes styrelsen att i sådana fall, då det gäller att besätta en notarie-tjänst med en tjänsteman å linjen med inkvartering in natura, kunna bereda honom samma förmån i hans egenskap av notarie.

Styrelsen får alltså föreslå

att under den i § 2, punkt 1:o i kommissionens förslag till avlöningsreglemente intagna lönetablan införes följande stadgande:

»Byråchef, 1:e byrådirektör, byrådirektör, överinspektör, byråingenjör av 1:a klass samt sekreterare kunna i stället för ersättning för bostad och bränsle erhålla bostad in natura om sex rum och kök samt byråingenjör av 2:a klass och notarie bostad in natura om fem rum och kök.»

I detta sammanhang vill styrelsen fästa uppmärksamheten å kommissionens förslag, att de befattningshavare, som kunna erhålla sju rum och kök såsom bostad in natura d. v. s. distriktscheferna, böra åtnöjas med samma belopp i ersättning för bostad och bränsle som det, vilket kommissionen föreslagit för befattningshavare med bostad om sex rum och kök, d. v. s. å 40-procentsorter 2,400 kronor samt å andra orter 2,000 kronor. Då styrelsen icke kan finna något giltigt skäl för en dylik anordning — en jämförelse mellan distriktschefs och överdirektörs avlöning synes böra lämnas ur räkningen, då ju kommissionen själv ifrågasatt en höjning av överdirektörernas avlöning — får styrelsen föreslå

att § 9 punkt 3:o) i förslaget till avlöningsreglemente ändras i sådan riktning, att maximibeloppet av ersättning för bostad och bränsle för tjänsteman, som kan erhålla sju rum och kök, bestämmes till 2,800 kronor å station, där ersättningen utgår med 40 procent, samt till 2,300 kronor å övriga stationer.

Kommissionen har tillstyrkt järnvägsstyrelsens förslag att § 7 punkt 1:o) i gällande avlöningsreglemente måtte erhålla ett tillägg av följande lydelse:

»Förflyttas tjänsteman till annan befattning på grund av avtagande syn eller hörsel eller i allmänhet antingen kroppsfel, som kan antagas hava uppkommit under tjänstetiden vid statens järnvägar, eller ock avtagande själs- eller kroppskrafter, må han, i den mån järnvägsstyrelsen så prövar skäligen, erhålla gottgörelse för den minskning i honom vid förflyttningen tillkommande avlöningsförmåner, som kan uppkomma till följd av förflyttning.»

Emellertid har kommissionen, under åberopande av ett riksdagens uttalande i ämnet, förordat, att den av styrelsen ifrågasatta gottgörelsen allenast borde avse ersättningen för bostad och bränsle. Styrelsen, som i den av styrelsen härutinnan gjorda framställningen uttalat sig för att gottgörelse finge i förekommande fall utgå även för mistade lokomotivtjänstpenningar, anser sig böra vidhålla denna sin uppfattning, under erinran att fråga härom icke förelåg, då riksdagen gjorde sitt av kommissionen åberopade uttalande. Då det synes styrelsen billigt att ifrågavarande förmån måtte, räknat från tidpunkten för de nya lönebestämmelsernas tillämpning, kunna komma jämväl den personal till godo, som före stadgandets ikraftträdande förflyttats till annan befattning av någon av ovan angivna anledningar, får styrelsen hemställa att en övergångsbestämmelse utfärdas i sådan riktning.

Vidkommande kommissionens förslag till höjning av kallortstillägget anser sig styrelsen böra uttala, att man för en riktig lösning av frågan om kallortstillägg nog måste tänka sig ett ökat antal zoner med mindre tvära övergångar än vad enligt kommissionens förslag bliver fallet. Då emellertid styrelsen givetvis icke nu är i tillfälle att framkomma med ett förslag i sådan riktning samt kommissionens förslag i allt fall enligt styrelsens mening innebär ett steg i rätt riktning, finner sig styrelsen kunna tillstyrka detsamma.

Uti en till styrelsen ingiven framställning har yrkats att i statens järnvägars avlöningsreglemente måtte intagas en bestämmelse motsvarande den, som förekommer i § 2 i det för tjänstemän vid postverket den 20 juni 1913 utfärdade avlöningsreglementet. Nämda bestämmelse är av följande lydelse:

»Överpostiljon, förste postiljon, postiljon av klass 1 eller klass 2 eller vaktmästare hos generalpoststyrelsen, som antages till extra postexpeditör, må, i den mån generalpoststyrelsen finner honom böra komma i åtnjutande av dylik förmån, i avseende å begynnelseavlöning och avlöningsförhöjning såsom postexpeditör till-

godoräkna sig hälften av den tjänstetid, under vilken han innehåft annan ordinarie anställning i postverket.»

Då styrelsen icke är i tillfälle att utan närmare undersökning bedöma verkningarna av en tillämpning utan vidare å statens järnvägars personal av berörda bestämmelse, finner sig styrelsen förhindrad att nu tillstyrka en dylik anordning. Däremot anser styrelsen billigt, att en föreskrift kommer till stånd för att förhindra den oegentligheten, som vid befordringar av ifrågavarande slag i vissa fall uppkommer därigenom att den beförade lider minskning i sina löneförmåner, beroende därpå att tjänstemän av högre grad icke åtnjuta vare sig beklädnadsersättning eller i förekommande fall ortstillägg.

Styrelsen får alltså föreslå,

att under punkt 3:o i § 4 av gällande avlöningsreglemente införes ett stadgande av följande lydelse:

»Tjänstemän av lägre grad, som befordras till befattning såsom tjänstemän av högre grad, må i den mån sådant erfordras till förekommande av löneminskning i den nya befattningen, kunna av järnvägsstyrelsen tilldelas arvodesförhöjning.»

Styrelsen anser sig i detta sammanhang böra omnämna, att till styrelsen ingivits följande framställningar.

En den 4 april 1918 dagtecknad skrivelse från Sveriges järnvägars banmästarförenings centralstyrelse med anhållan

att överbanmästare uppföras i samma avlöningsgrupp som lokomotivmästare,

att banmästare av 1:a klass uppföres i samma avlöningsgrupp som vagnmästare,

att banmästare av 2:a klass uppföres i samma avlöningsgrupp som lokomotivförare, samt

att banvaktsförmän och trädgårdsförmän, varav de förra med benämning »banförmän» uppföras i samma avlöningsgrupp som vagnförmän och stallförmän m. fl., en den 6 april 1918 dagtecknad skrivelse från överbanmästarföreningen, däri yrkats, att överbanmästarna å baningenjörsexpedition må i avlöningshänseende likställas med lokomotivmästare samt

en den 4 april 1918 dagtecknad skrivelse från Sveriges statsbanors stationsmästares förening, i vilken skrivelse yrkas, att följande avlöningar måtte tilldelas stationsmästarna, nämligen

för stationsmästare å 5:e klassens station 3,000—4,200 kronor å billigaste ort och 3,600—4,800 kronor å dyraste ort;

för stationsmästare å 6:e klassens station 2,400—3,600 kronor å billigaste ort och 3,600—4,200 kronor å dyraste ort; samt

för stationsmästare å 7:e klassens station 2,100—2,700 kronor å billigaste ort och 2,400—3,000 kronor å dyraste ort.

Styrelsen, som väl finner, att synnerligen goda skäl tala för en uppflyttning i löneskalan av ovannämnda tjänstegrupper och sålunda gärna skulle hava önskat kunna framlägga förslag om en dylik uppflyttning, anser sig emellertid förhindrad att nu, med den korta tid, som stått styrelsen till buds, intaga slutlig ståndpunkt till de föreliggande framställningarna, då detta givetvis förutsätter en ingående undersökning av den inverkan, som en dylik ändring i befattningshavarnas gruppering kan anses böra medföra i löneskalan för tjänstemän av lägre grad i sin helhet.

Vad särskilt angår frågan om överbanmästares och banmästares uppflyttning tillåter sig styrelsen hänvisa till vad som anförts i detta ämne i en av styrelsen med skrivelse till kommissionen den 30 januari 1915 överlämnad, av byråchefen för banbyrån författad promemoria.

Innan styrelsen lämnar frågan om eventuella ändringar i avlöningsreglementet, tillåter sig styrelsen erinra om de ändringar i detsamma, som erfordras, därest de av styrelsen väckta, i proposition till innevarande års riksdag framlagda förslagen om ändrad tjänsteställning för förrådsvaltare i styrelsen samt ökning av antalet kontrollörer bliva av riksdagen bifallna.

Under förutsättning, att den nu ifrågasatta löneregleringen för statens järnvägars m. fl. verks personal varder av statsmakterna beslutad under innevarande år, skulle det nya avlöningsreglementet, som i anledning därav utfärdats, komma att enligt vanliga regler tillämpas först från och med den 1 januari 1919. Styrelsen inser till fullo, att betänkligheter kunna göra sig gällande för ett avsteg från nämnda regel i sådan riktning att ett tidigare ikraftträdande av avlöningsreglementet äger rum. Med hänsyn till den långa väntan på en redan år 1914 igångsatt lönereglering, som statsbanepersonalen måst underkasta sig, synes det styrelsen som om särskilt för denna personals vidkommande, mycket starka skäl talade för att löneregleringen finge träda i kraft redan den 1 januari 1918. Då emellertid ringa utsikter lärer förefinnas att statsmakterna skola vilja sträcka sig så långt i berörda hänseende, finner sig styrelsen dock böra, under åberopande av 1917 års riksdags beslut rörande tillämpning redan från den 1 juli 1917 av riksdagens beslut om höjning av det tillfälliga lönetillägget för statens järnvägars personal, uttala sig för

att det nya avlöningsreglementet må träda i kraft den 1 juli 1918.

Beträffande den i sammanhang härmed uppträdande frågan om den inverkan, som en sålunda redan den 1 juli 1918 ikraftträdande lönereglering skulle medföra i avseende å det av innevarande års riksdag beslutade krigstidstillägget, synes det styrelsen som om det procentuella tillägget borde få beräknas å de nya lönerna utan att dock någon rubbning ägde rum av det redan beslutade maximum.

Vad slutligen angår den av kommissionen beräknade kostnaden för genomförande av kommissionens förslag till lönereglering vid statens järnvägar, vilken kostnad skulle något ökas genom de av styrelsen föreslagna ändringarna, kan den ju visserligen synas hög, särskilt med hänsyn därtill att driftresultatet vid statens järnvägar på grund av otillfredsställande taxor med flera omständigheter för närvarande visa betydande underskott, men då de av kommissionen föreslagna löneförbättringarna i den provisoriska form de framlagts ingalunda synas styrelsen för stora utan i ett flertal fall snarare för små, lärer den av kommissionen angivna siffran icke kunna anses utgöra hinder för förslaget genomförande.

Vid behandlingen av detta ärende hava deltagit, förutom undertecknade, järnvägsfullmäktige Strömberg och friherre Adelswärd, överingenjören Sundberg, t. f. byråchefen, distriktschefen Löfmarck samt byråcheferna Kjellin, Tausen, Öfverholm, von Friesen, Åberg och Almqvist och byrådirektören Gärde.

Protokollsutdrag, innefattande avvikande meningar, bifogas.

Stockholm den 7 april 1918.

Underdånigst
AXEL GRANHOLM.

Ivar Virgin.

John Flodin.

Georg Jacobi.

Utdrag ur kungl. järnvägsstyrelsens protokoll den 7 april 1918.

Närvarande:

Generaldirektören Granholm,
 Overdirektören Virgin,
 » Flodin,
 Järnvägsfullmäktigen Strömberg,
 » friherre Adelswärd,
 Överingenjören Sundberg,
 t. f. byråchefen, distriktschefen Löfmarck.
 Byråchefen Kjellin,
 » Iacobi,
 » Tausen,
 » Öfverholm,
 » von Friesen,
 » Åberg,
 » Almqvist,
 t. f. överingenjören Gärde.

1 §.

Föredrog byråchefen Iacobi Kungl. Maj:ts nådiga remiss den 25 mars 1918, vari kungl. styrelsen anbefallts att avgiva underdånigt utlåtande över ett av 1915 års kommission för gemensamma avlöningsbestämmelser vid kommunikationsverken m. fl. verk den 20 mars 1918 avgivet betänkande med förslag till löneroglering vid, bland andra verk, statens järnvägar; och beslöts underdånigt utlåtande av det innehåll kameralbyråns registratur för dagen utvisar.

Avvikande meningar från beslutet i vad det avsåg här nedan närmare angivna delar av utlåtandet anmälades ej mindre av järnvägsfullmäktigen Strömberg, med vilken järnvägsfullmäktigen friherre Adelswärd förenade sig, än även av distriktschefen Löfmarck samt byråcheferna Tausen och Åberg, varvid yttrades följande:

av järnvägsfullmäktigen *Strömberg*:

»I det beslutade utlåtandet har kungl. styrelsen, bland annat, för sin del uttalat sig för att det nya avlöningsreglementet må träda i kraft den 1 juli 1918.

Ehuru jag fullväl inser vikten för verket och dess personal av att denna löneroglering må få tillämpas snarast möjligt, kan jag dock ej ansluta mig till styrelsens förslag i detta avseende. Följden därav skulle nämligen bliva en avsevärd rubbning i den för år 1918 fastställda riksstaten, en rubbning som bleve så mycket större som konsekvensen i så fall torde bjuda, att även för andra stora tjänstemannagrupper, vilkas lönerogleringar i år skola av riksdagen beslutas, såsom

lärare, vaktmästare m. fl., och för vilka samma skäl, nämligen lång förutvarande väntan på densamma, kan anföras, en liknande förmån av lönereglerngens ikraftträdande redan under innevarande år utan tvivel måste medgivas. Mot dylika rubbningar av löpande årets stat har riksdagen också åtskilliga gånger reagerat.

Att märka är för övrigt, att enligt 1917 års riksdags beslut till järnvägspersonalen utgår ett s. k. »tillfälligt lönetillägg» för 1918, avsett att i någon mån ersätta den uteblivna lönereglerngen för samma år.

Av ovan anförda skäl anser jag, att det nya avlöningsreglementet bör i vanlig ordning tillämpas från och med nästkommande års början.»;

av distriktschefen *Löfmarck*:

»Efter att hava framhållit det betänkliga fel, framför allt från organisatorisk synpunkt, som vidlåder det nuvarande lönesystemet vid statens järnvägar däri, att avlöningarna för de mera ansvarsfulla befattningarna inom styrelsen så gott som över lag äro satta för låga i förhållande till avlöningarna för linjetjänstemännen, vilket fel emellertid gör det nära nog omöjligt att vid styrelsen, som dock har att utöva den högsta ledningen av hela järnvägsförvaltningen, fästa de dugligaste krafterna från linjeförvaltningarna, har styrelsen i sin skrivelse såsom ett exempel särskilt framhållit de ogynnsamma verkningarna härav vid rekrytering av de befattningar i styrelsen, vilkas innehavare tjänstgöra såsom byråchefernas närmaste män.

Emellertid har styrelsen ansett sig icke böra på lönefrågans nuvarande ståndpunkt framkomma med förslag till andra ändringar i löneskalan än sådana, som av styrelsen förut tillstyrkts och därför funnit sig förhindrad att samtidigt med förslag om uppflyttning i lön av samtliga byråingenjörer av 1:a klass även föreslå uppflyttning av de sekreterare, som å de icke tekniska byråerna motsvara vissa byråingenjörer av 1:a klass i deras egenskap av byråchefernas närmaste män.

Då emellertid efter avgivande av styrelsens föregående förslag med tillstyrkan av ändring i löneskalan för byråingenjörer av 1:a klass erfarenheten visat det omöjligt att tillgodose den lika trängande nödvändigheten för styrelsen att från linjen rekrytera byråchefernas närmaste män å särskilt trafik- samt tidtabells- och vagnbyråerna, anser jag, att styrelsen bort icke endast i sitt yttrande omnämna detta faktum utan såsom en nödvändig konsekvens därav också i sitt yrkande om uppflyttning i löneskalan för byråingenjörerna av 1:a klass upptaga även de sekreterare i styrelsen, som äro byråchefernas närmaste män.

Jag tillåter mig framhålla, att det skäl för styrelsen att icke — särskilt för trafik- samt tidtabells- och vagnbyråernas del — i föregående yrkanden om uppflyttning av byråingenjörerna av 1:a klass upptaga även sekreterarna, nämligen att endast på de tekniska distriktsexpeditionerna förefunnes med dessa jämställda tjänstemän numera bortfallit med inrättandet av trafikinspektörsbefattningarna å trafikdirektörsexpeditionerna.

På det att icke något missförstånd må råda beträffande arbetet inom särskilt trafik- samt tidtabells- och vagnbyråerna vill jag erinra, att dessa byråer hava att i högsta instans pröva och avgöra de viktigaste trafikfrågorna. Å dessa byråer måste även utvecklas en självständig nyskapande verksamhet på trafikväsendets område, nya uppslag i trafikarbetet måste från trafik- samt tidtabells- och vagnbyråerna givas, nya arbeten igångsättas och i många fall deras utförande övervakas. Då byråchefens närmaste man har att närmast under byråchefen leda och ansvara för arbetets riktiga gång och skötsel å byråerna, är det givet, att i vad beträffar

trafik- samt tidtabells- och vagnbyråerna dessa sekreterare måste vara fullt erfarna trafikmän, vilka i ledande ställning deltagit i alla trafikarbetets detaljer. Härav framgår, att minst samma skäl föreligga för särskilt trafik- samt tidtabells- och vagnbyråerna som för de tekniska byråerna att erhålla möjlighet att till byråchefens närmaste man förflytta trafikinspektör och då särskilt sådan, som å trafikdirektörs-expedition handlagt expeditionella göromål, sålunda trafikinspektör av 1:a klass. Erfarenheten från det sista året har emellertid visat, att vid ledigförklarandet av en sekreterarbefattning å trafikbyrån ingen enda sökande från linjeförvaltningarna anmält sig. De sekreterare, vilka icke äro byråchefernas närmaste män och ställföreträdare, utan endast föreståndare för större avdelningar inom byråerna, torde däremot liksom hittills böra likställas med övriga i sekreterargruppen placerade föreståndare för styrelsens kontor och följa dessas löner.

Jag har här yttrat mig endast om trafik- samt tidtabells- och vagnbyråerna. Anledningen härtill är, att jag närmast företräder dessa byråers intressen och att för tillfället ohållbarheten av det nuvarande systemet skarpast visat sig i fråga om dessa byråer. Då jag emellertid väl vet, att liknande skäl kunna göras gällande jämväl för övriga icke tekniska byråers vidkommande, ehuru representanterna för dessa byråer avstått från att nu framträda med enahanda yrkande, anser jag, att den ändring av förslaget, som jag finner omedelbart nödvändig för trafik- samt tidtabells- och vagnbyråernas del, bör genomföras för samtliga byråer. På grund av vad jag nu anfört anser jag, att styrelsen bort föreslå,

att de nuvarande sekreterarbefattningarna skola uppdelas i sekreterarbefattningar av 1:a och 2:a klass,

att till sekreterarbefattningar av 1:a klass skola hänföras de av de nuvarande sekreterarna, som äro byråchefernas närmaste män samt

att sekreterarna av 1:a klass, i likhet med vad som föreslagits för byråingenjörerna av 1:a klass, skola uppflyttas i den avlöningsgrupp, som nu intages av byrådirektör m. fl. och sålunda erhålla ett arvode av lägst 5,400 och högst 6,300 kronor,

ävensom i anslutning härtill att sekreterarna å administrativa byrån, kameralbyrån, förrådsbyrån, tidtabells- och vagnbyrån samt en av sekreterarna å en var av trafikbyrån, inrikes taxebyrån och utrikes taxebyrån måtte i samband med löne-regleringen uppflyttas till sekreterare av 1:a klass.

Därest den av järnvägsstyrelsen begärda uppdelningen av trafikbyrån i två byråer med var sin byråchef blir av riksdagen bifallen, böra båda sekreterarna å nuvarande trafikbyrån uppflyttas till sekreterare av första klass, då avsikten är att överflytta en av dessa sekreterare till den nya byrån»;

av byråchefen *Tausen*:

»Den av distriktschefen Löfmarck uttalade meningen, att styrelsen bort föreslå vissa sekreterare till uppflyttning å löneskalan till samma arvode, som av styrelsen föreslagits för byråingenjörerna av 1:a klass, biträdades av mig, som huvudsakligen på de för denna mening ur rekryteringssynpunkt anförda skäl finner det däri innefattade förslaget riktigt och dess genomförande för verket förmånligt. Den omständigheten, att Kungl. Maj:t i nådig proposition angående vissa ändringar i gällande avlöningsreglemente för tjänstemän vid statens järnvägar föreslagit riksdagen medgiva ett utbyte av en byråingenjörsbefattning av 1:a klass å förrådsbyrån mot en sekreterarbefattning, föranleder mig emellertid framhålla, att blivande inne-

havare av ifrågavarande sekreterarbefattning är avsedd att tjänstgöra såsom byråchefens närmaste man, vilken tjänstgöring hittills bestritts av innehavaren av den till utbyte föreslagna byråingenjörsbefattningen, samt att denna sekreterarbefattning alltså bör, på sätt distriktschefen Löfmarck föreslagit, ingå i den lönegrupp, dit byråingenjörerna av 1:a klass enligt styrelsens förslag äro avsedda att uppflyttas. Avlöningen för sekreteraren å förrådsbyrån skulle, under förutsättning att berörda anordning kommer till stånd, bliva lika med avlöningen för förrådsintendenterna vid distrikten. Detta skulle möjliggöra, att man skulle kunna påräkna rekrytering av den för förrådsbyrån erforderliga arbetskraften å denna post ur förrådsintendenternas led och sålunda bliva i tillfälle att vid styrelsen fästa en av de erfarnaste tjänstemännen inom området för byråns verksamhet.»;

av byråchefen *Åberg*:

»Då överbanmästares och banmästares placering i löneskalan enligt min uppfattning, vilken vunnit stöd genom uttalanden vid distriktschefs- och bandirektörsmötena redan år 1914, innebär ett underkännande av det ansvarsfulla arbete, som dessa befattningshavare utföra vid statens järnvägar, en omständighet, som har sin förklaring däri, att de arbetsuppgifter, vilka numera påvila dem, äro av en helt annan och oerhört mycket mer krävande art, än de voro vid den tidpunkt, då dessa befattningar infördes i viss lönegrupp, anser jag, att järnvägsstyrelsen redan i detta sammanhang bort göra framställning därom

att banmästare å baningenjörsexpedition och överbanmästare, som förestå de mera maktpåliggande avdelningarna, berörande större stationer, likställas med lokomotivmästare och benämnas överbanmästare av 1:a klass;

att nuvarande överbanmästare med linjetjänst å övriga avdelningar likställas med vagnmästare och benämnas överbanmästare av 2:a klass;

att banmästare av 1:a klass uppflyttas i samma grupp som lokomotivförare; samt slutligen

att banmästare av 2:a klass uppflyttas i samma grupp som trädgårdsmästare, i samband varmed dessa befattningshavare, förutom befattning som närmaste män till överbanmästare, även i vissa fall kunna förordnas såsom föreståndare för vissa lindrigare banmästaravdelningar.»

Enligt uppdrag

Sven Turén.

Bil. IV.

Förteckning

över till Kungl Maj:t inkomna yttranden och framställningar från personalorganisationer vid statens järnvägar i anledning av betänkande den 20 mars 1918 av 1915 års kommission för gemensamma avlöningsbestämmelser vid kommunikationsverken m. fl. verk.

1. *Föreningen för tjänstemän av högre grad vid statens järnvägar*, 3 april 1918, uttalar önskemål om en procentuellt räknat lika förbättring i alla lönesatser. För notariegruppen samt för distriktskassör anses bostadsersättningen böra bestämmas efter fem rum och kök. I varje fall bör detta gälla för *nuvarande* befattningshavare. Retroaktiv tillämpning av löneregleringen från och med år 1918 eller särskilt tillägg under år 1918 yrkas.
2. *Statens järnvägars ban- och maskiningenjörsförening*, 5 april 1918, hemställer, att de provisoriska lönetillskotten för de i ban- och maskiningenjörsföreningen sammanslutna tekniska tjänstemän måtte höjas till minst dubbla de kontanta belopp, som kommissionen förordat, samt att byråingenjörerna med ändring av kommissionens förslag måtte fullt likställas med ban- och maskiningenjörerna.
3. *Statens järnvägars ban- och maskininspektors samt underingenjörsförening*, 6 april 1918, hemställer, att löneregleringen må ansluta sig till ökningen i levnadskostnaderna under åren 1905—1914 med den jämkning, som kan tarvas för att hålla avlöningarna konkurrensmässiga med den allmänna arbetsmarknadens; att den föreslagna befogenheten att ersätta flyttningskostnaderna måtte erhålla en något vidare omfattning; att byråingenjörsbefattningarna av 1 och 2 klass sidoställas med ban- och maskiningenjörer av 1 och 2 klass och att samtidigt vid järnvägsstyrelsens byråer måtte inläggas en befattning mellan underingenjörer och den till högre avlöningsklass uppflyttade befattningen byråingenjör av 2 klass, att åtgärder vidtagas för att neutralisera verkningarna av den föregående år beslutade indragningen av 5 stycken baningenjörsbefattningar av 2 klass.
4. *Statens järnvägars trafikinspektörsförening*, 12 april 1918, yrkar, att trafikinspektörer av 1 klass måtte upptagas i den lönegrupp, dit enligt järnvägsstyrelsens förslag de till byrådirektörsgruppen hörande tjänstemän skulle hänföras; att sekreterare och trafikinspektörer av 2 klass upptagas i den lönegrupp,

dit enligt järnvägsstyrelsens förslag byråingenjörer av 1 klass skulle hänföras.

5. *Vaktmästarna hos järnvägsstyrelsen*, 9 april 1918, hemställa, att vaktmästarnas i järnvägsstyrelsen nedflyttning i lägre lönegrupp än den nuvarande icke må äga rum utan att desamma i lönehänseende må såsom hittills komma att tillhöra den näst lägsta lönegruppen.
6. *Sveriges järnvägars banmästareförening*, 4 april 1918, hemställer, att överbanmästare må uppföras i samma avlöningsgrupp som lokomotivmästare; att banmästare av 1 klass uppföras i samma avlöningsgrupp som vagnmästare; att banmästare av 2 klass uppföras i samma avlöningsgrupp som lokomotivförare samt att banvaktsförmän och trädgårdsförmän, varav de förra med benämning »banförmän», uppföras i samma avlöningsgrupp som vagnförmän och stallförmän m. fl.
7. *Lokomotivmästare vid statens järnvägar*, 5 mars 1918, anhålla, att lokomotivmästares lön bestämmas till lägst 3,000 kronor högst 3,900 kronor med tre års löneintervaller; att vid övergång till ny lönestat föreskrift meddelas, att lokomotivmästare, som innehar 1:sta respektive 2:dra, 3:dje, 4:de eller 5:te löneklass enligt nuvarande bestämmelser, uppflyttas i motsvarande löneklass enligt den blivande nya avlöningsstaten; att lokomotivmästare, som för närvarande anses såsom tjänsteman av lägre grad, måtte uppflyttas till tjänstemannabefattning av högre grad.
8. *Svenska statsbanornas lokomotivförförareförening*, april 1918, föreslår att höjningen måtte utgå med 900 kronor för samtliga löneklasser och sålunda bestämmas till 2,100, 2,400, 2,700, 3,000 och 3,300 kronor.
9. *Sveriges lokomotivmannaförbund*, 6 april 1918, hemställer, att begynnelsearvodet för lokomotiveldare fastställas till 1,620 kronor och stigande vart 3:dje år till respektive 1,800—1,980 och 2,160 kronor såsom högsta arvode efter 9 år; att begynnelsearvodet för lokomotivförare fastställas till 2,160 kronor och stigande vart 3:dje år till respektive 2,400—2,700 och 3,000 kronor såsom högsta arvode efter 9 år; att begynnelsearvodet för lokomotivmästare fastställas till 3,000 kronor och stigande vart 3:dje år till respektive 3,300, 3,600 och 3,900 kronor såsom högsta arvode efter 9 år; att ersättning för bostad och bränsle fastställas att utgå på ovan angivna arvodesbelopp enligt de grunder, som av kommissionen föreslagits, utom för lokomotivförare, för vilken ersättning för bostad och bränsle beräknas efter 3 rum och kök; att tjänsteman vid befordran till högre befattning tillerkännes ett arvode, som motsvarar i förutvarande befattning uppuren lön jämte ersättning för bestridandet av tjänst i den vid befordran erhållna befattningen; att kallortstillägg må utgå med ett belopp av 40 kronor per månad till lokomotivpersonal, stationerad i Kiruna, Gällivare och Malmberget; 25 kronor per

- månad till lokomotivpersonal i Boden, Luleå och Haparanda; 15 kronor per månad till lokomotivpersonalen i Piteå och Jörn samt 10 kronor per månad till lokomotivpersonal stationerad i Kallholmen, Vännäs, Umeå, Mellansel, Örnköldsvik, Långsele, Östersund och Bräcke;
- att lokomotivförare och lokomotiveldare efter 10 års ordinarie lokomotivtjänst tillerkännas 30 avdragsfria permissionsdagar per år för enskilda angelägenheters skötande; samt dessförinnan 20 sådana dagar;
- att, vid befordran till ordinarie, tjänsteman tillerkännes en avlöning, som icke understiger den han skulle hava erhållit, om han icke erhållit sådan befordran, samt med rätt att, därest befordran till ordinarie icke medför högre avlöning än han utan sådan befordran skulle erhållit, i fråga om rätt till löneuppflyttning tillgodoräkna den tid, han såsom extra åtnjutit samma lön; samt
- att den blivande löne regleringen måtte fastställas med retroaktiv verkan från ock med 1 januari 1918.
10. *Sveriges lokomotivmannaförbund avdelning 3*, april 1918, hemställer om samma lönebelopp som närmast föregående samt att löneökningen må givas retroaktiv verkan från detta års början.
11. *Lokomotiveldare vid statens järnvägars tredje distrikt*, april 1918, hemställa, att lokomotiveldare må placeras i sådan arvodesgrupp, som kan anses svara mot deras yrkesutbildning och tjänsteställning;
- att åtgärder må vidtagas för att det av kommissionen tillstyrkta förslaget om ett tillägg till § 7 punkt 1 i avlöningsreglementet må tilläggas den av järnvägsstyrelsen i skrivelse av den 30 april 1917 tillkännagivna uppfattning i sin helhet och icke med den begränsning, kommissionen uttalat sig för;
- att åtgärder må vidtagas för att den av 1917 års riksdag beslutade tilläggsbestämmelsen till avlöningsreglementet vid statens järnvägar angående efterreglering av viss lägre personals löner, må erhålla följande ändrade lydelse: »Tjänsteman av lägre grad vid statens järnvägar äger, räknat f. o. m. den nya lönestatens ikraftträdande, erhålla den avlöning, som han vid nämnda tidpunkt skulle uppburit, därest vid hans konstituerande till första ordinarie befattning iakttagits, att han för avlöningsförhöjning första gången som ordinarie skulle ägt medräkna den tid, under vilken han som icke ordinarie uppburit en avlöning, som till beloppet kunde anses lika med första ordinarie avlöning.»
12. *Förråd-förman och förrådsmästare vid statens järnvägar*, 12 april 1918, hemställa, att förrådsförmännen måtte jämsställas med övriga förmansgrupper.
13. *Sveriges bunnmästareförening m. fl. föreningar*, 2 april 1918, hemställer, att de ifrågasatta förbättringarna må utgå jämväl under innevarande år på sådant sätt, att skillnaden mellan den nuvarande och den nya lönen tilldelas tjänstemännen i form av tillfällig lönefyllnad, räknat från och med den 1 januari 1918, eller om detta ej låter sig göra, från och med instundande juli månad.
14. *Sveriges statsbanors kontorsbiträdesförbund*, 7 april 1918, hemställer om följande arvoden för nedan angivna tjänstemän:

stationsmästare å 5 klass station	}	1,950—2,250—2,550—3,000
överbanmästare		
lokomotivförare	}	1,650—1,950—2,250—2,550
maskinist		
banmästare av 1 klass		
trädgårdsmästare		
förrådsmästare		
stationsmästare å 6 klass station		
bangårdsmästare		
tågmästare		
verkstadsförman		
ledningsförman		
förste kontorsbiträde	}	1,425—1,500—1,650—1,950.
banmästare av 2 klass		
reparatör		
vagnförman		
stallförman		
stationsmästare å 7 klass station		
konduktör		
manligt kontorsbiträde		
stationsförman		
portvakt å 1 klass station eller vid verkstad		

15. Svenska järnvägsmannaförbundet, 6 april 1918, framhåller:
- att dyrortsproblemet redan nu bort bringas till en mera tillfredsställande lösning;
- att värdesättning av naturabostäderna i förhållande till deras beskaffenhet och ortens pris bort företagas, och från den utgående avlöningen avdragas det sålunda fastställda beloppet;
- att arvoden för följande grupper må bestämmas till:
för stationsmästare å 5 klass station m. fl.	2,100—2,400—2,700,
» överbanmästare m. fl.	1,800—2,100—2,400—2,700.
» banmästare av 1 klass m. fl.	1,800—2,100—2,400,
» banmästare av 2 klass m. fl.	1,600—1,700—1,800—2,100,
» konduktör m. fl.	1,525—1,600—1,700—1,800—2,100,
» lokomotiveldare m. fl.	1,525—1,600—1,700—1,800—1,900,
» kvinnligt kontorsbiträde m. fl.	1,450—1,525—1,600—1,700—1,800;
- att förrådsmän, trädgårdsförmän och banvaktsförmän må hänföras till gruppen konduktör m. fl.;
- att uttrycket »med gott vitsord» i § 4 mom. 2 avlöningsreglementet måtte utgå;
- att § 4 mom. 3 i avlöningsreglementet må erhålla följande lydelse:
- »En var tjänsteman, som befordras från en befattning till en annan, tillträder i den nya befattningen, det arvode i den nya befattningen, som närmast överstiger det arvode, han från tiden för befordran varit berättigad uppbära i den befattning, varifrån befordran skett.

Därjämte äger tjänsteman, såvida han icke redan samtidigt med befordran intjant arvodesförhöjning genom ålderstillägg i vid befordringen innehavd tjänst, att i fråga om arvodesförhöjning i den nya tjänsten räkna sig till godo den tid intill tre kalenderår, varunder han innehaft det arvodesbelopp, som är närmast lägre än det arvodesbelopp, befordringen för honom medfört.

Därest tjänsteman efter egen ansökan förflyttas till befattning med lägre arvode, äger han icke bekomma mer än det lägsta för sistnämnda befattning förekommande arvode.

Tjänsteman av lägre grad, som konstituerats till tjänsteman av högre grad, må i avseende å begynnelseavlöning och arvodesförhöjning i den nya befattningen tillgodoräkna sig hälften av den tjänstetid, under vilken han innehaft ordinarie anställning vid statens järnvägar»;

att tjänstemännen av lägre grad vid statens järnvägar icke böra erhålla mindre avdragsfri tjänstledighet än vad som gäller vid de enskilda järnvägarna;

att i fråga om kallortstillägget må bestämmas en motsvarande förhöjning å övriga kallortszoner som den, kommissionen föreslagit å linjen Gällivare—Riksgränsen;

att en tilläggsbestämmelse till avlöningsreglementet av följande innehåll må införas:

»Tjänsteman må för uppflyttning i högre lönegrad än den lägsta tillgodoräkna sig, ej mindre sina intjänade tjänsteår som ordinarie, än även sådan tjänstetid såsom extra ordinarie tjänsteman efter fyllda 21 år, som överstiger tre kalenderår, häruti jämväl inräknad sådan tjänstetid, som enligt gällande bestämmelser tillgodoräknats för beräkning av avlöningsförhöjning såsom extra ordinarie»;

att löneregleringen må träda i tillämpning från och med den 1 januari 1918.